

Made in Ähtäri–
Kaupunkistrategia
2020

Sisältö

JOHDANTO.....	4
1. MIKÄ KUNTASTRATEGIA ON?.....	5
2. VISIO, PERUSTEHTÄVÄ, ARVOT JA STRATEGISET LINJAUKSET.....	7
2.1 Ähtärin kaupungin visio 2020	7
2.2 Ähtärin kaupungin toiminta-ajatus	7
2.3 Ähtärin kaupungin arvot.....	7
2.4 Ähtärin kaupungin strategiset linjaukset 2020	8
3. STRATEGIATYÖN TAUSTAA SEKÄ TULEVISUUSPOHDINTAA.....	10
3.1 Kuntalaiskysely	10
3.2 Asiantuntijaryhmien mielipiteet	10
3.3 Johtoryhmän tulevaisuustaulukointia	11
4. ÄHTÄRIN KAUPUNGIN TALOUS.....	13
4.1 Yleinen taloustilanne Suomessa	13
4.2 Vaikutukset kuntatalouteen	16
4.3 Talouden tasapaino.....	20
4.4 Tulot	23
4.5 Menot.....	26
4.6 Tunnuslukuja	31
5. PALVELURAKENNE.....	35
5.1 Organisaatiokaaviot.....	37
5.1.1 Kaupungin keskushallinto	37
5.1.2 Tekninen osasto	38
5.1.3 Sivistystoimen osasto	39
5.1.4 Perusturvaosasto	40
5.2 Kuntarakenneuudistus	41
6. HENKILÖSTÖ.....	43
7. ASUKKAIDEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS.....	45
7.1 Ikärakenteen muutokset ja huoltosuhde	45
7.2 Ikääntyneiden palvelut.....	47
7.3 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut.....	49
7.4 Vammaispalvelut.....	51

7.5 Työllisyys	51
7.6 Varhaiskasvatus ja koulutus	52
7.7 Nuoriso ja vapaa-ajan palvelut	54
7.8 Yhteispalvelupiste	55
7.9 Turvallisuus	57
8. YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI.....	58
8.1 Kaavoitus, maankäytön suunnittelu ja rakentaminen	58
8.2 Liikennejärjestelyt ja tiet	59
8.3 Kiinteistöt ja asuminen	59
8.4 Ympäristön suojele ja vesistöt.....	60
9. YRITYSTEN JA YHDISTYSTEN HYVINVOINTI JA KILPAILUKYKY	61
9.1. Kansainvälistyminen	63
9.2 Ähtäri-brändi	63
9.3 Viestintä.....	65
10. MITTARIT	66
LÄHTEET:	80
LIITTEET:.....	83
Liite 1. Kuntalaiskyselyn tuloksia	84
Liite 2. Asiantuntijoiden esiin nostamat vahvuudet ja kehittämiskohteet	95
Liite 3. Johtoryhmän tulevaisuustaulukointia.....	97
Liite 4. Vaihtoehtoja palvelutuotantotavoiksi	104

JOHDANTO

Kunnallishallinnossa päätöksenteko tapahtuu valtuustokausittain. Valtuusto päättää strategisilla linjauksillaan siitä mitä kohti kaupunki suuntaa voimavaransa. Kaupunkistrategia on väline suurten linjojen hahmottamiseen ja kaupungin yhteisten tavoitteiden selkiinnyttämiseksi. Ähtärin kaupungissa on tehty aiemmin strategisia linjauksia useaan asiakirjaan, mutta käsillä olevassa strategiassa ne on koottu yhteen ja päivitetty.

Ähtärin kaupungin strategiassa määritellään kaupungin toimintaperiaatteet ja visio. Vuoteen 2020 ulottuvaa visiota tarkentavat strategiset linjaukset sekä linjauksiin liittyvät mittarit tai arviointikriteerit. Strategiassa tehtyjä linjauksia noudatetaan kaupungin toiminnassa ja kehittämisessä. Jokainen hallinnonala soveltaa valittuja linjauksia omaan toimintaansa ja arvioi saavutettuja tuloksia vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Strategiaa on valmisteltu johtoryhmässä, asiantuntijaryhmissä, eri sidosryhmien tapaamisissa sekä päättäjien kanssa yhteisissä seminaareissa. Strategiaa varten on tehty kuntalaiskysely vuonna 2013 sekä kaupunkilaisilla on ollut mahdollisuus antaa avointa palautetta koko työskentelyn ajan. Strategiaa luodessa on kiinnitetty erityistä huomiota seuraaviin näkökulmiin: Miten strategiaa tullaan toteuttamaan muun muassa toimialojen strategiatulkinnoissa sekä keskeisissä ohjelmissa, vastaako strategia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin? Mitkä strategiset linjaukset ovat eduksi kehitettäessä yhä elinvoimaisempaa Ähtäriä?

Tärkeimmiksi asioiksi strategian käytäntöön viemisen kannalta nähdään se, että strategia näkyy kaupungin organisaation kaikilla eri tasoilla. Tämä voidaan mahdollistaa johtamisella, oikeiden mittareiden valinnalla sekä arvioimalla strategian toteutumista säännöllisesti. Yhtenäiset tavoitteet ja suunta auttavat kehittämään koko kaupunkia ja strategia muuttuu eläväksi arkipäivän elämässä.

1. MIKÄ KUNTASTRATEGIA ON?

Kuntastrategiaa voidaan nimittää ohjeistukseksi, joka ohjaa koko kunnan päätöksentekoa ja määrittelee suunnan ja tavoitteet, mitä kohden kunta haluaa tulevaisuudessa suunnata. Kuntastrategia kattaa kunnan oma organisaation, mutta toimii myös ohjaavana asiakirjana kunnan muille omistuksille. Tämän vuoksi puhutaan kuntakonsernista strategian laadinnan yhteydessä.

Toiminnallinen kuntakonserni						Markkinat ja kolmas sektori
Kunnan oma organisaatio (konserniemo)		Yksityisoikeudelliset yhteisöt		Kuntien yhteistoimintayksiköt		Yritykset / järjestöt
Budjetti-rahoitteiset tehtävät	Kohde-rahoitteiset tehtävät (liikelaitokset ja muut taseyksiköt)	Tytär-yhteisöt	Osakkuus-yhteisöt	Kunta-yhtymä-mallit	Sopimus-kunta-mallit (vastuu-kunnan ja muun sopimuskunnan yt-yksiköt)	Ei kunnan omistajuutta, kilpailuttaminen ja sopimukset ja sopimuksen aikainen yhteistyö ja kumppanuus ohjauskeinoina
Juridinen kuntakonserni			Ohjaus:			
Kuntastrategia						
Palvelujen järjestämishjelma						
Omistajapolitiittinen ohjelma, henkilöstöohjelma & muut strategian toteuttamishjelmat						
Kunnan talousarvio ja -suunnitelma						
Hallinto- ja johtosäännöt						
Konserniohjeet						
Perus- ja yhteis-toimintasopimukset						
Kilpailuttaminen ja konsernin sopimussalkku						

Kuntakonserni ja sen ohjaus laajassa määritelmässään (Konsernijohtamisen asiantuntijaryhmä Kuntaliitto 2012)

Kuntastrategia vastaa siihen, mihin suuntaan kuntakonsernia kehitetään. Strategian toteuttamishjelmat sekä talousarvio ja -suunnitelma konkretisoivat strategiaa.

Hyvä poliittinen johtaminen kuntakonsernissa edellyttää palvelujen järjestämisen ja tuottamisen eriyttämistä ja tämän mukaisen toimielinten nimittämispolitiikan omaksumista. (Kuntaliitto 2012)

Konserniajattelun ja -johtamisen edistäminen kunnissa edellyttää strategisen ja poliittisen johtamisen terävöittämistä. Kuntakonsernin yhä monimuotoistuva kokonaisuus vaatii kokonaisuuksien hallintaa ja yhteistä punaista lankaa. Tämä punainen lanka on valtuuston hyväksymä kuntastrategia: Kuntakonsernia johdetaan kuntastrategialla ja sitä toteuttavilla ohjelmilla, ohjeilla sekä suunnitelmilla. (Kuntaliitto 2012)

2. VISIO, PERUSTEHTÄVÄ, ARVOT JA STRATEGISET LINJAUKSET

2.1 Ähtärin kaupungin visio 2020

Itsenäisessä Ähtärissä on vetovoimaa

2.2 Ähtärin kaupungin toiminta-ajatus

Ähtäri on matkailustaan ja hyvistä palveluista sekä monipuolisesta elinkeinorakenteesta tunnettu väljän asumismukavuuden tarjoava luonnonläheinen palvelukeskus, joka tarjoaa vakinaisille ja loma-asukkaille laadukkaat ja monipuoliset koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto- ja vapaa-ajan palvelut. Ähtäri luo edellytykset koulutuksen kautta kehittämislle, yrittäjyyden edistymislle sekä turvallislle ja viihtyislle elinolosuhteille.

2.3 Ähtärin kaupungin arvot

VASTUULLISUUS JA OIKEUDENMUKAISUUS

Tehdään se mitä luvataan, toimitaan avoimesti, demokraattisesti ja oikeudenmukaisesti. Tarkoitus on, että kaupunki kohdentaa resurssinsa vastuullisesti.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyislle ja tulevlle sukupolvlle. Ratkaisulssa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

POSITIIVISUUS JA AKTIIVISUUS

Kaupungin henkilökunnan positiivisuus, omakohtainen innostus työhön, halu tuloksiin edesauttavat sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa. Asukkaiden positiivisuus ja aktiivisuus myötävaikuttaa toiminta-ajatuksen toteutumiseen.

2.4 Ähtärin kaupungin strategiset linjaukset 2020

Talous

- Kehitetään talousarvion ja tilinpäätöksen laadintaa kaupunkistrategian mukaan
- Kehitetään ja säännönmukaistetaan talouden seuranta, raportointia ja ennustettavuutta
- Tehdään omistajapoliittiset linjaukset
- Kuntayhtymät laativat talouden tasapainottamiseen ja tuottavuuden nostamiseen tähtäävän ohjelman tuleville vuosille.
- Hoidetaan taloutta kestävästi

Palvelurakenne

- Ähtärin kaupunki jatkaa itsenäisenä kaupunkina kuntarakennelain toimeenpanon jälkeenkin.
- Tavoitteena kustannustehokas ja laadukas organisaatio- ja palvelurakenne
- Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa

Henkilöstö

- Ymmärretään henkilöstön merkitys keskeisimpänä voimavarana
- Tuetaan henkilöstön työssä jaksamista ja työhyvinvointia
- Otetaan käyttöön toiminnan seurantajärjestelmä
- Selkiytetään johtamista organisaation kaikilla tasoilla

Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus

- Vahvistetaan Ähtärin vetovoimaisuutta
- Ylläpidetään ja kehitetään laadukkaita palveluja
- Vaalitaan kulttuuri- ja kirjastotoimintaa sekä liikuntaa ja muuta harrastustoimintaa
- Luodaan yhdessä toimimisella positiivista virettä
- Etsitään keinoja asukkaiden osallisuuden mahdollistamiseksi, kehitetään viestintää

- Kehitetään monipuolista koulutustarjontaa

Ympäristön hyvinvointi

- Varmistetaan ympäristön ja vesistöjen puhtaus myös jatkossa
- Hyödynnetään kestävän käytön mukaisesti ympäröivää luontoa asukkaiden ja matkailijoiden viihtyvyyden lisäämiseksi
- Tarjotaan kiinnostavaa ja riittävää tontti- ja tilatarjontaa koko Ähtärissä

Yritysten ja yhdistysten hyvinvointi ja kilpailukyky

- Kehitetään keskustaajaman vetovoimaisuutta
- Tuetaan kansainvälistymistä
- Kehitetään matkailu- ja metalliteollisuutta, kauppaa sekä maa- ja metsätaloutta
- Vahvistetaan yhtenäistä Ähtäri-brändiä
- Päivitetään elinkeinostrategia

3. STRATEGIATYÖN TAUSTAA SEKÄ TULEVISUUSPOHDINTAA

Strategiatyö aloitettiin huhtikuussa 2013. Strategiastyöstä tiedottamiseksi perustettiin verkkosivu, joka linkitettiin kaupungin omille verkkosivuille. Kuntalaisilla oli mahdollisuus sitä kautta seurata strategiatyön tekemistä sekä antaa avointa palautetta koko työskentelyn ajan. Strategian valmistelusta tehtiin myös paikallislehtiin artikkeleita, jotta ihmiset olisivat tietoisia kaupungissa tapahtuvasta työskentelystä. Kuntalaiskyselyn tuloksia, asiantuntijaryhmien ajatuksia sekä johtoryhmän ideoita on hyödynnetty strategiaa kirjoitettaessa sekä strategisia linjauksia luodessa. Kaupunginhallitus on heinäkuun 2013 alkupuolella kommentoinut strategiaa ja antanut ajatuksia jatkojalostukseen. Kahdessa valtuustoseminaarissa on syksyn 2013 aikana pohdittu strategian aihioita.

3.1 Kuntalaiskysely

Kuntalaiskysely toteutettiin Ähtärin kaupungissa touko- kesäkuun vaihteessa 2013. Toteutustavaksi valittiin verkossa tehtävä kysely. Vaihtoehtona oli täyttää lomake paperisena ja palauttaa se kaupungin palvelupisteeseen tai kirjastoon. Loppuun asti tehtyjä vastauksia oli 201. Osa on jättänyt kesken kyselyn tekemisen tai jättänyt vastaamatta johonkin kohtaan, joten osassa kysymyksistä on vastauksia enemmän kuin toisissa. Kuntalaiskyselyn vastausten koonti on liitteenä asiakirjan lopussa. (Liite 1.)

3.2 Asiantuntijaryhmien mielipiteet

Strategiaprosessin edetessä kutsuttiin koolle eri sidosryhmiä sekä asiantuntijaryhmien jäsenet. Asiantuntijaryhmiin kuului kaupungin virkamiesedustuksen lisäksi luottamuselinten puheenjohtajistoa sekä asiantuntijoita muun muassa elinkeinoelämän puolelta. Ryhmien jaottelu tehtiin strategian jaottelun mukaisesti, joten ryhmät muodostuivat aihealueiden asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus, yritysten ja yhdistysten hyvinvointi ja kilpailukyky sekä ympäristön hyvinvointi ympärille. Asiantuntijaryhmille annettiin tehtäväksi keskustella Ähtärin vahvuuksista ja kehittämiskohteista annetun aiheen pohjalta sekä kirjata tärkeimmät asiat paperille. Asiantuntijat tekivät töitä ryhmissä ja ryhmät kirjasivat ajatuksensa. Ryhmätyön tekemisen jälkeen kaikkien ryhmien mielipiteet käytiin läpi ja loppukeskustelun jälkeen päädyttiin valitsemaan Ähtärille viisi vahvuutta sekä viisi kehittämiskohdetta. Kokonaisuudessaan ryhmien lopputulema on kirjattu

liitteeseen 2 asiakirjan lopussa. Tietoja on hyödynnetty strategisten linjausten sekä mittariston laatimisessa.

3.3 Johtoryhmän tulevaisuustaulukointia

Johtoryhmä pohti erilaisia Ähtärin tulevaisuuden vaihtoehtoja neljästä eri näkökulmasta. Vaihtoehdot olivat nykyisellään pysyvä tilanne, paras mahdollinen tilanne, huonoin mahdollinen tilanne sekä yllättävä tilanne. Pohdinnan aihealueet jaoutuivat samoin kuin asiantuntijaryhmillä, erona kuitenkin oli se, että johtoryhmä tarkasteli koko kaupunkia.

Johtoryhmän pohdintaa hyödynnettiin strategisten linjausten määrittelyssä sekä kaupungin vision ja toiminta-ajatuksen selkiyttämisessä. Johtoryhmän pohdinnan tuloksena saatiin vahvistus myös asiantuntijaryhmien mielipiteille sekä kuntalaiskyselyssä esille tulleille asioille. Pohdinnan avulla pystyttiin hahmottamaan kaupungin kokonaistila sekä vaihtoehdot, jotka voisivat olla mahdollisia mietittäessä kaupungin tulevaisuutta. Tulevaisuuden tutkimuksen perusperiaatteiden mukaisesti tulevaisuutta ei voi ennustaa eikä se ole ennalta määrätty. Kun on määritelty, kenen tulevaisuutta olemme tutkimassa, eli kuka valinnoillaan vaikuttaa ja mistä joukosta valinnat voidaan tehdä, on kuviteltava, mikä on mahdollista, analysoitava, mikä on todennäköistä ja sen jälkeen valittava, mikä on haluttavaa ja toteutettavaa. Tulevaisuustaulukoita tulisi lukea nimenomaan kokonaisuuden kannalta, jotta niissä oleva laajempi näkökulma saa tarvittavan huomion. Tulevaisuustaulukoissa ei esitetä syy–seuraussuhteita, vaan kuvataan tietynlaisen tulevaisuuden ja tietynlaisten päätöstenyhteensopivuutta, eli sitä, mitkä tekijät myötävaikuttavat tietynlaisen mahdollisen tulevaisuuden toteutumiseen. Tulevaisuuden toteutuminen on asia erikseen, eikä esimerkiksi pahimman mahdollisen tulevaisuuskuvan toteutuminen ole toivottavaakaan. Mutta todennäköisimpään vaihtoehtoon ei tarvitse tulevaisuuden tutkimuksen periaatteiden mukaisesti tyytyä. Kun kehityksen kulkua yritetään muuttaa omalla toiminnalla, strategiseen ajatteluun tulevat mukaan yhteistoimintastrategiat puhtaiden kilpailustrategioiden ja vastakkainasettelun sijaan. Kuntaympäristössä monet erisuuntaiset intressit on sovittava yhteen mahdollisimman sujuvasti. Mielikuvituksen käyttäminen on erittäin suotavaa objektiivisen tiedon rinnalla. Johtoryhmän laatima tulevaisuustaulukko on liitteenä 3.

3.4 SWOT

SWOT-analyysi on rakenteeltaan nelikenttä, jossa tarkastellaan vahvuuksia, mahdollisuuksia, heikkouksia sekä uhkia. Tämän jälkeen SWOT-analyysin pohjalta voidaan tehdä päätelmiä, miten vahvuuksia voidaan käyttää hyväksi, miten heikkoudet muutetaan vahvuuksiksi, miten tulevaisuuden mahdollisuuksia hyödynnetään ja miten uhat vältetään.

Ähtäristä tehdyn SWOTin perustana olivat kuntalaiskyselyn tulokset, asiantuntijaryhmissä eniten esille nousseet asiat sekä johtoryhmän tulevaisuustaulukoinnissa tärkeimmäksi nousseet asiat.

<p style="text-align: center;">Vahvuudet</p> <p style="text-align: center;">Matkailu</p> <p style="text-align: center;">Aktiivinen kolmas sektori</p> <p style="text-align: center;">Monipuoliset koulutuspalvelut</p> <p style="text-align: center;">Monipuolinen vapaa-ajantarjonta</p> <p style="text-align: center;">Kulttuuritoiminta</p> <p style="text-align: center;">Kaavoitus ja tonttitarjonta</p> <p style="text-align: center;">Metalliteollisuus</p> <p style="text-align: center;">Puhdas luonto ja järvet</p> <p style="text-align: center;">Ähtärin sairaala ja muut terveyspalvelut</p>	<p style="text-align: center;">Heikkoudet</p> <p style="text-align: center;">Huoltosuhde-ennuste</p> <p style="text-align: center;">Vähenevä asukasmäärä</p> <p style="text-align: center;">Työttömyysaste</p>
<p style="text-align: center;">Mahdollisuudet</p> <p style="text-align: center;">Elinkeinotoiminnan virkistäminen ja kansainvälistäminen</p> <p style="text-align: center;">Matkailu</p> <p style="text-align: center;">Aktiiviset seniorit</p> <p style="text-align: center;">Ostolantien kehittäminen</p> <p style="text-align: center;">Näyttää kuinka hyvä meillä on täällä olla</p> <p style="text-align: center;">Liikenneyhteydet</p>	<p style="text-align: center;">Uhat</p> <p style="text-align: center;">Sairaalan lakkauttaminen</p> <p style="text-align: center;">Talouden epävarmuus</p> <p style="text-align: center;">Yllättävät luonnonmullistukset</p>

4. ÄHTÄRIN KAUPUNGIN TALOUS

4.1 Yleinen taloustilanne Suomessa

Kansainvälisen talouden epävarmat näkymät heijastuvat Suomen talouteen koko ennustehorisontin ajan. Viimeaikaiset talouden tilaa kuvaavat indikaattorit osoittavat kuitenkin taloustilanteen heikkenemisen pysähtyneen ja rahoitusmarkkinoiden tilanne on myös vakiintumaan päin. Euroalueen kohdalla tilanne on kuitenkin vielä herkkä ja shokkien sietokyky alhainen. Seuraavien kahden vuoden aikana maailmankaupan ennustetaan lisääntyvän vain hieman maailmantaloutta nopeammin, ja kasvun painopiste siirtyy yhä enemmän Aasian ja kehittyvien maiden väliseksi. Tilanne jatkuu haasteellisena kotimaisen vientiteollisuuden näkökulmasta.

Vuoden 2014 kasvuksi muodostuu 1,6 %. Talouskasvu on entistä laajapohjaisempaa, sillä julkisia investointeja lukuun ottamatta kaikki muut kysyntäerät vaikuttavat kasvuun positiivisesti. Vuonna 2015 talouskasvun ennustetaan olevan 2,1 %, eli kasvu olisi potentiaalisen tuotannon kasvua nopeampaa. Tuotannossa edelleen jatkuvan rakenteellisen muutoksen sekä demografisten tekijöiden johdosta potentiaalisen tuotannon kasvuvauhti pysyy lähitulevaisuudessa selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa hitaampana.

Kotimaan riskit kohdistuvat etupäässä siihen, kuinka reaalityous reagoi kansainväliseen taloustilanteeseen. Kyse on pitkälti yritystasolla tapahtuvasta päätöksenteosta, mutta talouspolitiikan avulla voidaan myös tilannetta edesauttaa. Ennustettava ja läpinäkyvä finanssipolitiikka yhdistettynä kannustavaan ja selkeään verorakenteeseen luo talouskasvun edellytyksiä. Pidemmällä aikavälillä haasteeksi muodostuu se, kuinka uskottavasti talouspolitiikassa tartutaan kestävyysvajeongelmaan. Kestävyysvajeongelman ratkaiseminen vahvistaisi tulevaisuudenuskoa. Kestävyysvajeen suuruuden määrittämiseen liittyy epävarmuuksia, mutta sen olemassaolo on ilmeinen. Kotitalouksien velkaantumisen riskiä ei myöskään pidä aliarvioida pelkästään sillä argumentilla, että se on eurooppalaista keskitasoa. Verrokkiryhmässä nimittäin monet maat ovat suurissa vaikeuksissa juuri velkaantumisen johdosta.

Suomen talous ei ole vielä toipunut v. 2008 alkaneesta syvästä taantumasta. Talous kasvoi nopeasti vuosina 2010–2011, minkä jälkeen talouden kasvu on uudelleen pysähtynyt. Maailmankauppa on palautunut jo finanssikriisiä edeltäneellä tasolle, mutta Suomen vienti on edelleen selvästi taantumaa edeltäneen tason alapuolella. Kokonaistuotannon kasvun ennustaan jatkuvan vaimeana.

Vuosina 2013-2017 kokonaistuotannon ennustetaan kasvavan keskimäärin vain 1,5 %. Reaalisella bruttokansantuotteella mitattuna Suomi on saavuttamassa vuoden 2008 tason vasta v. 2015.

Julkisen talouden tulot supistuivat voimakkaasti taantuman aikana samalla, kun menojen kasvu jatkui. Saksiliike käänsi julkisen talouden rahoitusaseman alijäämäiseksi. Näyttää siltä, että alijäämästä ei päästä eroon ilman lisäsopeutusta, koska talous ja sen myötä julkisen talouden tulot kasvavat hitaasti lähivuosina samalla, kun väestön ikääntyminen lisää julkisia menoja. Valtion nettoluotonannon arvioidaan olevan 1,4 % alijäämäinen ja valtionvelan 44,8 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon v. 2017. Myös kunnat näyttäisivät pysyvän alijäämäisinä ja niiden velka kasvaa merkittävästi ennustejaksolla. Julkista taloutta kannattelee työeläkerahastojen ylijäämä, joka sekkin on supistumassa. Suomen julkinen talous on taantuman jälkeen selvästi aiempaa heikommassa asemassa kohtaamaan tulevat väestön ikääntymisen tuomat menopaineet. (Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus; kevät 2013)

	2012 mrd. euroa	2010 määrän muutos, prosenttia	2011	2012	2013**	2014**	2015**
Bruttokansantuote markkinahintaan	193	3,4	2,7	-0,8	-1,2	0,8	1,8
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	80	6,8	6,2	-1,2	-1,6	2,0	3,4
Kokonaistarjonta	273	4,3	3,7	-0,9	-1,3	1,1	2,3
Tavaroiden ja palvelujen vienti	78	7,9	2,8	-0,4	-0,8	3,6	4,1
Kulutus	157	2,1	1,9	0,3	-0,1	0,4	0,9
Yksityinen	109	3,3	2,6	0,2	-0,6	0,2	1,0
Julkinen	48	-0,4	0,5	0,6	1,2	0,7	0,8
Investoinnit	38	1,7	5,7	-1,0	-4,4	-3,2	3,5
Yksityiset	33	3,2	6,2	-1,3	-5,1	-3,6	4,3
Julkiset	5	-7,8	3,0	0,9	0,1	-0,7	-1,4
Kokonaiskysyntä	273	4,3	3,8	-0,7	-1,5	1,1	2,3
Kotimainen kysyntä	195	2,9	4,3	-0,7	-1,5	1,1	2,3
		2010	2011	2012	2013**	2014**	2015**
Palvelut, määrän muutos, %		1,1	3,1	0,8	-0,7	0,6	1,6
Koko teollisuus, määrän muutos, %		10,5	-1,7	-5,3	-2,4	2,0	2,5

Työn tuottavuus, muutos, %	3,3	0,5	-1,1	0,5	0,7	0,8
Työlliset, muutos, %	-0,4	1,1	0,4	-0,5	0,1	0,6
Työllisyysaste, %	67,8	68,6	69,0	68,8	69,2	69,6
Työttömyysaste, %	8,4	7,8	7,7	8,2	8,1	7,8
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,2	3,4	2,8	2,1	2,5	2,2
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,6	2,7	3,5	2,4	2,5	2,5
Vaihtotase, mrd. euroa	2,9	-2,4	-3,0	-2,2	-1,5	-1,2
Vaihtotase, % BKT:sta	1,6	-1,3	-1,6	-1,1	-0,7	-0,5
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,8	1,4	0,6	0,3	0,8	1,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	3,0	3,0	1,9	1,9	2,1	2,4
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	55,8	55,0	56,0	56,7	56,4	56,0
Veroaste, % BKT:sta	42,4	43,4	43,5	44,1	44,4	44,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	-2,8	-1,1	-2,3	-2,3	-1,7	-1,2
Valtion rahoitusjäämä, % BKT:sta	-5,6	-3,4	-3,8	-3,5	-2,7	-2,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka, % BKT:sta	48,6	49,0	53,0	56,3	57,3	57,5
Valtionvelka, % BKT:sta	42,0	42,0	43,1	45,8	46,4	46,3

TAULUKKO1. Keskeiset ennusteluvut (Valtionvarainministeriö, Suhdannekatsoaus; 19.12.2013)

Finanssipolitiikan puitteet ovat vaativat. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous kärsii pitkittyvästä hitaan kasvun vaiheesta ja tuotantorakenteen muutoksen epäsuotuisista vaikutuksista samalla, kun väestön ikääntyminen heikentää talouden kasvun edellytyksiä ja lisää julkisen talouden menoja. Valtio ja kunnat velkaantuvat eikä julkisen talouden rahoitus ole kestäväällä pohjalla pitkällä aikavälillä. Hallitus on korostanut kasvua ja sen lähteisiin kohdistuvia toimia ratkaisuna julkisen talouden haasteisiin. Näiden toimien keskeisenä ohjenuorana on, että Suomen taloudellinen menestys rakentuu korkean työllisyyden, kilpailukykyisen tuotannon, korkean osaamisen, tasa-arvoisten palvelujen sekä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja jokaisen osallisuuteen perustuvan hyvinvointimallin varaan myös jatkossa. Huhtikuun 2012 kehyspäätöksen yhteydessä hallitus päätti toimista, joilla vahvistetaan talouden kasvuedellytyksiä. Toimet kohdistuivat pääasiassa työttömyysturvaan, varhaiseläkejärjestelmään ja koulutukseen sekä verotuksen kautta luotaviin kasvukannustimiin pk-yrityksille ja T&K-toimintaan. Maaliskuun 2013 kehyspäätöksen yhteydessä hallitus alensi yhteisöverokantaa, uudisti osinkoverojärjestelmää, käynnisti asuntopolitiikan uudistamisen työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistämiseksi ja vahvisti nuorten yhteiskuntatakuuta sekä pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymiseen

tähtäviä toimia. Kuntauudistuksen, kuntien makrotalouden ohjauksen vahvistamisen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen avulla hallitus pyrkii puolestaan edistämään kuntatalouden vakautta ja julkisen palvelutuotannon tuottavuutta. (Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus; kevät 2013)

Kasvu- ja kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi uudistuksia talouskasvun ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi, työllisyyden lisäämiseksi ja työurien pidentämiseksi sekä julkisen sektorin tuottavuuden parantamiseksi täytyy jatkaa. Työmarkkinoilla avainryhmiä ovat ne, joissa työllisyysasteet ovat alhaisempia kuin muissa pohjoismaissa. Uudistukset, jotka edesauttaisivat innovaatiotoimintaa ja investointien kohdentumista Suomeen ja lisääisivät kilpailua markkinoilla, tukisivat puolestaan tuottavuuden kasvua. Hallituksen mukaan hyvinvointipalvelujen järjestäminen kunnissa ja käynnissä oleva kunta- ja palvelurakennemuutos ovat avainasemassa, kun pyritään parantamaan julkisen sektorin tuottavuutta. (Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus; kevät 2013)

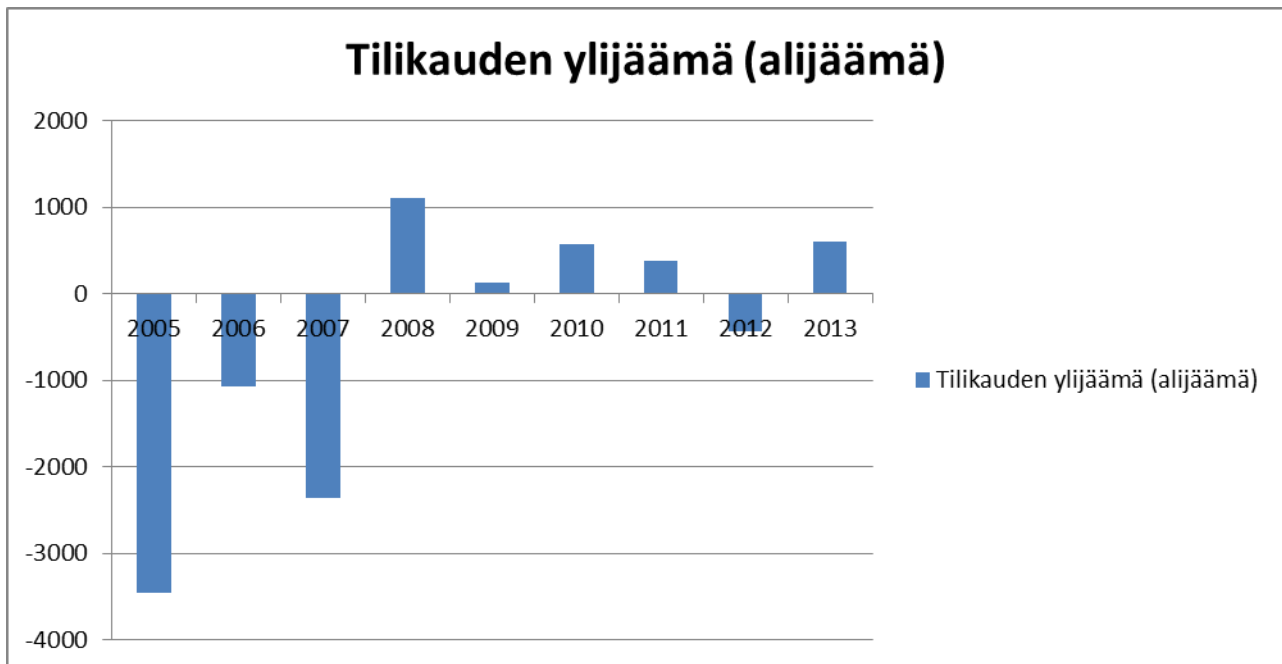
Kauppalehdessä 10.7.2013 asiantuntijat pohtivat talouden elpymistä ja keinoja talouden kohentamiseksi. Suomi on siirtynyt palveluvetoiseen yhteiskuntaan, missä tuottavuuden kasvu on aiempaa hitaampaa. Asiantuntijat ehdottavat talouden elvyttäjäksi infrastruktuurin rakentamista, kuitenkin samalla muistuttaen oman velkaantumisen varjelusta. Rakenteellisia uudistuksia tulisi jatkaa, jotta menot saataisiin paremmin hallintaan. Pienillä toimilla saadaan pitkällä tähtäimellä talouden kehityksen suunta kääntymään.

4.2 Vaikutukset kuntatalouteen

Kunnan talous jakaantuu yleisen kirjanpitoasetuksen mukaisesti käyttötalouteen, joka tarkoittaa vuosittaisia menoja ja tuloja, sekä investointeihin. Kokonaisuus muodostaa talouden, jota arvioidaan tilikausittain. Kunnan talous voi olla joko ylijäämäinen tai alijäämäinen. Ähtärin kaupunki nimettiin vuosien 2005–2006 tilinpäätösten perusteella puitelain 9§:n mukaiseksi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaksi kunnaksi. Sisäasiainministeriö nimesi 30.11.2007 arviointiryhmän tekemään selvityksen Ähtärin kyvystä tarjota palvelut itsenäisenä kuntana. Arviointiryhmä totesi, että Ähtärin kaupungilla on edellytykset tarjota palveluja itsenäisesti. Vuoden 2012 tilinpäätös oli alijäämäinen ja sitä edeltävät neljä vuotta ylijäämäisiä. Vuoden 2013 talouskasvu oli Suomessa edelleen hidasta. Ähtärin kaupunginvaltuusto päätti 11.11.2013 § 118

jatkaa hyväksytyt talouden tasapainottamisohjelman toteuttamista. Samassa yhteydessä päätettiin, että talouden tasapainottamisryhmän esitykset tarkentavat valmistuessaan talouden tasapainottamisohjelmaa. Yleisestä taloustilanteesta huolimatta verotuloja kertyi vuonna 2013 Ähtärin kaupungille 406 255 euroa enemmän. Tilinpäätös oli 603 769 euroa ylijäämäinen.

KUVIO 1. Ähtärin kaupungin tilikauden ylijäämä (alijäämä)

On perusteltua olettaa, että kunnat lähivuosina pyrkivät hillitsemään menokasvuun ja mitoittamaan menonsa lähemmäksi tulokehityksen asettamaa rajaa. Ensinnäkin valtionosuuksiin tehtävät vähennykset sekä yhteisöveron korotetun jako-osuuden poistuminen vuoden 2016 alusta kaventavat tuntuvasti menopuolen liikkumavaraa. Toiseksi talouskasvun ennustetaan olevan lähivuosina hidasta, ja talouden näkymiin liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Veropohjien ja sitä myöten verotulojen kasvu saattaa tästä syystä jäädä tässä arvioitua hitaammaksi. Kolmanneksi kunnantalouden kääntyminen alijäämäiseksi velvoittaa kunnat ryhtymään ennakoiviin toimenpiteisiin taloutensa tasapainottamiseksi.

Kuntatalouden kehitysnäkymät lisäävät painetta kunnallisveroprosenttien tuntuviin korotuksiin ja samalla kokonaisveroasteen nousuun. Korkotaso on pysynyt viime vuodet poikkeuksellisen matalalla tasolla, mutta keskipitkällä aikavälillä myös korkotason nousu yhdessä velkamäärän tuntevan kasvun sekä kuntien lainamarginaalien nousun kanssa uhkaavat lisätä kuntien

korkomenoja ja siten heikentää kuntataloutta. Kuntien tulojen osalta valtionosuudet ovat kasvaneet kaikkialla.

Verotulot ovat jääneet kuntien rahoituksessa pienempään rooliin. Tietyillä alueilla valtionosuudet ovat jo hyvin suuret suhteessa muihin tuloihin. Väestön ikääntyessä ja muuttoliikkeen seurauksena veropohjat heikkenevät monilla alueilla edelleen. Keskuksissa palvelujen kysynnän kasvu lisää investointien tarvetta ja velkaantumista. Kuntien talous tulee nykyisellä kehityksellä olemaan epätasapainoissa useilla alueilla Suomessa, erityisesti Itä-Suomessa ja Kainuussa ongelmat koskettavat monia kuntia. (Työ- ja elinkeinoministeriö: Julkisen talouden alueellinen merkitys)

Kuntien omilla toimilla menokasvun hillintä on mahdollista pääasiassa tuottavuutta parantamalla, palvelurakenteita uudistamalla sekä ottamalla käyttöön uusia tuloksellisuutta lisääviä toimenpiteitä. Palvelutarpeen vähentäminen on tehokkain keino vaikuttaa kuntien palvelujen järjestämisen kustannuksiin. Mitä paremmin palvelutarpeen kasvua pystytään kunnassa hillitsemään, sitä enemmän kunta voi vaikuttaa kustannustensa kasvuun. Palvelutarpeeseen vaikuttamisessa keskeinen merkitys on kuntien tekemällä tuottavuustyöllä, erityisesti resurssien kohdistamisella palvelutarvetta ennalta ehkäisevään suuntaan. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan ongelmia korjata jo siinä vaiheessa kun kustannukset eivät vielä ole kasvaneet liian suuriksi. Rakenteellisten uudistusten merkitys työurien pidentämiseksi, talouskasvun vauhdittamiseksi ja palveluiden tuottavuuden kasvattamiseksi korostuu alkaneella vuosikymmenellä. Työikäisen väestön supistuessa on tärkeää toimeenpanna uudistuksia, joilla edesautettaisiin työllisyysasteen nousua kaikissa ikäluokissa. Toimenpiteiden tulisi luoda kannustimia nuorille nopeampaan siirtymiseen koulutuksesta työelämään ja työikäisille jatkaa työelämässä nykyistä pidempään. Myös osatyökyvyttömyyseläkeläisten ja vajaakuntoisten työllistämismahdollisuuksia tulisi parantaa. Tuotantopotentiaalin kasvun lisäksi nämä työllisyysasteen parantamiseen tähtäävät toimet kohentaisivat julkista taloutta myös sosiaalietuuksien kasvun hidastumisen kautta. Ikärakenteen muutos kasvattaa joka tapauksessa julkisia menoja tulevina vuosikymmeninä, mikäli julkinen palveluntarjonta pidetään nykyisellä tasolla. Menojen kasvun hillitsemiseksi kaikkia julkisia menoja on tarpeen tarkastella kriittisesti ja tehostaa palvelutuotantoa. Näin voitaisiin taata laadukkaat palvelut tulevaisuudessakin. (Valtionvarainministeriö: Peruspalveluohjelma 2014–2017)

Vuosien 2014–2017 kehyspäätökseen sisältyy sekä kuntien menoja lisääviä että niitä vähentäviä toimenpiteitä. Kokonaisuudessaan valtion toimenpiteet muuttavat kuntien tehtäviä, mutta niiden ei

juurikaan arvioida vaikuttavan kuntien menotasoon vuosina 2014–2017. Kuntakohtaisesti vaikutukset voivat vaihdella mm. kunnan väestörakenteesta johtuen. Sosiaali- ja terveystalouden kehittämisen (mm. vanhuspalvelut ja oppilashuolto) arvioidaan lisäävän kuntien menoja vuoteen 2017 mennessä asteittain 250 milj. eurolla. Vastaavaan ajankohtaan mennessä sosiaali- ja terveystalouteen kohdistuvat säästöt kasvavat asteittain 5 milj. eurosta 20 milj. euroon. Muissa valtionavuuksissa vuoteen 2012 verrattuna vähennys aiheutuu korjaushankkeiden 40 milj. euron kertalisäyksestä vuonna 2012 sekä perustoimeentulotukea vähentävistä perusturvan ja asumistuen korotuksista. Säästöjä kohdistuisi lisäksi kuntien kehittämishankkeisiin ja EVO-tutkimukseen eli valtion tutkimusrahoitukseen. (Valtionvarainministeriö: Alustavia arvioita kehysriihen (21.3.2013) päätösten vaikutuksista kuntien tuloihin)

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteutetaan vuosina 2013–2016 koulutuksen laadun parantamiseen, nuorisotyön vahvistamiseen sekä yhteiskuntatakuun toimeenpanoon liittyviä toimenpiteitä, joiden arvioidaan lisäävän kuntien menoja 91 milj. eurolla sekä menosäästöjä, joiden arvioidaan vähentävän kuntien menoja 365 milj. eurolla. Toimenpiteet vähentävät laskennallisesti kuntien menoja nettomääräisesti yhteensä arviolta 274 milj. eurolla. (Valtionvarainministeriö: Alustavia arvioita kehysriihen (21.3.2013) päätösten vaikutuksista kuntien tuloihin)

Väestörakenteen muutos vuodesta 2013 vuoteen 2017 vaikuttaa euromääräisesti eniten sosiaali- ja terveydenhuollon vanhimman ikäryhmän, 85 vuotta täyttäneiden, laskennallisiin kustannuksiin. Myös 65–74 -vuotiaiden laskennalliset kustannukset kasvavat varsin voimakkaasti. Esiopetuksen ja perusopetuksen 13–15 -vuotiaiden ikäryhmän laskennalliset kustannukset laskevat vastaavana aikana yli 100 milj. euroa. Yhteensä ikärakenteen muutos lisää laskennallisia kustannuksia hieman yli miljardilla eurolla vuodesta 2013 vuoteen 2017. Ikärakenteen ja väestön määrän muutoksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon menojen arvioidaan kasvavan laskennallisesti kehyskaudella 1054 milj. eurolla. Esi- ja perusopetuksen menojen arvioidaan kasvavan vastaavista syistä laskennallisesti kehyskaudella 11 milj. eurolla. (Valtionvarainministeriö: Alustavia arvioita kehysriihen (21.3.2013) päätösten vaikutuksista kuntien tuloihin)

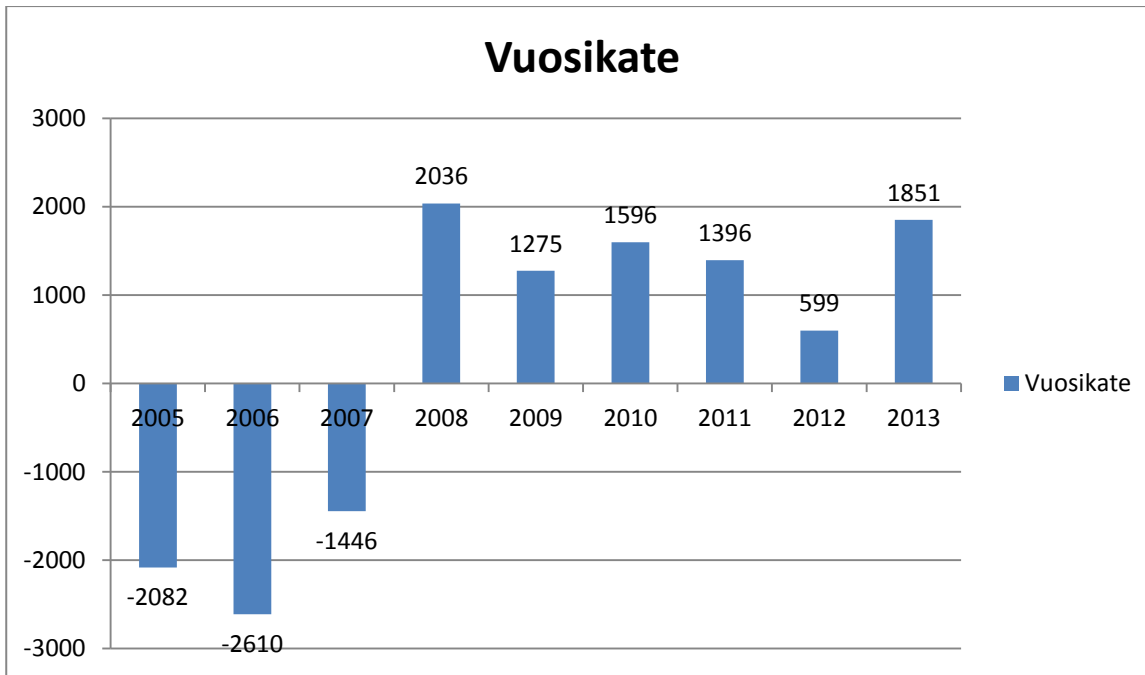
Kuntien maksamien avustusten oletetaan kasvavan 2 % vuonna 2013. Toimeentulotukimenoja kasvattaa toimeentulotuen perusosan korottaminen ja puolestaan pienentävät perusturvan korottaminen ja asumistuen tulo rajojen korotus. Nettomääräisesti nämä uudistukset lisäävät toimeentulotukimenoja. Hallituskauden loppupuolella toteutettavan asumistuen uudistamisen

arvioidaan puolestaan vähentävän toimeentulotuen tarvetta ja siten alentavan toimeentulotukimenoja. Työttömien määrän ennustetaan nousevan vuonna 2013 talouskasvun ollessa heikkoa, mutta sen jälkeen työttömyyden ennustetaan hitaasti vähenevän. Työttömyyden alentuessa ja työllisyyden kohentuessa myös toimeentulotukimenojen oletetaan kääntyvän laskuun. Riskinä kuitenkin on, että työttömyysjaksojen pitkittymisen myötä toimeentulotukimenot eivät alene. Riskinä on myös työttömyysturvan piiristä pois putoamisen yleistymisen. Valtiontalouden maaliskuun 2013 kehyspäätöksessä päätettiin, että työmarkkinatuen rahoitusta siirretään valtiolta kunnille vuoden 2015 alusta lukien, Tämä lisää kuntien maksamia avustuksia 150 milj. eurolla. Avustusten keskimääräiseksi kasvuksi vuosina 2013–2017 arvioidaan 2½ % vuodessa.

Julkisen talouden vahvistamiseen on olemassa useita keinoja. Yleisellä tasolla ne voidaan jakaa tulojen lisäämiseen, menojen leikkauksiin ja rakenteellisiin uudistuksiin. Kuntien ongelmiin esitetään ratkaisuna tiukkaa investointien vähentämistä ja erityisesti valtion suunnalta tulevien muutosten ja leikkausten sekä uusien tehtävien minimointia. Kuntien talous on ollut epätasapainossa jo useita vuosia. Kuntien tehtävät ja tulot eivät ole tasapainossa. Kauppalehti 15.7.2013 ottaa kantaa kuntien velkaantumisen hillitsemiseksi. Se ehdottaa lääkkeeksi omistusten myyntiä, yksityistämistä sekä väen vähentämistä.

4.3 Talouden tasapaino

Kuntatalouden tasapainottamiseksi on pääasiallisesti kolme kestävä tapaa: lisätään tuloja, karsitaan menoja tai vähennetään investointeja. Talouden kuntoon saattamisessa pitää löytää kestävä tie, jotta kaupunki pysyisi elinvoimaisena, palveluja olisi saatavilla eikä kaupungin omaisuus vähenisi. Ähtärissä on hyväksytty vuosille 2008–2015 talouden tasapainottamisohjelma, jota valtuusto (17.12.2012) on kaupunginhallituksen esityksestä päättänyt jatkaa edelleen. Asia on jatkovalmisteltu ja todettu, että taloustilanne on säilynyt siinä määrin ennallaan, ettei tasapainotusohjelman avaamiseen nähdä perusteita. Suunnitelman mukaan taseen alijäämät on katettu aikataulussa. Kansan- ja maailmantaloudesta johtuvat ongelmat ovat viivästyttäneet alijäämien kattamista.

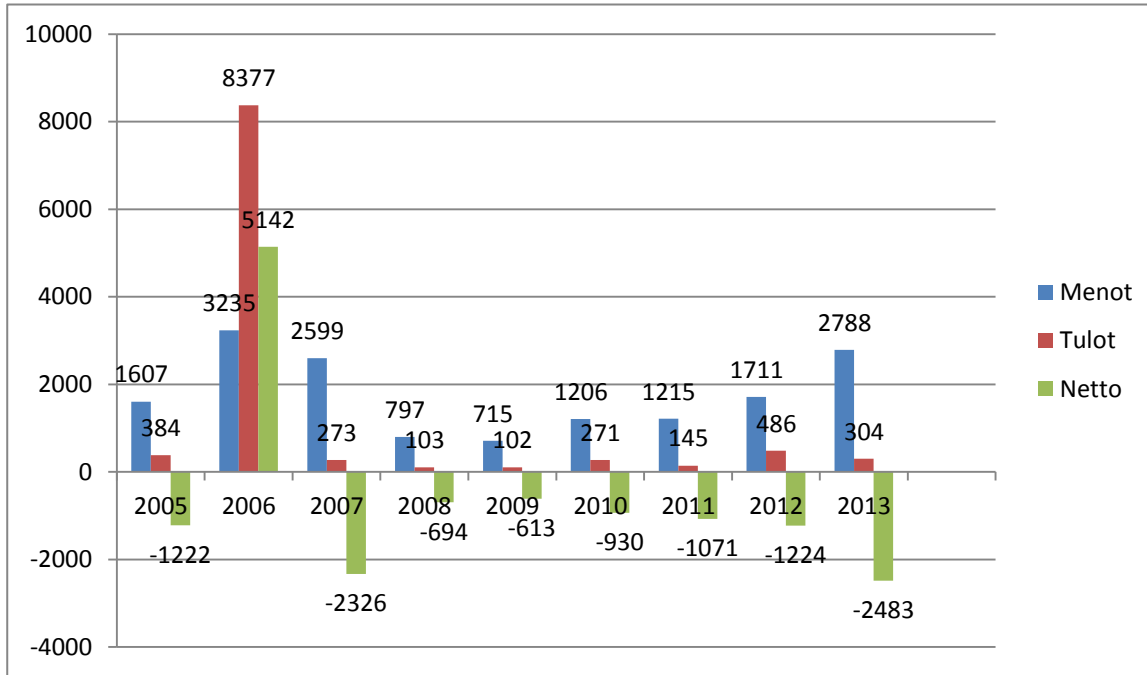
2011

Koko maa Etelä-Pohjanmaa Maaseutumaiset kunnat Alajärvi Alavus Keuruu Kuortane Seinäjoki Soini Virrat Ähtäri

Vuosikate, % poistoista 118,1 -2,3 98,9 135,3 114,5 130,0 121,2 93,9 -42,3 67,8 138,1

Vuosikatteen tulisi jatkossa kattaa poistot, jotta talous pysyisi terveenä. Palveluihin suunnatut investoinnit on pääsääntöisesti pystyttävä rahoittamaan kunnan sen hetkisestä vuosittaisesta tulovirrasta. Tämän vuoksi on tärkeää verrata myös investointien suuruutta kunnan vuosikatteeseen. Vuonna 2013 Ähtärin kaupungin vuosikate riitti kattamaan poistot.

Investoinnit:

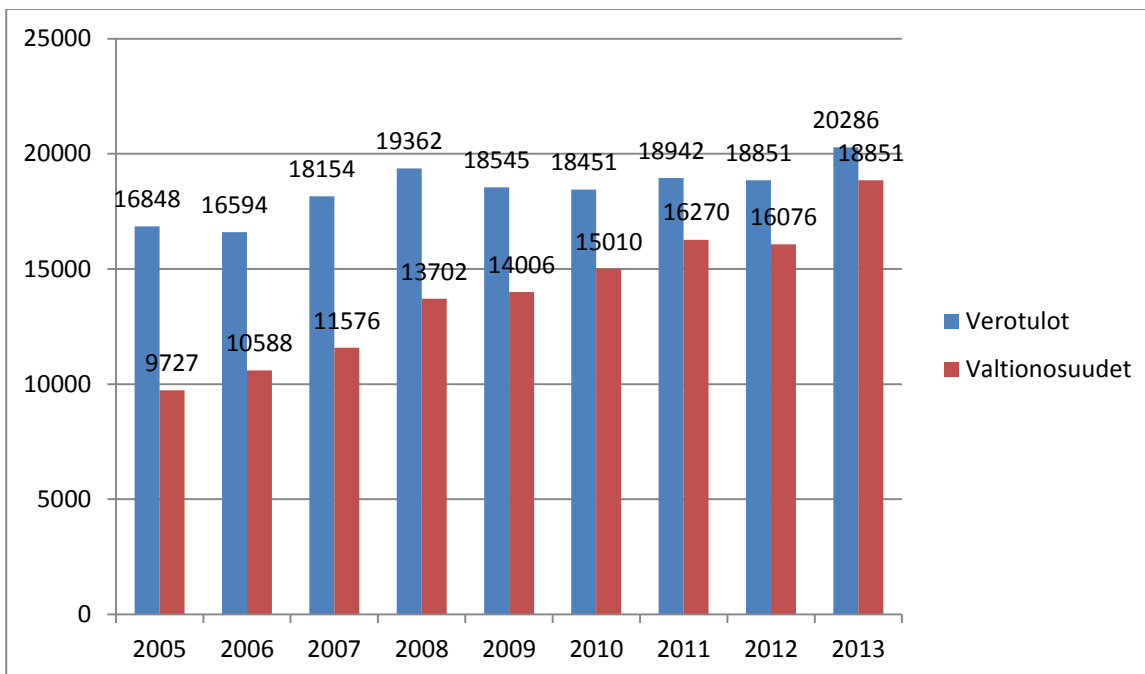
	Koko maa	Etelä-Pohjanmaa	Maaseutumaiset kunnat	Alajärvi	Alavus	Keuruu	Kuortane	Seinäjoki	Soini	Virrat	Ähtäri
Investointimenot yhteensä	2 772 133	88 634	424 134	4 348	4 349	4 480	2 141	22 353	2 157	5 519	1 214
Investointitulot yhteensä	826 127	86 117	96 599	151	1 025	831	1 095	70 968	422	683	295

Investoinnin tunnusmerkki on se, että sen tulisi kestää käytössä useamman vuoden ajan, eikä investointikohde kulu käytössä samalla tavalla kuin käyttötavarat. Verrattuna muihin kuntiin Ähtärissä investointimenot ovat pienet ja myös investointitulot ovat pienet. Kunnille tyypillisiä investointikohteita ovat esimerkiksi rakennukset, tiet, sillat, urheilutilat, kunnallistekniikka, maa, peruskorjaukset. Vuonna 2013 investointeihin on suunnattu lisää rahaa Ähtärissä ja se näkyy myös lainakannan nousemisena.

Tuottava investointi alkaa valmistuttuaan tuottaa rahaa. Kunnallisten investointien ongelma on siinä, etteivät ne tuo riittävästi rahaa kaupungin kassaan. Lainan ottaminen niiden rakentamiseen pitää sisällään riskin. Jos voidaan luottaa talouskasvuun ja riittäviin lisätuloihin lähitulevaisuudessa, voidaan lainarahoituksen ottaminen perustella. Jos lainanottoa seuraavina vuosina ei synny ylimääräisiä tuloja, tietää lainan lyhennys säästötoimenpiteitä olemassa oleviin toimintoihin.

4.4 Tulot

KUVIO 2. Verotulot ja valtionosuudet (1000 e)

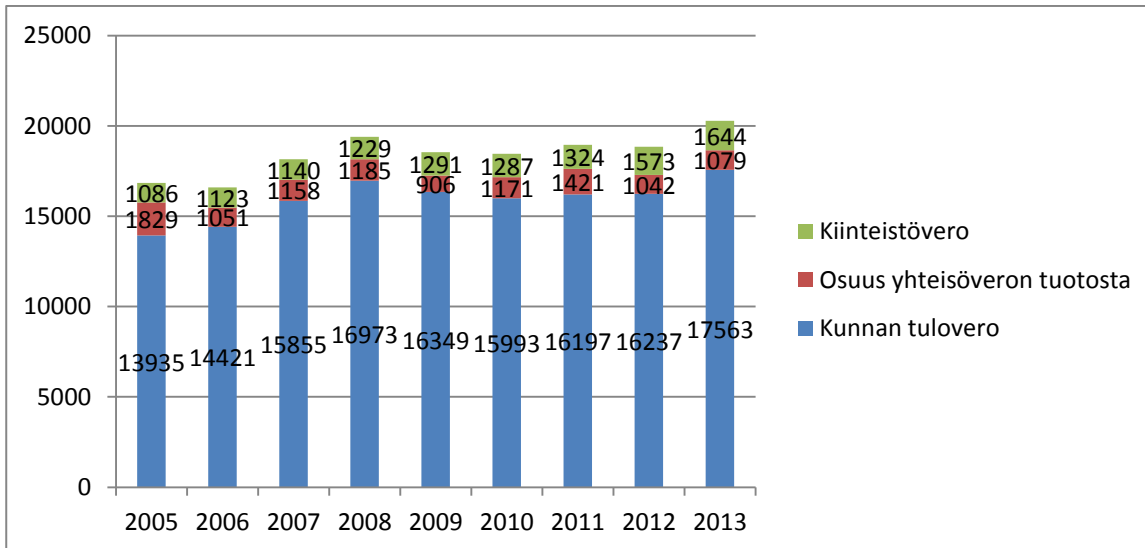
Muutokset valtionosuuksissa vaikuttavat paljon Ähtärin talouteen, koska niiden osuus tuloista on merkittävä. Vuonna 2013 Ähtäri sai enemmän valtionosuuksia kuin aiemmin.

TAULUKKO 2. Veroprosentin vertailu (Kuntien tulo- ja kiinteistöveroprosentit 2013)

	Tulovero 2014	Tulovero 2013	Yleinen kiinteistö vero % 2014	Yleinen kiinteistö vero % 2013	Vakitui- nen asunto 2014	Vakitui- nen asunto 2013	muu kuin vak. as. 2014	muu kuin vak. as. 2013
Koko maa	19,74	19,38	0,94	0,92	0,43	0,41	1,05	1,03
Etelä- Pohjanmaa	21,00	20,20	1,02	1,02	0,48	0,47	1,05	1,02
6001-10 000 as. kunnat	20,33	19,98	0,94	0,90	0,46	0,44	1,03	1,02
Ähtäri	21,25	21,25	1,10	1,10	0,50	0,50	1,10	1,10

Ähtäriin tuloveroprosentti on maan keskiarvon yläpuolella. Koko maan keskiarvo vuonna 2014 on 19,74. Ähtärissä tuloveroprosentti on 21,25. Kuitenkaan Ähtäri ei ole tuloveroprosenttien suuruudessa kärkipäässä, mutta tuloveroprosentin suuruus täyttää yhden kohdan kuudesta kriisikunnalle määritellyistä kriteereistä. Ähtäriin kaupungin yleinen kiinteistöveroprosentti vuonna 2014 on 1,10. Yleisen kiinteistöveron liikkumaväli on 0,60%–1,35%, joten mahdollisuuksia veroprosentin muuttamiseen on. Vakituisen asunnon kiinteistövero on Ähtärissä 0,50, liikkumavälin ollessa 0,32–0,75 ja muun kuin vakinaisen asunnon kiinteistövero on Ähtärissä 1,10 liikkumavälin ollessa 0,60–1,35, sillä edellytyksellä, että muun kuin vakinaisen asunnon kiinteistövero voi olla 0,60 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti.

Ähtärin verotulojen jakauma on:

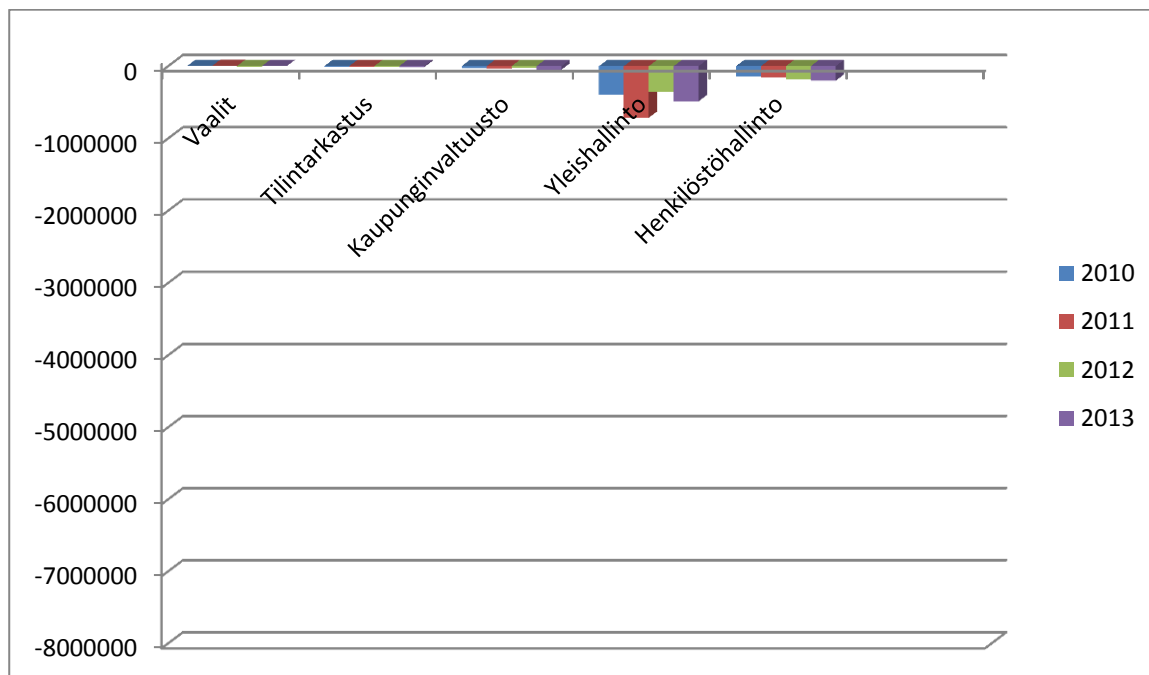
Verotulot ovat Ähtärissä olleet hyvät verrattuna muihin vastaavanlaisiin kaupunkeihin. Pääosa verotuloista koostuu kunnan tuloverosta, mutta osansa veropottiin tuovat myös kiinteistövero ja yhteisövero.

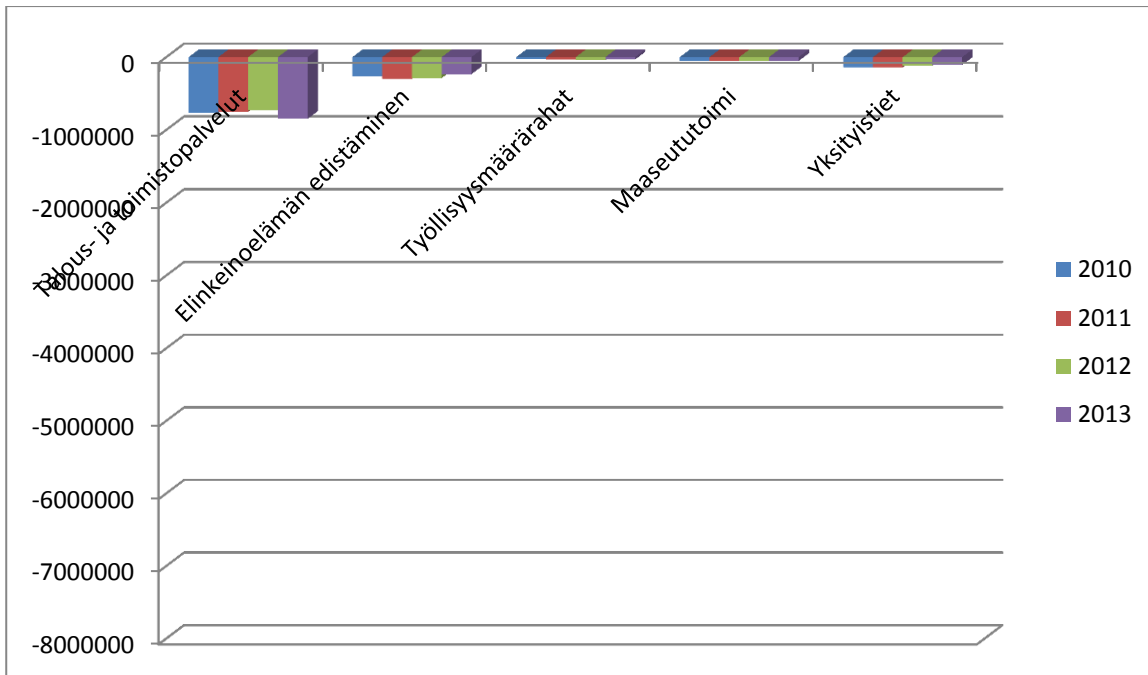
Yhteisövero on osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen maksama tulovero, jonka määrä on tällä hetkellä 24,5 prosenttia yhteisön verotettavasta tulosta. Yhteisön verotettava tulo lasketaan veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä ovat osakeyhtiöiden lisäksi osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt. Liikelaitosten, julkisyhteisöjen, yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten yhteisöverovelvollisuus on rajattu koskemaan vain niiden elinkeinotuloja. Asunto-osakeyhtiöille ei yleensä muodostu verotettavaa tuloa. Yhteisöveronsaajia ovat valtio, kunnat ja seurakunnat. Normaalisti valtion osuus yhteisöveron tuotosta on 75,36 prosenttia, kuntien 22,82 prosenttia ja seurakuntien 1,82 prosenttia. Verovuonna 2013 yhteisöveron jako-osuudet ovat kuitenkin seuraavat: valtio 68,16 prosenttia, kunnat 29,49 prosenttia ja seurakunnat 2,35 prosenttia. Kunta ei voi vaikuttaa yhteisöveron tuottoon lyhyellä aikavälillä. Elinkeinoiminnan kehittäminen edesauttaa yritystoiminnan laajenemista kunnassa ja voi siten vuosien kuluessa tuoda lisää yhteisöverotuloja.

4.5 Menot

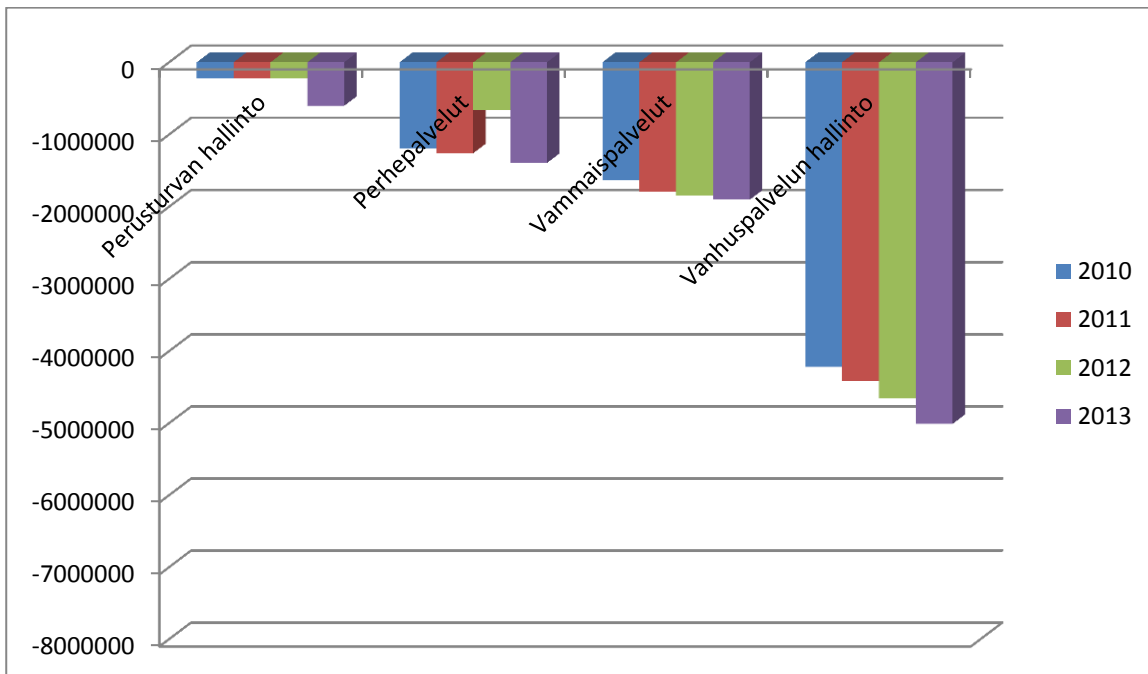
Kaupungin menoja pystytään tarkastelemaan vertailukelpoisesti kolmen viimeisen vuoden ajanjaksolta. Diagrammit on piirretty kirjanpidon jaottelun mukaan ja niissä on kuvattu kunkin alueen vuosikatteet. Diagrammit on piirretty käyttäen esitysvälinä 0-8 000 000 euroa, jolloin voidaan nähdä kokonaisuutena se, mihin suurimmat rahamäärät kaupungissa kuluvat. Yksi diagrammi on esitysväliltään 0-14 000 000, koska asteikko ei olisi muuten riittänyt, se on perusturvaosaston terveystalouden diagrammi.

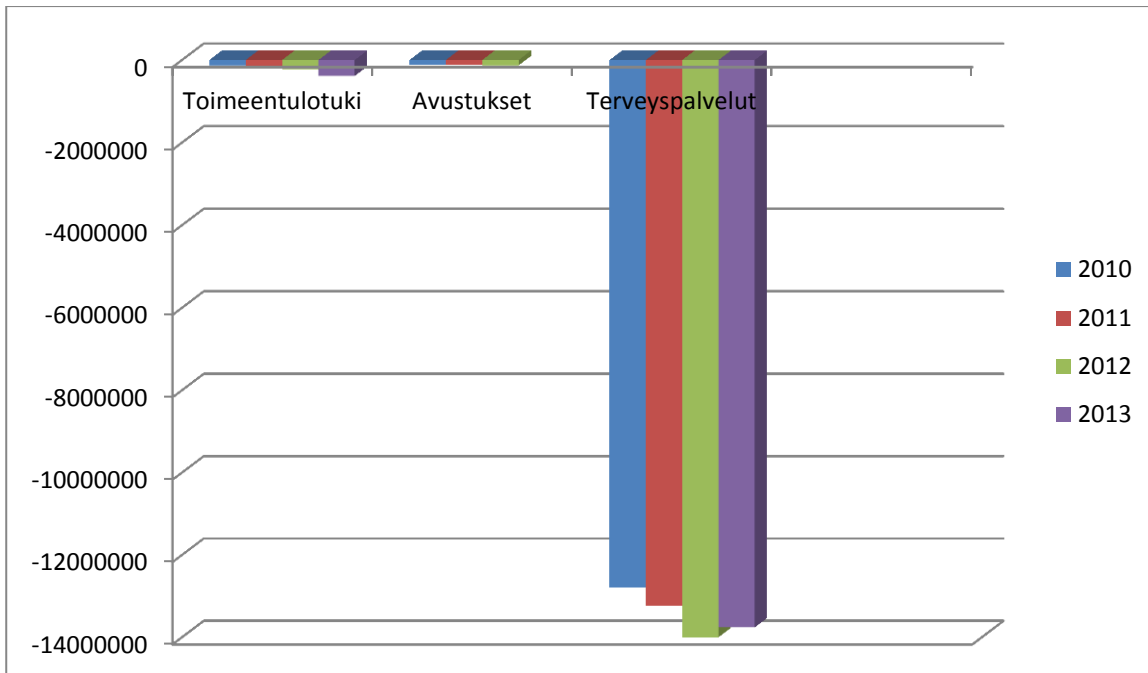
Keskushallinnon vuosikatteet:

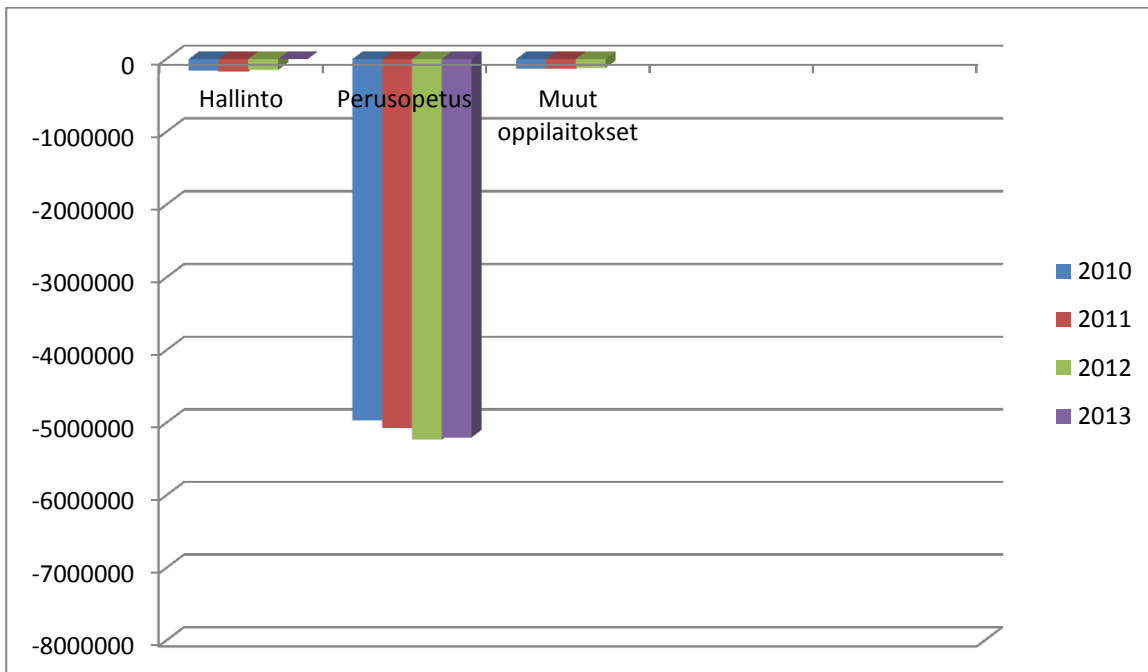
Perusturvan vuosikatteet:

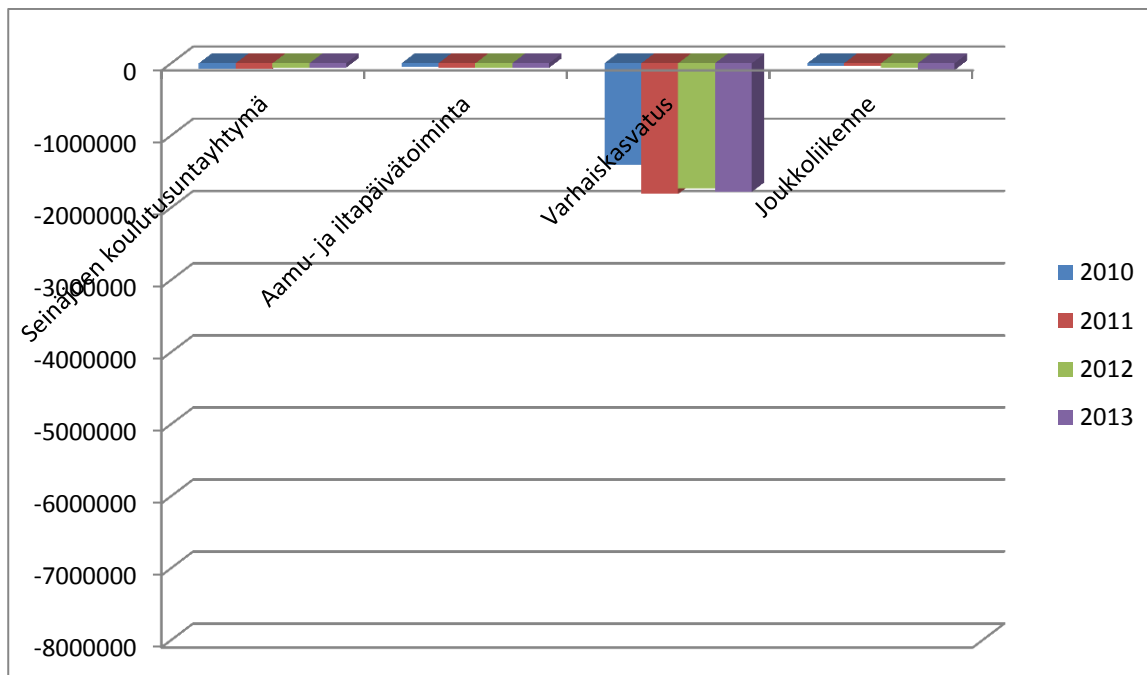
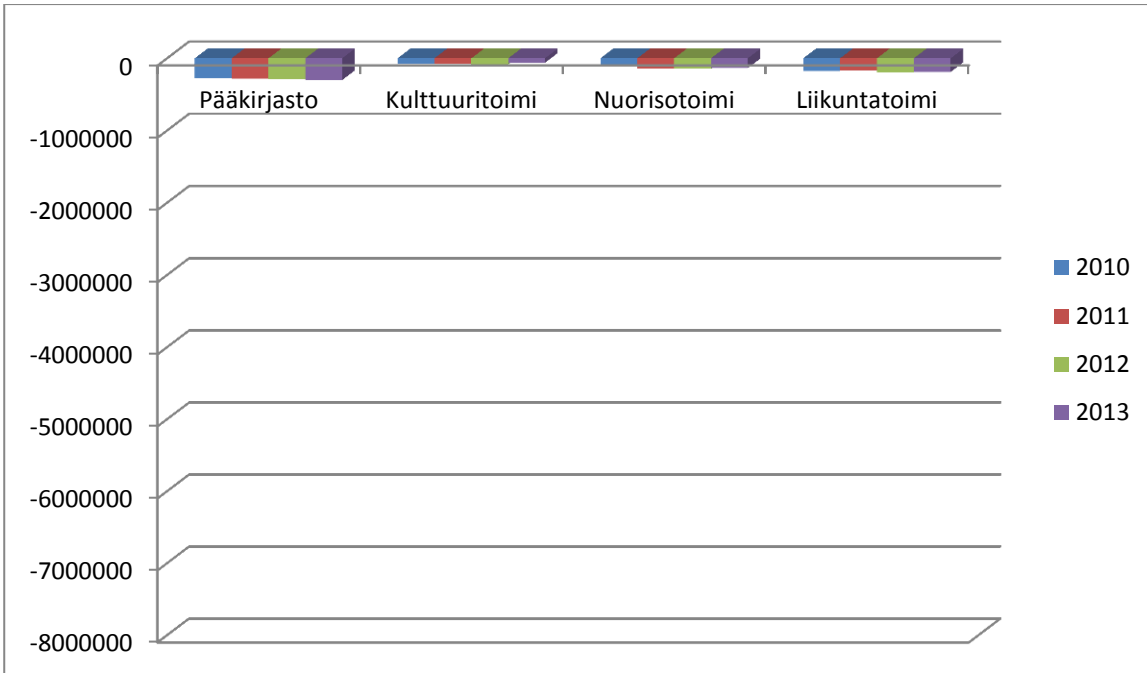

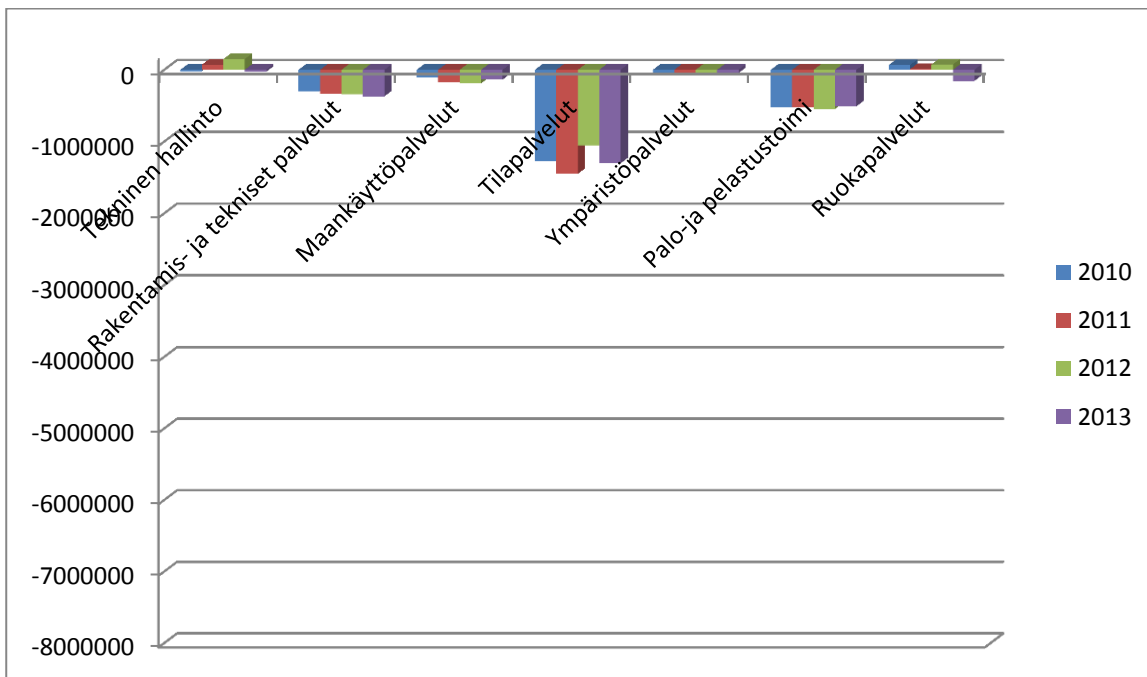
Huomaa asteikon muuttuminen!

Sivistystoimen vuosikatteet:

Teknisen toimen vuosikatteet:

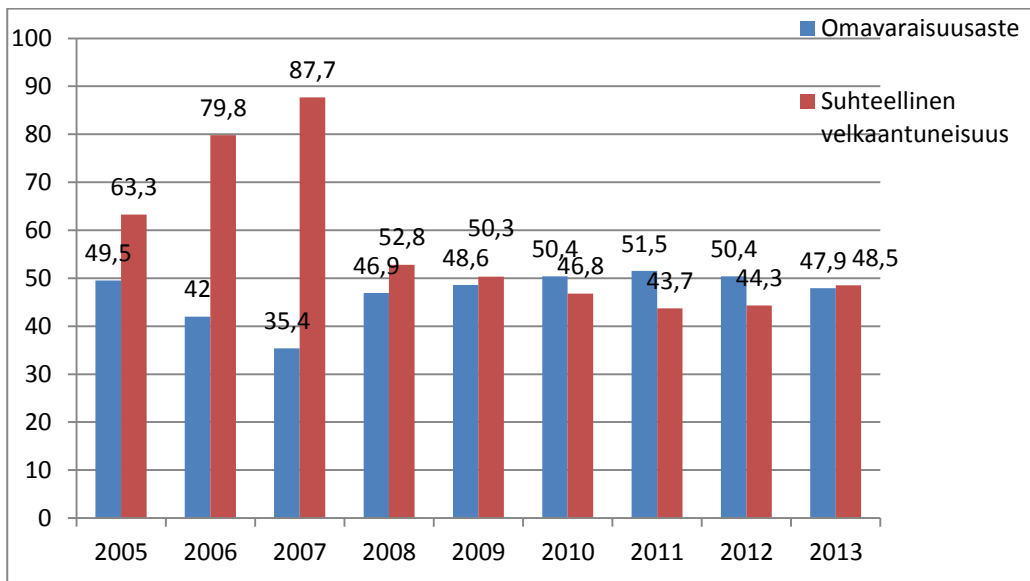
Omistajaohjauksen kannalta tärkeitä ovat kuntayhtymät, joissa kaupunki on mukana osakkaana. Merkittävimmät näistä ovat Kuusiokuntien terveystyöntö sekä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Näillä kaikilla on huomattavaa omaisuutta, lähinnä sairaala- ja opetusrakennuksia. Erikoissairaanhoidon palvelutuotannosta sanotaan Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategiassa 2013–2020 seuraavaa: ”Paljon käytetty ja kysytty erikoissairaanhoidon palvelutuotanto pidetään omana toimintana. Perustoiminnan pitää olla kunnossa, vasta sen jälkeen tulevat erilaisten osaamiskeskusten rakentamispäykimykset. Tavoitteena on nykyisen palvelutason ja -laajuuden säilyttäminen Etelä-Pohjanmaalla, mikä ei kuitenkaan estä palvelujen järkevää kansallista keskittämistä. Kansallisessa keskittämisessäkin tulisi huomioida hoidon valmistelu ja sen jälkeinen kuntoutus omalla alueella.” Ähtärin kaupungin tulee osaltansa kaikin toimin pyrkiä turvaamaan Ähtärin sairaalan pysyvä ja tarkoituksenmukainen asema osana maakunnallista ja jopa maakuntarajat ylittävää erikoissairaanhoidon palvelutuotantoa.

Kuntayhtymien ohjausta niin poliittisella kuin viranhaltijatasolla on tiivistettävä siten, että voidaan vaikuttaa siihen, että kaupungin maksusuudet kuntayhtymissä eivät kasva kaupungin muuta taloutta nopeammin. Kuntayhtymät on saatava mukaan selvittäessä seudullisen yhteistyön mahdollisuuksia tukipalvelujen järjestämisessä ja kiinteistöjen käytössä. Kaupunki velvoittaa

kuntayhtymät laatimaan talouden tasapainottamiseen ja tuottavuuden nostamiseen tähtäävän ohjelman tuleville vuosille.

4.6 Tunnuslukuja

Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus:

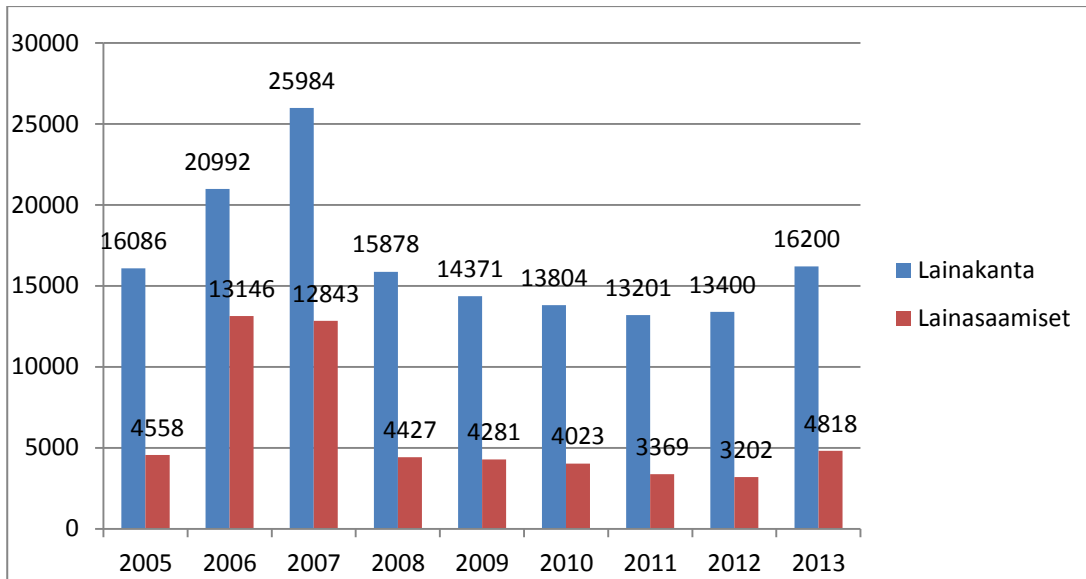

Omavaraisuusaste on hieman laskenut edellisestä vuodesta ja vastaavasti suhteellinen velkaantuneisuus on lisääntynyt vuonna 2013. Kaupungin omavaraisuusaste 47,9% jää alle raja-arvon vuonna 2013. Ohjearvona voidaan pitää sitä, että mikäli omavaraisuusaste on yli 50%, tilanne on hyvä. Suhteellinen velkaantuneisuus on hieman kasvanut ja sen arvo on 48,5 %. Lukua voidaan pitää tyydyttävänä, siinäkin raja-arvo on 50%. Verrattuna naapurikuntiin omavaraisuusaste on alhaisimmasta päästä ja suhteellinen velkaantuneisuus korkeimmasta päästä. Tähän vaikuttavat muun muassa investoinnit.

2011

	Koko maa	Etelä-Pohjanmaa	Maaseutumaiset kunnat	Alajärvi	Alavus	Keuruu	Kuortane	Seinäjoki	Soini	Virrat	Ähtäri
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,4	41,1	38,5	29,1	42,6	41,7	14,0	49,9	46,8	27,3	43,7
Omavaraisuusaste, %	64,2	58,6	57,8	47,2	54,9	58,7	83,3	62,2	34,3	73,4	51,3

Lainat

Kokonaisuudessaan kaupungin lainakanta on ollut hieman pienemmän päin vuodesta 2007 lähtien. Vuosi 2013 toi mukanaan lainamäärän lisääntymisen, tämä johtui muun muassa investointimäärän kasvamisesta.

Lainanoton riskinä on korkotason heilahtelu ja takaisinmaksun ongelmallisuus. Matalan koron aikana lainarahaa pystytään pitämään, mutta jos korkotaso nousee yhdellä prosentilla, vaikuttaa se arjen toimintaan. Mitä suurempi lainasalkku on, sitä enemmän 1 %:n korotus merkitsee.

Konsernin lainakanta e/asukas verrattuna muihin kuntiin 2011:

Ähtäri	5692
Virrat	2 092
Soini	5 890
Seinäjoki	5 421
Kuortane	2 061
Keuruu	5 292
Alavus	3 953
Alajärvi	3 143
Maaseutumaiset kunnat	3 138
Etelä-Pohjanmaa	4 181
Koko maa	4 724

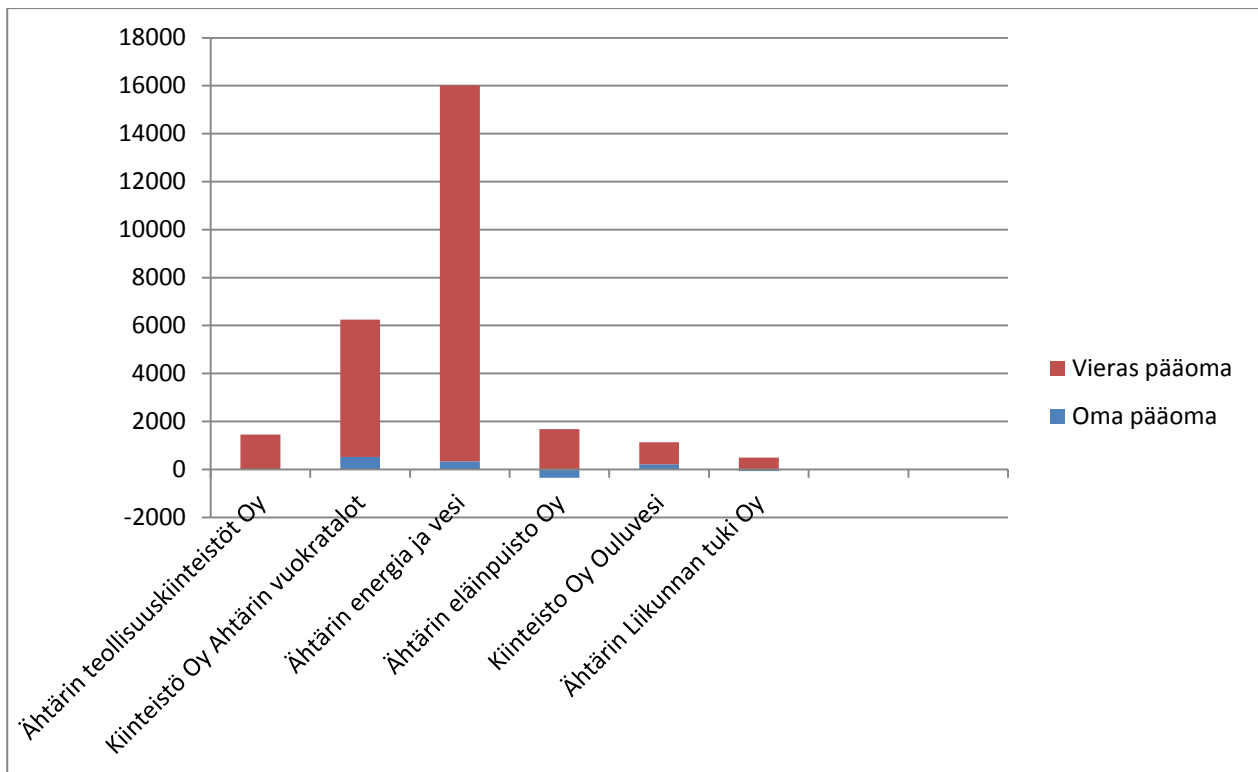
Ähtäriin konsernin lainakanta/ asukas on korkea verrattuna muihin naapurikuntiin. Vuonna 2012 lainakanta nousi entisestään 6059 euroon/asukas.

Vuoden 2012 lopussa Ähtärin kaupungin ja konsernin omaisuuden tärkeimmät erät kirjanpitoarvoin olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

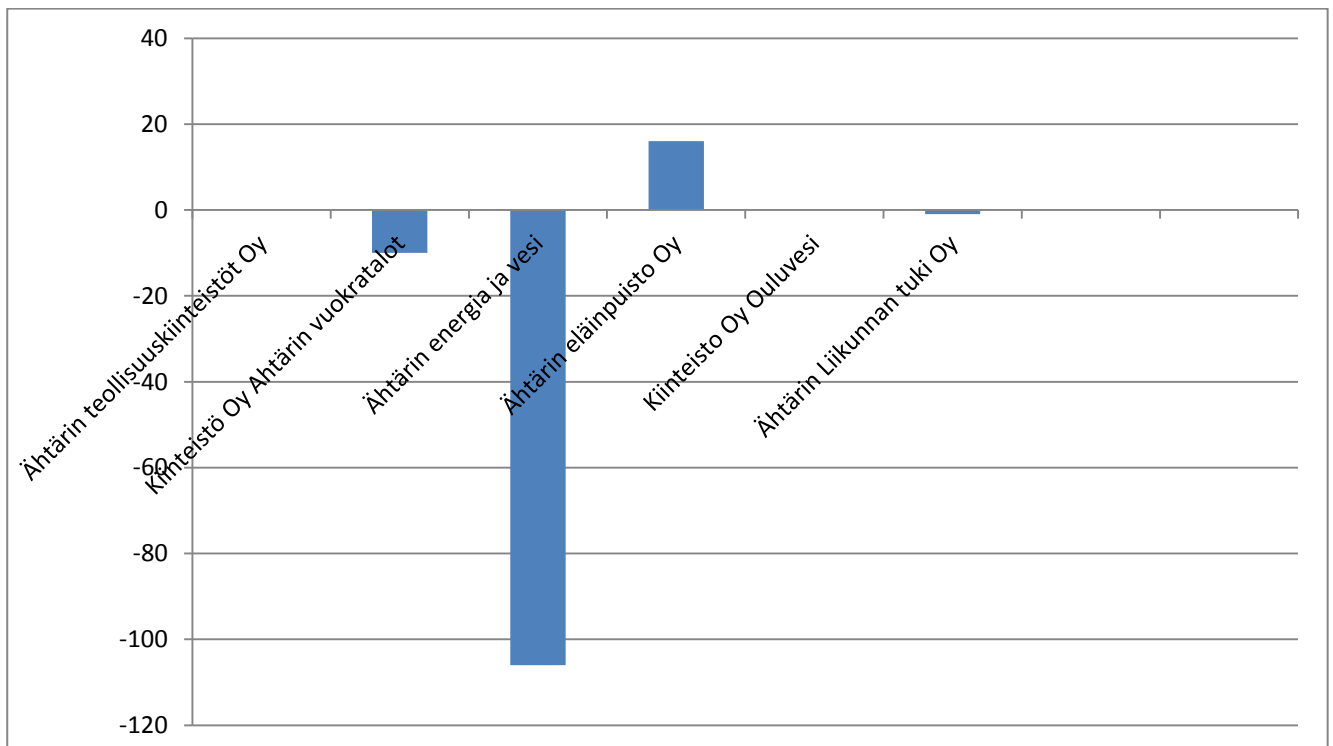
	Kaupunki (1000e)		Konserni (1000e)	
	2013	2012	2013	2012
Taseen loppusumma	39 631	36 463	63 129	63 129
siitä				
Maa- ja vesialueet	2770	2673	3390	3390
Rakennukset	11 913	11 701	33052	33 052
Kiint. rakenteet ja laitteet	1264	1368	2119	2119
Osakkeet ja osuudet	12 408	12 431	2928	2928

Konsernin selvästi suuriman omaisuuserän muodostavat rakennukset. Ähtärin kaupungilla oli pitkäaikaista korollista vierasta pääomaa vuoden 2012 lopussa 10,2 M€ ja vuoden 2013 lopussa 10,3 M€ konsernilla vastaavasti vuonna 2012 32,6 M€ ja sama summa oli edelleen vuonna 2013. Konserniyhtiöillä oli pitkäaikaista korollista vierasta pääomaa vuoden 2013 lopussa kolme kertaa enemmän kuin kaupungilla.

Kuntakonsernin osuus omasta pääomasta sekä vieraasta pääomasta 2013 (1000e)

Kuntakonsernin osuus tilikauden voitosta/tappiosta (1000 e)

5. PALVELURAKENNE

Kunnalla on kolme vaihtoehtoa järjestää lakisääteiset palvelut. Palvelut voi tuottaa itse, ne voi järjestää yhdessä jonkun toisen kunnan kanssa tai sitten ne voi ostaa. Hyvät julkiset palvelut pitävät yhteiskunnan ja lähiyhteisön eheänä lisäten turvallisuutta ja estäen syrjäytymistä. Ne tukevat elinkeinoelämää, työllisyyttä ja ennen kaikkea rakentavat mahdollisuuden kaikille elää hyvää elämää. Kunta ei ole yritys eikä sen ensisijainen tehtävä ole tarjota yrityksille markkinoita. Kunnan päätyö on vastata peruspalveluista. Peruspalvelujen tehtävä on tuottaa hyvää elämää ja ehjää yhteisöä, jossa myös elinkeinoelämän on hyvä toimia oman perusluonteensa mukaisesti.

Kunnat joutuvat hillitsemään menojen kasvua kireän taloustilanteen vuoksi. Palvelurakenteen arviointi on sen vuoksi tärkeää, jotta tiedetään vastaako se niitä tarpeita mitä tällä hetkellä on olemassa ja onko palvelurakenne tarpeeksi joustava myös tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Ähtärin kaupungissa ei vielä ole tehty omistajapoliittisia linjauksia, joten ne tulee tehdä. Kaupungin on jatkuvasti arvioitava toimintatapojaan ja sitä, ovatko sen tuotantovälineet tehokkaassa käytössä. Arviointi edellyttää jatkuvaa vaihtoehtoisten toimintatapojen kartoitusta ja markkinoiden seuranta. Kaupunkilaisten odotukset ja vaatimukset palvelujen suhteen muuttuvat ajan mukana. Omistajapoliittisten linjausten pohjaksi ei riitä näkemys käyttöomaisuuden soveltuvuudesta tämän päivän tarpeisiin, vaan pitää pystyä näkemään myös tulevaisuuteen: millaisia ja minkä tasoisia palveluja ähtäriläiset tarvitsevat ja pystyykö nykyinen tuotantokoneisto vastaamaan näihin odotuksiin.

Väestön ikääntyminen lisää terveystalouden ja vanhustenhoidon kysyntää. Valmiita tai helppoja ratkaisuja ei ole tarjolla. Lakisääteisten tehtävien ja palvelujen tuottaminen vaatii suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Ainoa varma asia on, että jotain on tehtävä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun väestöpohja tulee laajenemaan. Tuleva kuntarakente ratkaisee, kuinka monta kuntien muodostamaa sosiaali- ja terveydenhuoltoaluetta (sote) tarvitaan vahvojen kuntien lisäksi. Ne voivat toimia vastuukuntamallilla tai kuntayhtymänä. Uudistuksen huolena on kuntalaisille tärkeiden lähipalvelujen turvaaminen.

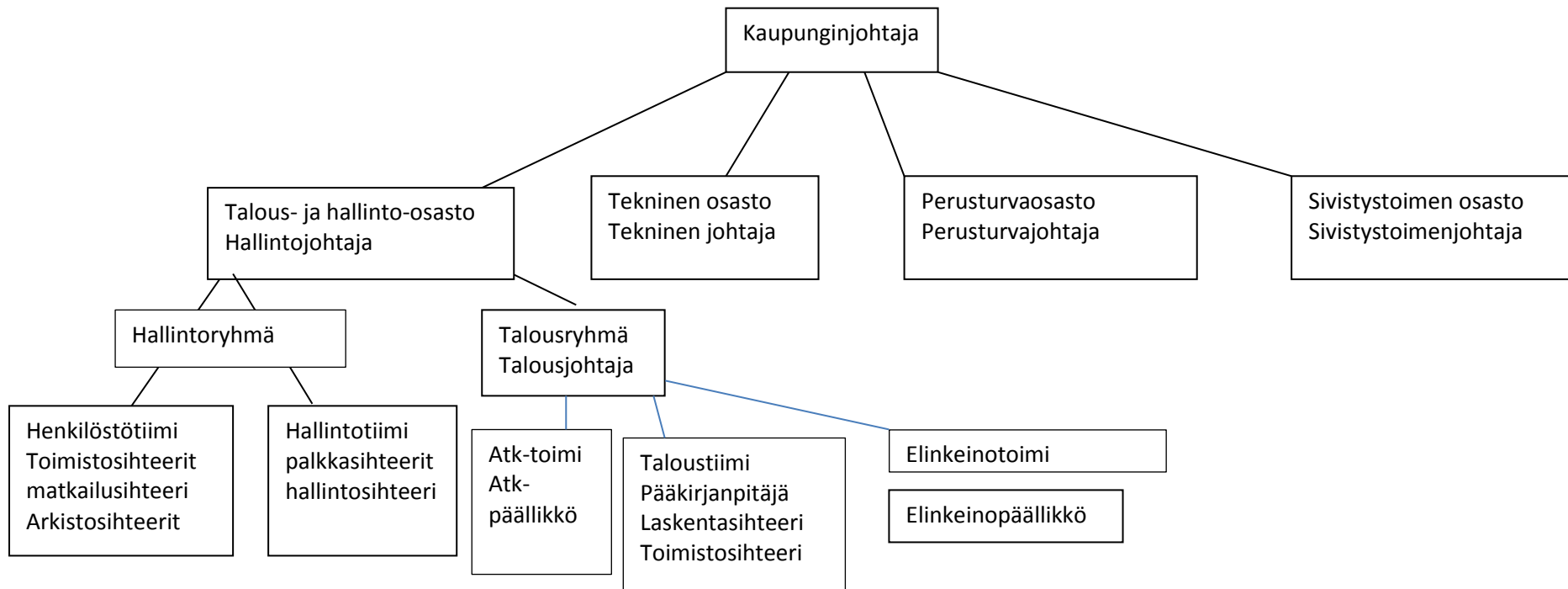
Palvelujen uudelleenjärjestelyissä pitää ottaa huomioon taloudelliset lähtökohdat, mutta kuntapalveluissa hinta ei välttämättä ole ainoa perusta päätöksille. Kunnan oman palvelutuotannon korvaaminen ostopalveluilla muuttaa perusteellisesti kunnan sisäistä palvelurakennetta, töiden

suunnittelua, vastuunjakoja sekä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Ulkoistamisen rinnalla on harkittava vaihtoehtona kunnan oman palvelun kehittämistä. Moni kunta on alkanut palauttamaan ulkoistettuja palveluita takaisin omaksi työksi. Kaikkien toimialojen on omalta osaltaan arvioitava toimintatapojaan ja omaisuuden käytön tehokkuutta. Uusien toimintatapojen käyttöönotto saattaa olla yksi tapa tehostaa pääoman käyttöä. Tällaisia vaihtoehtoisia toimintatapoja ovat muun muassa seudullinen yhteistyö tai yhteistyö yksityisen sektorin kanssa, ostopalvelut, palvelusetelit, käyttöomaisuuden vuokraus, yksityistäminen, kunnan tukema vapaaehtois- tai omaistyö ja harrastus- ja vapaaehtois pohjaisten toimijoiden tukeminen avustuksin. Liitteenä 5 on selvennetty tarkemmin eri palveluiden järjestämismahdollisuuksia.

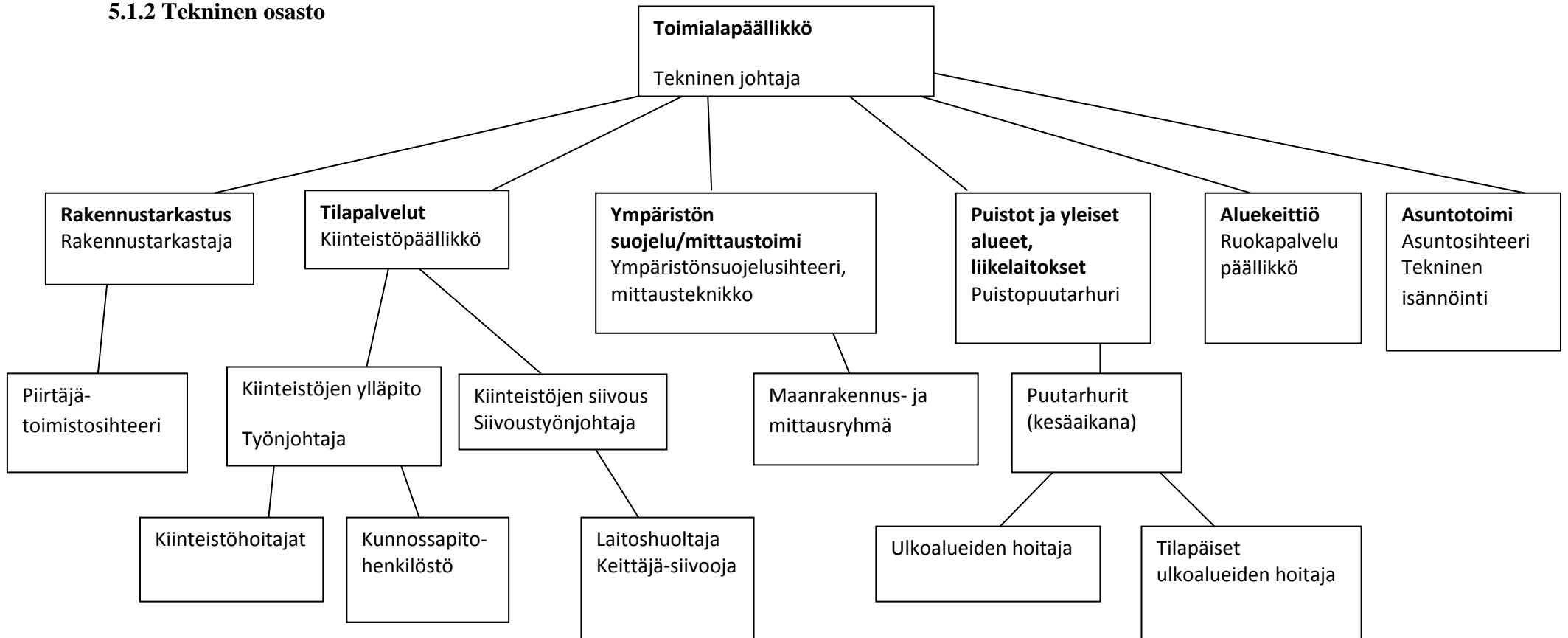
5.1 Organisaatiokaaviot

Kaupungin organisaatio jakaantuu eri sektoreihin.

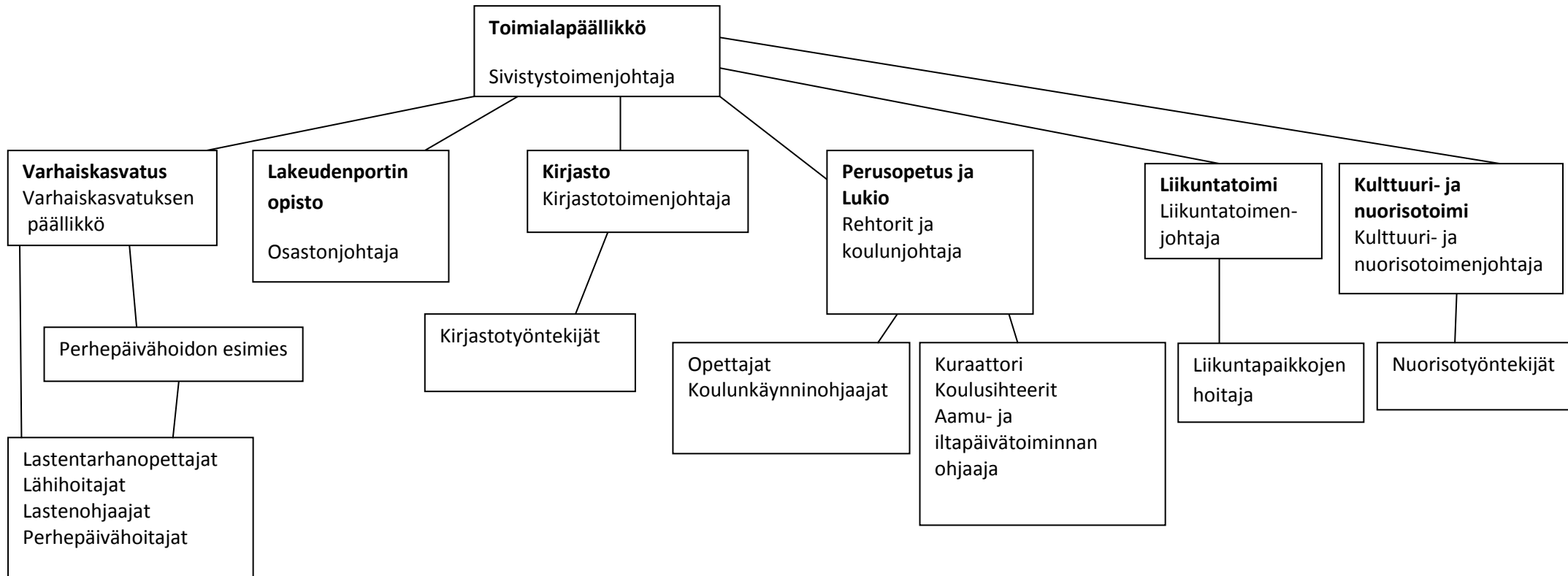
5.1.1 Kaupungin keskushallinto

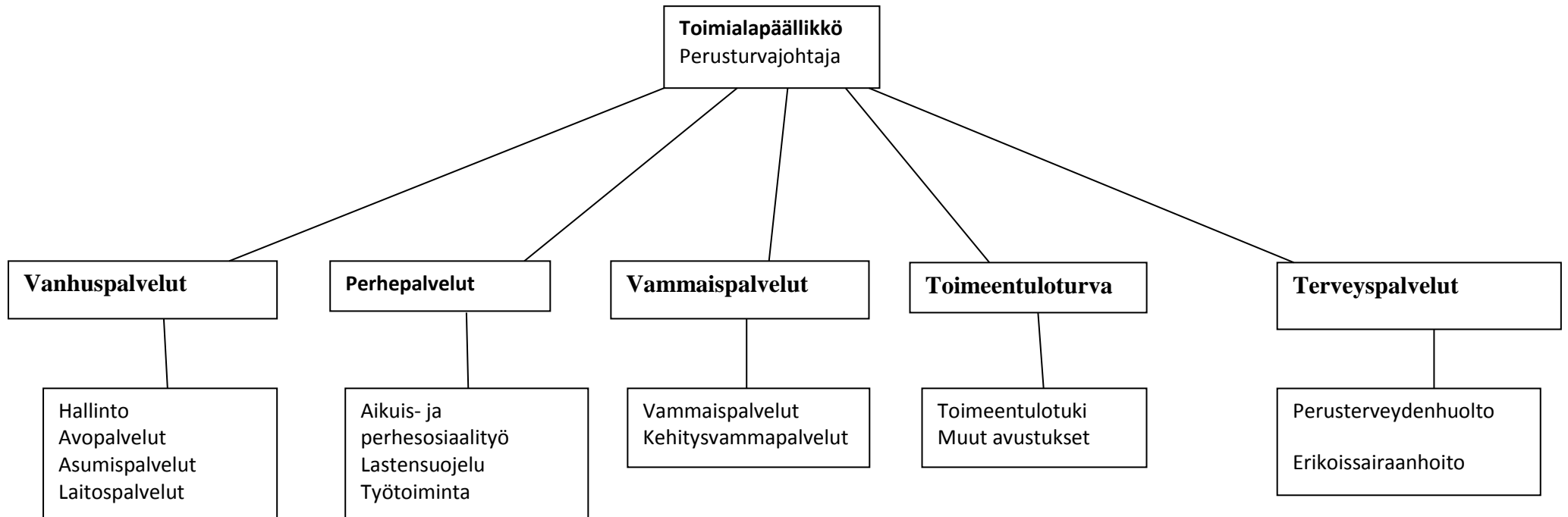
5.1.2 Tekninen osasto

5.1.3 Sivistystoimen osasto

5.1.4 Perusturvaosasto

5.2 Kuntarakenneuudistus

Ähtärin kaupunginvaltuusto päätti 28.11.2013 § 115 ilmoittaa valtionvarainministeriölle, että Ähtärin kaupunki haluaa selvittää kuntaliitos- ja yhteistyöasioita ensisijaisesti Alajärven, Alavuden, Keuruun, Virtain kaupunkien sekä Multian ja Soinin kuntien kanssa.

Lausunnossaan Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvityksestä ja kuntauudistukseen liittyvistä muista uudistuksista Ähtärin kaupunginvaltuusto linjasi 26.3.2012 §, että Ähtärin kaupunki pystyy itsenäisenä kuntana paremmin turvaamaan vireän ja monipuolisen elinkeinoelämän paikkakunnalla ja palvelujen paremman saatavuuden kuin osana suurempaa kuntaa. Linjatessaan kuntauudistuksen selvityksiä ja aikatauluja (29.4.2013 § 63) kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti, että Ähtärin kaupungin ensisijaisena tavoitteena on aiempien linjausten mukaisesti säilyä itsenäisenä kuntana.

Kunnallisan kehittämissäätiön tekemän tutkimuksen mukaan kunnan elinvoimaisuuteen vaikuttavat sijainti, etäisyys keskuksista ja läheisen keskuksen koko. Inhimillinen pääoma nostaa alueella työntekijöiden tuottavuutta yleisesti ja houkutellessa alueelle uusia työntekijöitä. Myös sosiaalinen pääoma, avoimuus erilaisuudelle ja yrittäjäisyys lisäävät alueen elinvoimaa. Taantumisen uhkaa alueita, joiden talous nojaa pääomaintensiiviseen teollisuuteen ja luonnonvaroihin. ”Elinvoima näyttää tarkoittavan eri alueilla eri asioita. Toisaalta on kyse peruspalvelujen turvaamisesta ja toisaalta kaupunkiseutujen kehittämisestä. Toisissa kunnissa yritetään selvittää kasvavista menoista ja toisissa kunnissa halutaan kasvattaa tuloja alueen taloutta kehittämällä. Kuntia yhdistämällä voidaan parantaa tilannetta kunnissa, jotka kohtaavat yksin huoltosuhteen merkittävän heikkenemisen. Jotta alue pystyisi tulevaisuudessa kasvamaan ja kehittymään, tarvitaan myös työvoimaa ja kasvavia yrityksiä. Alueilla, joissa väestö vähenee ja vanhenee, joudutaan miettimään, miten palvelut voidaan turvata. Suurempia kuntia on tarjottu yhdeksi ratkaisuksi. Kaikki ehdotetut kuntajakoselvitysalueet eivät olisi elinvoimaisia. Elinvoimaisia kuntia ei synny yhdistelemällä heikon väestökehityksen ja työpaikkakehityksen kuntia. Tarvitaanko näillä alueilla kuntaliitosten lisäksi muita toimenpiteitä tai palvelurakenteita, jotta peruspalvelut voidaan turvata? Kaupunkiseuduilla liitoksia ei ole tarpeen perustella palvelujen turvaamisella. Kaupunkiseutujen osalta on enemmänkin kyse siitä, voidaanko suuremmassa kunnassa saada entistä paremmin aikaan elinvoimaa esimerkiksi yhdyskuntarakenteen ja alueen talouden kokonaisvaltaisella kehittämisellä. Uudistuksen perustelut ja muutostarpeet eri alueilla ovat erilaisia. Voisivatko myös ratkaisut olla erilaisia?” (Kuntarakenne ja alueiden elinvoima 2013)

Kuntauudistuksen valmistelun yhteydessä keskustellaan kuntakentän täysremontista. Jos kuntauudistus lähtee käyntiin reippaasti, voi kuntakartta näyttää hyvin erilaiselta muutaman vuoden kuluttua. Kuntien taloudessa muutoksia tapahtunee myös vääjäämättä. Muutoksissa pääroolissa on palvelujen järjestäminen tehokkaasti, mutta on syytä muistaa myös alueelliset tekijät.

6. HENKILÖSTÖ

Kuntapalveluiden järjestäminen pohjautuu henkilöstöön, joka on osaavaa ja voi hyvin. Henkilöstön riittävyyden turvaamista voidaan tarkastella henkilöstön työssä jatkamisen ja uuden henkilöstön rekrytoinnin näkökulmasta. Tuottavuuden parantamisella saadaan myös työvoima riittämään ja kustannukset kuriin. (Kuntatyö ja tuottavuus 2012)

Ähtärin kaupungin henkilöstösuunnitelma on tehty osaksi talouden tasapainottamisohjelmaa ja sitä seurataan vuosittain. Henkilöstömenoja pyritään pienentämään tehtävien uudelleen organisoinnilla sekä eläköitymisen myötä tapahtuvalla luonnollisella poistumisella. Jokainen uusi toimi tai virka arvioidaan tapauskohtaisesti.

Ähtärin kaupungin henkilöstöstrategian (2005-2008) keskeiset teemat ovat olleet

1. Henkilöstön työhyvinvointi - yhteinen haaste
2. Organisaatioiden tuloksellisuus palvelutuotannossa: yhteistyötä ja sisäistä yrittäjyyttä
3. Johtaminen ja esimiestyön kehittäminen
4. Kaupunki työnantajana

Vuoden 2012 lopussa kaupungilla oli 358 työ- ja virkasuhdetta, joista vakituisia 288 (80,4%). Määräaikaisia työsuhteita oli 63 (17,6%) ja työllistettyjä 7 (2,0%). Hallintokunnista eniten henkilöstöä on sivistysosastolla. Ennusteiden mukaan kaupungin henkilöstöstä eläkkeelle jäävien määrä tasaantuu ja samalla kasvaa lähitulevaisuudessa.

Työterveyshuollon palvelut toimittaa Kuusiokuntien terveystyöntekijäyhtymän työterveys. Kokonaiskustannukset ovat nousseet vuodesta 2004 vuoteen 2012 176 %. Samaan aikaan kustannukset virkaa/toimea kohden ovat nousseet 206 %:n (Henkilöstöraportti 2012). Kustannusten nouseminen on viime vuosina ollut huomattavan suurta. Työilmapiirimittauksia järjestetään kerran valtuustokaudessa työpaikkakäyntien yhteydessä. Kaupungin henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua omaa työtään koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Henkinen hyvinvointi ilmenee monin tavoin sekä työyhteisössä että sen yksittäisissä jäsenissä. Se tuntuu hyvänä ja turvallisena ilmapiirinä, työpaikan me-henkenä, toiminnan häiriöttömyytenä ja yhteistyön sujumisena. Sairauspoissaolot ja henkilöstön vaihtuvuus vähenevät ja tuottavuus lisääntyy. Työntekijä kokee henkisen hyvinvoinnin mm. haluna tehdä työtä, tunteena, että työ sujuu ja että hän hallitsee työnsä.

Hyvin järjestetty ja mitoitettu työ tuntuu mielekkäältä ja sopivan haastavalta, siinä voi oppia uutta ja kehittyä. (Työsuojeluhallinto 2013)

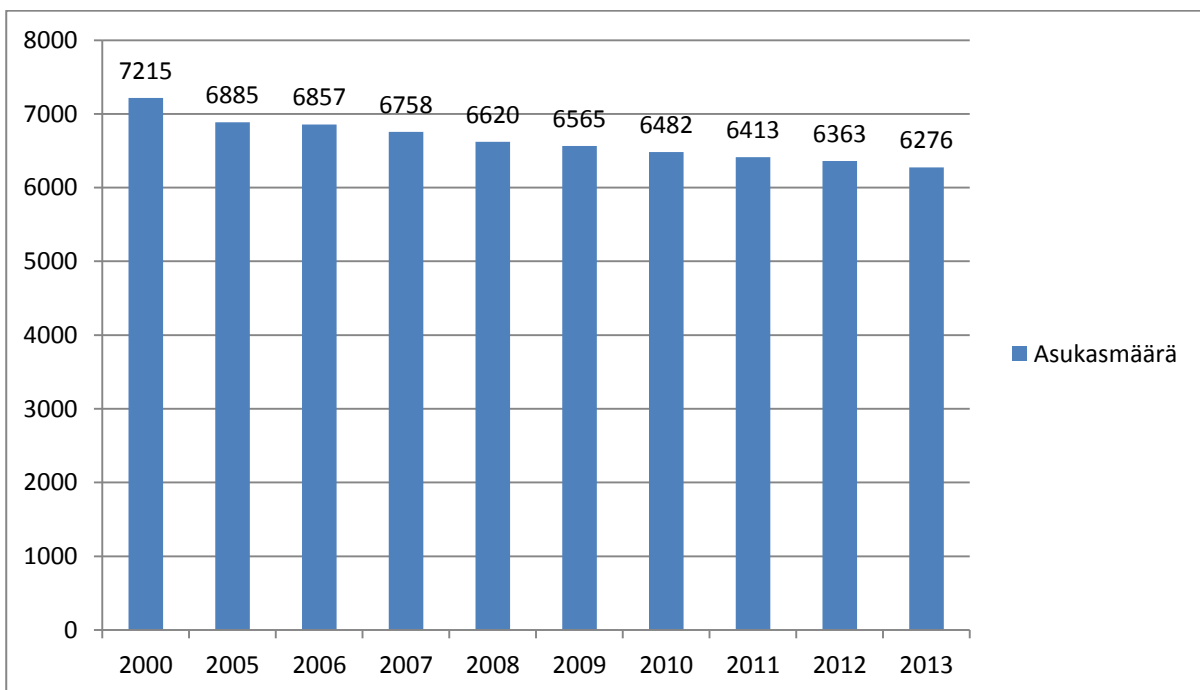
Kaupunki tukee henkilöstön liikunnan ja kulttuurin harrastamista. Tavoitteena on henkilöstön tupakanpolton lopettaminen vieroitusohjelmien avulla. Jokainen uusi viranhaltija /työntekijä opastetaan uuteen tehtäväänsä perehdyttämishjeeseen perustuen. Panokset henkilökunnan hyvinvointiin tulisi nähdä investointeina, joilla ennaltaehkäisevästi vaikutetaan työyhteisöjen tilaan. Valitettavasti nykyisin suuri osa panostuksesta joudutaan käyttämään jo syntyneiden ongelmien ratkaisemiseen ja ennaltaehkäisevään kehittämiseen varatut varat vähenevät jatkuvasti. (Työsuojeluhallinto 2013)

7. ASUKKAIDEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS

Etelä-Pohjanmaan peruspalveluohjelman 2030 strategiset tavoitteet ovat seuraavanlaiset:

1. Nykyisille ja uusille asukkaille tarjotaan viihtyisä ja hyvän elämän mahdollistava asuin- ja elinympäristö.
2. Hyvinvointipalvelut tuotetaan taloudellisesti kestävästi ja rajoja ylittäen, mutta kansalaisia tasa-arvoisesti palvellen. Hyvinvointiin panostetaan ennaltaehkäisevällä ja terveyttä edistävällä toiminnalla.
3. Yrittäjyys laajentuu hyvinvointipalvelujen tuotantoon.
4. Työpaikat, rakennettu, kulttuuri-, ja luonnonympäristö sekä sosiaalinen ympäristö ja maakunnan hyvä saavutettavuus muodostavat hyvinvoinnin laatutekijät.

7.1 Ikärakenteen muutokset ja huoltosuhde

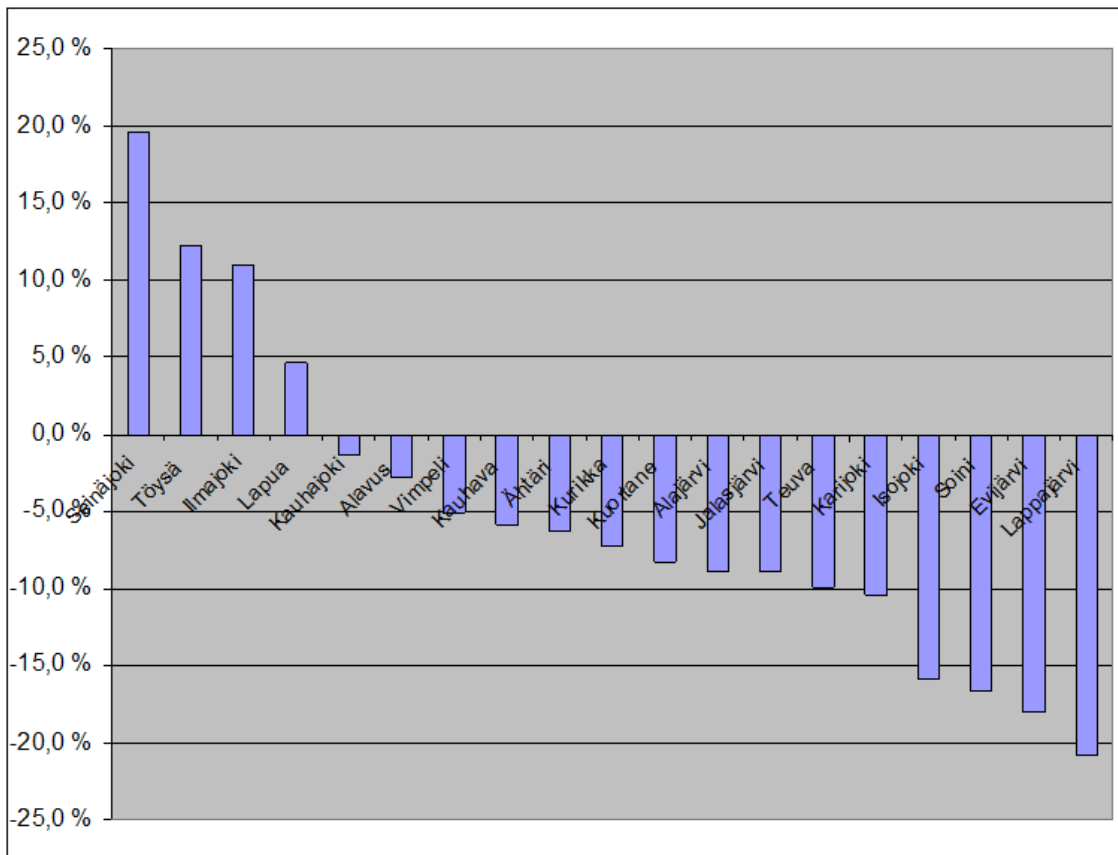
KUVIO. Ähtärin kaupungin asukasmäärän kehitys 2000-2013

Ähtärin kaupungin asukasmäärä on vähentynyt tasaisesti vuosittain. Tilastokeskuksen mukaan vähenemistä tapahtuu tulevaisuudessa yhtä tasaisesti kuitenkin niin, että vanhusväestön määrä

suhteessa nuoriin kasvaa. Vuoden 2012 tilinpäätöksen mukaan Ähtäriin kaupungin asukasmäärä on tällä hetkellä suurempi kuin tilastokeskuksen ennuste osoittaa.

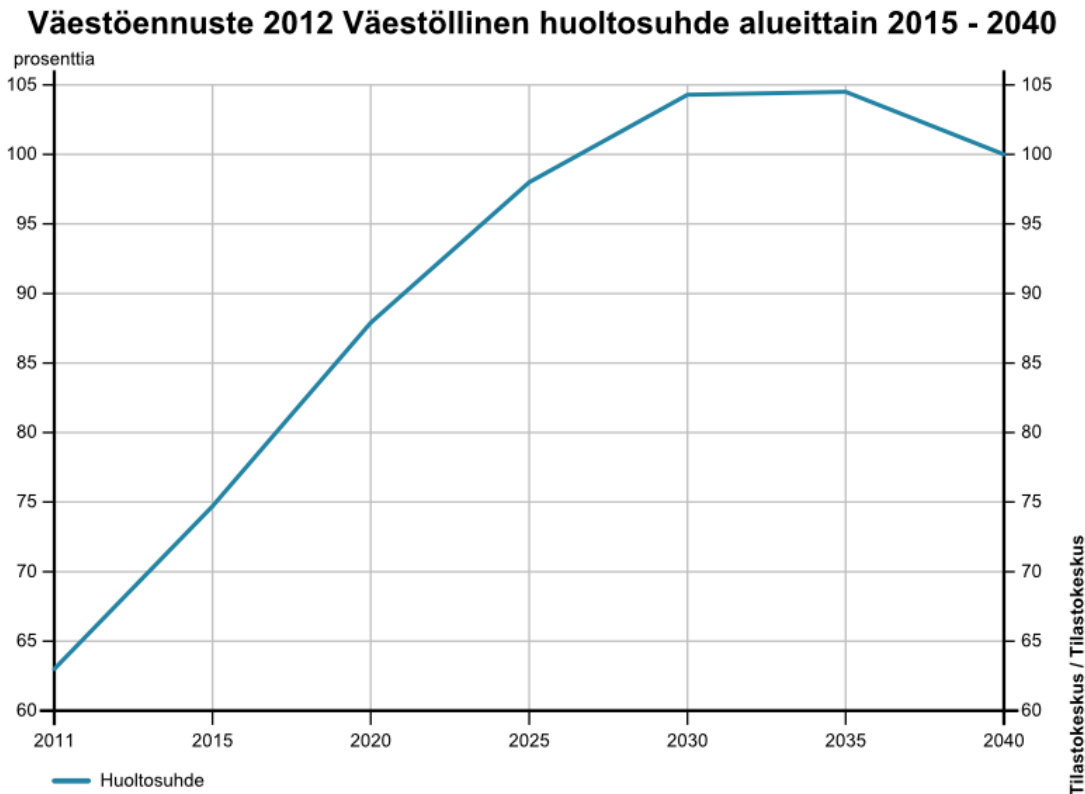
Väestöennuste 2012 iän ja sukupuolen mukaan Ähtäri 2012 - 2030																				
	Sukupuolet yhteensä																			
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ikäluokat yhteensä	6 412	6 327	6 250	6 178	6 113	6 053	5 998	5 947	5 897	5 854	5 815	5 776	5 741	5 708	5 676	5 646	5 614	5 585	5 555	5 529
- 14	958	947	941	928	918	913	904	892	883	884	878	868	850	838	834	832	825	819	813	808
15 - 64	3 933	3 821	3 703	3 586	3 500	3 409	3 340	3 274	3 208	3 115	3 061	3 008	2 958	2 917	2 867	2 834	2 805	2 774	2 727	2 706
65 - 74	784	811	842	893	922	944	982	1 018	1 042	1 063	1 025	1 017	1 008	977	970	942	926	909	909	869
75 -	737	748	764	771	773	787	772	763	764	792	851	883	925	976	1 005	1 038	1 058	1 083	1 106	1 146

TAULUKKO Tilastokeskuksen väestöennuste Ähtäri

KUVIO 2. Valtionvarainministeriön ennuste Etelä-Pohjanmaan kuntien väestönmuutokselle 2010–2030.

Valtionvarainministeriön tekemän ennusteen mukaan pääosin Etelä-Pohjanmaan kunnissa väki ennemmin vähenee kuin lisääntyy. Ähtäri sijoittuu kuviossa kuitenkin melko hyvälle sijalle. Väestömäärä vähenee, mutta ei hälyttävästi.

KUVIO. Väestöllinen huoltosuhde Ähtärissä 2011-2040

Väestöllinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään. Ähtäriin huoltosuhde on huonompi kuin maan keskiarvo, esim. vuonna 2020 koko maan huoltosuhde on 64,4. Kuitenkin tilanne on monissa kunnissa vielä huomattavasti huonompi.

7.2 Ikääntyneiden palvelut

Ähtäri ikääntyy tulevana vuosikymmeninä muun maan tavoin. Hoivapalveluiden ja tukipalveluiden tarve alkaa yleensä noin 75-vuotiaana ja lisääntyy selkeästi vasta 85-vuotiaana. Vuoteen 2020 mennessä kasvavaan palvelutarpeeseen pyritään vastaamaan ennaltaehkäisevää toimintaa ja palvelutarpeen arviointia sekä varhaista puuttumista kehittämällä. Monipuoliseen kuntouttavaan

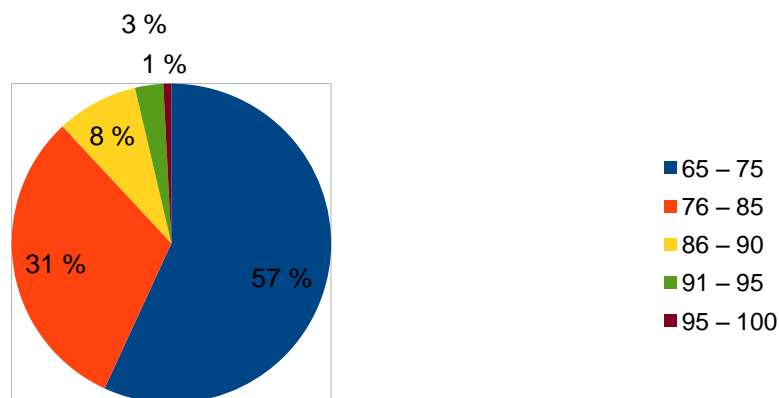
toimintaan panostaminen sekä yhteistyö kolmannen sektorin kanssa mahdollistavat haasteisiin vastaamisen myös tulevaisuudessa.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista astuu voimaan 1.7.2013. Laki vaatii kuntia panostamaan iäkkäiden hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen sekä heille tarjottavien palvelujen laadunhallintaan ja -valvontaan. Edelleen laki kehottaa kuntia ottamaan ikääntyvät kuntalaiset entistä paremmin mukaan heille suunnattujen palvelujen suunnitteluun. Laki on luonteeltaan sosiaali- ja terveydenhuollon erityislaki, joka täydentää sosiaali- ja terveydenhuollon yleislakeja ja eräitä sosiaalihuollon erityislakeja. Samat velvoitteet terveyden edistämisestä, ohjaus- ja neuvontapalveluista sekä kuntoutuksesta on sisällytetty myös uuteen Terveydenhuoltolakiin (2012), joka ohjaa terveystalvelujen järjestämistä.

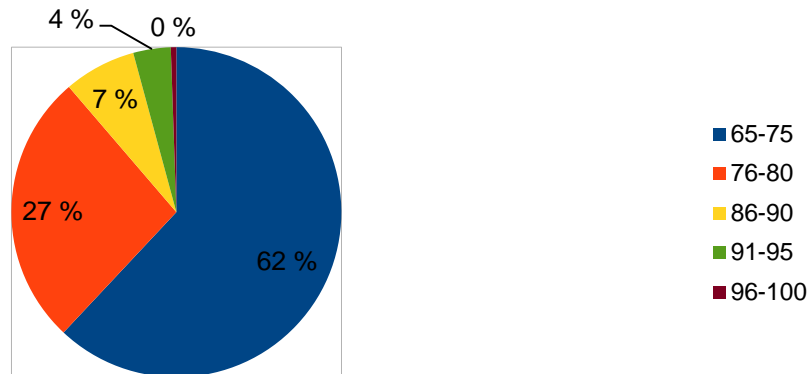
Kuntien vanhustyötä ja kehittämistä on viime vuodet ohjannut ikäihmisten palvelujen laatusuositus (THL). Suositusta tullaan uusimaan ns. vanhuspalvelulain voimaan astumisen myötä. Olennaiset muutokset tulevat koskemaan kodin ja ympärivuorokautisen hoivan määritelmää.

Ähtärissä on selvitetty ja päätetty edetä ikäihmisten tehostetun palveluasumisen uudelleenjärjestämisessä 1.1.2015 alkaen. Neuvotteluja uudenlaisen palvelurakenteen muodostamiseksi käydään edelleen.

Kuvio 1. Vanhusväestön ikärakenne 2013

Kaavio 2. Vanhusväestön ikärakenne 2020

Seniorit kaipaavat yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia suhteita, mikä painaakin paljon asuinpaikan valinnassa, kun työpaikan sijaintia ei tarvitse enää ajatella. Usein halutaan muuttaa seudulle, mistä löytyy elämänyhteyksiä, alueelle missä on aiemmin itse asuttu, tai sitten sinne, missä lapset tai lastenlapset asuvat. Ikääntyvä sukupolvi haluaa asuinseudultaan myös palveluja ja harrastusmahdollisuuksia. Ympäristön tulisi olla mahdollisimman innostava ja virikkeellinen, josta löytyisi esimerkiksi liikkumiseen tarvittavia alueita tai palveluja.

7.3 Sosiaali- ja terveystalvet

Sosiaali- ja terveydenhuolto on kunnan suurin toimiala ja keskeinen osa suomalaista hyvinvointipalvelujärjestelmää. Väestön perusoikeuksiin kuuluvien sosiaali- ja terveystalvelujen lakisääteinen järjestämistvastuu kuuluu kunnille. Kunnat voivat tuottaa talvet joko itse tai hankkia ne järjestöiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusterveydenhuollon tavoitteena on terveydellisten haittojen ennaltaehkäisy ja asiakkaiden toimintakykyä ylläpitävä hoito. Yhteen sovitamalla sosiaali- ja terveydenhuollon talvet asiakkaiden hoito kohdennetaan oikein hoidonparrastuksen keinoin. Kaupungin osalta huolehditaan, että tarjolla on riittävästi jatkohoitopaikkoja kotihoidossa, hoivakotihoidossa ja tehostetussa asumistalvelussa, jotta terveystalvet kuntoutusosasto ja akuuttiosasto pystyvät siirtämään

potilaat hoitojakson jälkeen sujuvasti ja viiveittä tarkoituksenmukaiseen hoitopaikkaan ja siten huolehtimaan tehokkaasti ensisijaisista velvoitteistaan tutkivina, hoitavina ja kuntouttavina osastoina.

Kuntalaisten tarpeista lähtevät erikoissairaanhoidon palvelut järjestetään Ähtärin ja Seinäjoen sairaaloissa ja tarpeen mukaan muissa sairaaloissa. Erikoissairaanhoidon käyttöä pyritään vähentämään tilanteissa, joissa lääketieteellisten perustein ja muiden mahdollisuuksien mukaan vastaavaa hoitoa voidaan antaa perusterveydenhuollossa. Ähtärin sairaalan toiminnan kehittäminen on Ähtärin kaupungille tärkeä hanke. Ähtärin sairaalaa halutaan kehittää jatkossakin merkittävänä sairaanhoidollisena toimijana. Sairaalan toimintaedellytysten turvaaminen tulevissa Sote- malleissa on ratkaisevan tärkeää niin paikallisten kuin alueellistenkin lähipalvelujen tuottamisen näkökulmasta. Työryhmä valmistelee hanketta sairaalan toiminnan kehittämisestä.

Kuntalaisten terveystalvissa terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevät toimet ovat ensisijaisia. Tarpeenmukaiset peruspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee turvata kuntalaisille annettavina lähipalveluina koko maata koskevan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksen yhteydessä.

Aikuis- ja perhesosiaalityön keinoin ehkäistään sosiaalisia haittoja sekä ylläpidetään ja edistetään henkilöiden ja perheiden hyvinvointia. Painopistealueena aikuis- ja perhesosiaalityössä on ennalta ehkäisevä työ, varhainen puuttuminen ja avohuollon tukitoimien ensisijaisuus.

Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jota toteutetaan silloin kun lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaina. Lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä sijaishuollon järjestäminen ja jälkihuolto ovat lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Lastensuojelun laitoshoidon ja ammatillisen perhekotihoito ostetaan alan yksityisiltä palveluntuottajilta. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle tai nuorelle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. Perhehoito toteutetaan henkilön oman kodin ulkopuolella ammatillisissa perhekodeissa tai yksityiskodeissa. Laitoshoidon toteutetaan lastensuojelulaitoksessa.

7.4 Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tarkoitus on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Kehitysvammaisten työtoiminnan tavoitteena on edistää toimintaan osallistuvan henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoistaan ja tukea omatoimisuutta sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito. Ympäri vuorokautisena palveluna järjestetään hoitoa, ylläpitoa ja kuntouttavaa toimintaa henkilölle, joka tarvitsee apua, hoitoa tai muuta huolenpitoa, jota ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista järjestää hänen omassa kodissaan muita sosiaalipalveluita hyväksi käyttäen. Ähtärin kehitysvammaispalveluiden tavoitteena on järjestää palvelut ensisijaisesti kunnallisena ja lähipalveluina. Tulevaisuudessa Ähtärissä kehitysvammaisten asumispalveluiden tarve kasvaa.

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta on tärkeä palvelumuoto asumisen rinnalla. Työtoiminnan käyttö arvioidaan pysyvän samana. Iäkkäiden kehitysvammaisten ryhmä kasvaa ja näin ollen työtoimintaa korvaavan päivätoiminnan käyttö lisääntyy. Tulevaisuuden haasteena ovat tuetun työn mahdollisuudet. Nuoret kehitysvammaiset kouluttautuvat yhä enemmän ja toivovat työllistyvänsä avoimille työmarkkinoille. Siihen he tarvitsevat työvalmennusta ja tukea.

7.5 Työllisyys

Kuntien peruspalvelut omalta osaltaan edistävät kuntalaisten työllistymisedellytyksiä. Kuntien rahoitus ja osallistuminen nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllisyysprojekteihin, työpajatoimintaan ja vajaakuntoisten työllistämispalveluihin ym. on laajentunut viime vuosina. Kuntien, järjestöjen ja työhallinnon yhteistyöllä on rakennettu laaja ja hyvin monimuotoinen toisiaan täydentävien palvelujen kokonaisuus. Kuntien elinkeinopoliittisilla panostuksilla tuetaan merkittävästi uusien työpaikkojen luomista.

Ähtärissä työttömien osuus työvoimasta on ollut vuosia Etelä-Pohjanmaan korkeimpia. Kuitenkin parannusta on tullut alkuvuodesta 2014 vuoteen 2013 verrattuna. Työttömyys on kaikkiaan hieman pienempi, mutta pitkäaikaistyöttömiä on aiempaa vuotta enemmän.

	Keskimäärin 2012	Tilanne 31.3.2013	Tilanne 30.4.2014
Työvoima	2793	2792	2731
Työttömyys %	10,1	11,1	10,9
Yhteensä	282	310	297
Miehet	175	201	194
Naiset	107	109	103
Nuoret	30	46	36
Yli 50 v.	130	143	144
Pitkäaik. työttömät	45	48	58

TAULUKKO Työssäkäyvien ja työttömien määrien vertailua

7.6 Varhaiskasvatus ja koulutus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa jolla edistetään lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista. Suomessa julkista varhaiskasvatusta annetaan kuntien tai yksityisten järjestämässä päivähoidossa, esiopetuksessa sekä erilaisissa avoimen palvelun leikki- ja kerhotoiminnoissa. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on vanhempainvapaan jälkeen oikeus kunnan järjestämään päivähöitoon. Vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista lapsella on oikeus kunnan joko päivähoidon tai koulun yhteydessä järjestämään maksuttomaan esiopetukseen. Lakisääteisten palvelujen lisäksi kunnat järjestävät lapsille monimuotoista leikki- ja kerhotoimintaa.

Varhaiskasvatustalvelut on keskeinen toimintakokonaisuus lapsiperheiden palveluissa ja tukijärjestelmässä. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsestaan. Julkisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea vanhempien vanhemmuutta ja lapsen kasvatusta. Varhaiskasvatuksessa lapsen omaehtoinen leikki on keskeisessä asemassa.

Lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi pyritään tekemään moniammatillista yhteistyötä. Ennaltaehkäisevää toimintaa toteutetaan lähes kaikissa kunnan palveluissa, esimerkiksi äitiys-

lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. Järjestötyöllä, yhdistyksillä ja muulla kansalaistoiminnalla on merkittävä rooli ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä. Jostakin syystä kuitenkin yhteiskunnallisestikin ongelmana on ollut lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen, jotka joissakin tapauksissa johtavat lastensuojelutoimenpiteisiin. Varhaiskasvatuksen päiväkoteja on tällä hetkellä kaksi, ryhmäperhepäivähoitokoteja kaksi sekä Ähtärissä toimii useampia perhepäivähoitajia työskennellen kotona. Tulevaisuudessa lasten syntyvyys laskee hieman. Ähtärissä päivähoidossa on noin 59 % lapsista.

Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi oppikirjat ja muu oppimateriaalit sekä työvälineet ja aineet ovat maksuttomia. Oppilaalla on myös oikeus saada jokaisena koulun työpäivänä maksuton, täysipainoinen ateria sekä tietyin edellytyksin maksuton koulukuljetus. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto. Vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet ja muun muassa tulkitsemis- ja avustajapalvelut ja apuvälineet.

Ähtärissä perusopetuksen vuosiluokkien 1-6 kouluja on kolme sekä yksi vuosiluokkien 7-9 koulu. Ähtärissä on myös oma lukio. Väestöennusteen mukaan tulevaisuudessa lasten lukumäärä vähenee, mutta kuitenkin pysytään noin 50 lapsen lukumäärässä/vuosi.

LASTEN LUKUMÄÄRÄN KEHITYS ÄHTÄRISSÄ

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
62	67	77	62	51	53	52	54	45*

Esi- ja perusopetuksen sekä lukion opetussuunnitelmat uudistuvat valtakunnallisesti niin, että uudet opetussuunnitelmat ovat käytössä 2016 syksystä alkaen. Uudistuvat opetussuunnitelmat vievät opetusta enemmän yhteiskunnan vaatimuksia vastaavaksi, joten oppimisympäristö ja tekniikka tulee olla kunnossa.

Haasteena on toisen asteen koulutuksen kehittäminen Ähtärissä sekä muuttuvien opetusmenetelmien omaksuminen. Sähköiset kirjoitukset tulevat lukioon osaan oppiaineista 2016 ja ovat 2019 viimeistään jokaisessa oppiaineessa. Sedun toimipisteet Koulutiellä sekä Tuomarniemellä ovat tärkeä osa Ähtärin toisen asteen koulutustarjontaa. Yhteistyötä Sedun yksiköiden, lukion, korkeakouluopetuksen sekä elinkeinoelämän kanssa tulee entisestään vahvistaa ja kehittää osana kaupungin elinvoimaista kokonaisuutta. Ähtärin koulutuksen kehittämiseen paneudutaan sivistystoimen koulutussuunnitelmassa.

7.7 Nuoriso ja vapaa-ajan palvelut

Nuorten turvallinen kasvuympäristö, koulutus, virikkeelliset harrastusmahdollisuudet, terveys ja viihtyminen kunnassa ovat eräitä kunnan keskeisiä menestystekijöitä. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja tukeminen sekä elämänlaadun ja -hallinnan parantaminen on aina halvempaa ja järkevämpää yhteiskunnalle kuin seurauksien hoito. Kunnissa tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat nuorten kannalta keskeiset hallinnonalat kuten opetus-, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimet sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Ähtärin kaupungissa toimii moniammatillinen työryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti pohtimaan lasten- ja nuorten asioita. Keskeisenä tavoitteena on parantaa nuorten mahdollisuutta saada tarvitsemansa julkiset palvelut ja samalla tehostaa nuorten sosiaalista vahvistamista kehittämällä nuorten varhaista tukea. (Kuntaliitto 2013)

Laissa säädetään etsivästä nuorisotyöstä, jonka tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, jolla edistetään nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Tarkoituksena on auttaa nuorten pääsyä sekä koulutukseen että työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö on kunnille vapaaehtoista. Ähtärissä toimii myös etsivä nuorisotyöntekijä. Nuorten turvalliseen kasvuympäristöön pitää panostaa jatkossakin.

Kulttuuri-, liikunta- kirjasto- sekä kansalaisopistopalvelut ovat vireitä Ähtärin kaupungissa. Uusia toiminnan muotoja kehitetään asukkaiden aktivoimiseksi. Vapaa-ajan palveluita käytetään Ähtärin kaupungissa hyvin ja niille on kysyntää. Palveluja toteutetaan arjen lähipalveluna. Valikoima pyritään suunnittelemaan niin, että tarjontaa olisi kaikenikäisille.

Vapaa-ajan toimintojen ja palveluiden merkitys kasvaa tulevaisuudessa terveyttä ylläpitävänä voimana yhä aiempaa enemmän. Aktiiviset vapaa-ajan mahdollisuudet antavat puitteet pysyä hyvinvoivana.

Ähtärin laadukas kulttuuriosaaminen on saanut huomiota ympäri maakuntaa. Kulttuurin ja musiikin saralla on Ähtärissä paljon lahjakkaita harrastajia, jotka myös tuovat osaamistaan esille erilaisten tapahtumien sekä esitysten muodossa. Paikkakunnan asukkaiden sekä järjestöjen vahva osaaminen on yksi kaupungin vahvuus, jota pitää tulevaisuudessa korostaa.

Ähtärin Masterplanissa todetaan, että valtakunnallisilla tapahtumilla ja kulttuurilla on koko ajan kasvava merkitys matkailijoiden lomailupäätöksiin. Ähtärissä panostetaan määrätietoisesti tapahtumien kehittämiseen, uusien tapahtumien järjestämisedellytyksiin ja kulttuuripalvelujen monipuolistamiseen. Kulttuuri- ja matkailupalveluja tuottavien toimijoiden tiiviimmällä yhteistyöllä voitaisiin Ähtäriä kehittää kulttuurimatkailukohteena. Kulttuurimatkailun ongelmaksi on havaittu se, että yhteistyö kulttuurin ja matkailun toimialojen välillä on heikkoa. ”Kulttuurimatkailun kehittämisessä tulisikin hyödyntää kulttuuri- ja matkailualan ristikkäisosaamista. Kulttuurimatkailutuotteiden ja -palveluiden tuotteistaminen, oheispalveluiden yhdistäminen ja oikeiden myynti- ja markkinointikanavien löytäminen sekä ylläpitäminen edellyttävät uudenlaista kulttuurimatkailupalveluiden yritystoiminnan ja kansainvälisen markkinoinnin osaamista.” (OPM 2009:4)

7.8 Yhteispalvelupiste

”Sähköisten palveluiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen ovat eräitä Suomen julkishallinnon suurimpia ja tärkeimpiä kehittämishaasteita. Niitä kehittämällä voidaan merkittävästi parantaa hallinnon tuottavuutta ja tehokkuutta ikääntyvässä yhteiskunnassa. Tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä, että palveluprosessit ovat virtaviivaisia ja niissä voidaan mahdollisimman hyvin hyödyntää tietoteknologian antamat mahdollisuudet. Julkishallinnon sähköisten palveluprosessien kehittäminen tulee kytkeä itse toiminnan tai palvelun kehittämiseen. Onnistuneen kehittämisen edellytyksenä on siirtyminen funktionaaliseen lähestymistavasta prosessilähtöiseen ajatteluun ja johtamiseen, jotka mahdollistavat asiakaslähtöisen palveluprosessin toteutuksen ja joita tulee

voimakkaasti edistää IT-ratkaisujen avulla. Valtion strategisten sähköisen asioinnin kehittämisohjelmien sekä EU tason strategioiden toimeenpanossa voidaan tällä hetkellä nähdä konkreettisia tavoitteita ja mahdollisuuksia palveluprosessien aitoon parantamiseen.” (Rantahalme 2010) Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelma SADe-ohjelma kuuluu hallituksen kärkihankkeisiin. Se kytkeytyy merkittäviin valtion- ja kunnallishallinnon kehittämistoimiin, kuten vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaan, kuntien tuottavuus- ja tuloksellisuusohjelmaan, asiakkuusstrategiahankkeeseen ja julkisen asiakaspalvelun kehittämishankkeeseen. (SADe-ohjelma) tuottaa kansalaisten, yritysten ja viranomaisten käyttöön asiakaslähtöisiä ja yhteentoimivia sähköisiä palvelukokonaisuuksia, jotka vahvistavat julkisen sektorin kustannustehokkuutta ja laatua. Ohjelman toimikausi kestää vuoden 2015 loppuun. (Valtionvarainministeriö)

Yhteispalvelua on kehitetty viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana useilla erilaisilla toimenpiteillä valtiovallan taholta. Kuntien sähköiset asiointipalvelut mahdollistavat asiakkaan itsepalvelun ajasta ja paikasta riippumatta, kunhan asiakkaalla on käytössään verkkoyhteydellä varustettu tietokone tai mobiililaitte. Kaikilla ei aina ole omia laitteita ja yhteyksiä ja siten sähköisten palvelujen järjestämiseen liittyy myös käytön mahdollistaminen järjestämällä asiakaspäätteitä esimerkiksi kirjastoihin ja yhteispalvelupisteisiin. Ähtärissä on ansiokkaasti oltu edelläkävijöiden joukossa kehittämässä yhteispalvelupisteen toimintaa. Palvelupiste sijaitsee kaupungintalolla ja kävijämäärä on siinä ollut tasainen. Yhteispalvelupisteen käytöstä on Ähtärissä hyviä kokemuksia. Asiointipalvelut ovat kaupunkilaisten saavutettavissa helposti omalla kotipaikalla.

Yhteispalvelupisteiden määrä kasvaa tulevaisuudessa koko maassa, koska sen avulla pystytään järjestämään palvelut helposti kaupunkilaisten saataville. Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta (223/2007) tuli voimaan 1.4.2007. Lain tarkoituksena on parantaa julkisen hallinnon asiakaspalvelun saatavuutta ja toiminnan tehokkuutta. Lakia sovelletaan valtion ja kunnan viranomaisten sekä Kansaneläkelaitokselle kuuluvien avustavien asiakaspalvelutehtävien järjestämisessä ja hoitamisessa viranomaisten yhteistyönä. Asiakaspalvelua tarjoavat kunnan palveluksessa olevat palveluneuvojat.

Ähtärissä on palveluneuvoja paikalla maanantaista perjantaihin klo 9-15. Yhteispalvelupisteestä löytyy kaupungintalonaulassa oleva asiakaspääte. Kaupungintalolta löytyvät myös videoneuvottelulaitteet, jolla saa etäyhteyden/ videoneuvottelumahdollisuuden. Palveluneuvoja

ottaa videoyhteyden ns. lähipalveluna, jolloin asiakas voi keskustella Kelan sekä maistraatin virkailijoiden kanssa kameran välityksellä sekä hoitaa myös lomakkeiden täydentämisen tarvittaessa. Palvelu on käytettävissä myös ajanvarauksesta TE-keskuksen virkailijoiden kanssa. Kelan asiakasneuvojan sekä poliisin lähipalvelun vastaanottojen aikataulut löytyvät Ähtärin kaupungin verkkosivuilta. Syksystä 2013 Ähtärin yhteispalvelupisteen tarjontaan kuuluu myös oikeusapupalvelu, edunvalvonta sekä tarvittaessa tulkkauspalvelu. Uusimpana tulokkaana palvelutarjonnassa on verohallinnon palvelujen tarjoaminen etäyhteyden kautta. Toimintaa kehitetään edelleen tulevaisuudessa eteenpäin.

7.9 Turvallisuus

Hyvä turvallisuus syntyy usean eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa turvalista ympäristöä on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin. Syrjäytyminen ja häiriökäyttäytyminen saattavat johtaa lisääntyvään onnettomuusriskiin ja jopa rikollisuuteen. Turvallisen kunnan on helpompi houkuttaa veronmaksajia ja yritystoimintaa kunnan alueelle verrattuna kuntaan, joka joutuu julkisuuteen onnettomuuksien ja rikosten seurauksena. (Turvallisuussuunnitelma 2009-2012)

Ähtärin kaupungin valmiussuunnitelma on laadittu v. 2007. Ähtärin kaupunginhallitus päätti vuoden 2013 alussa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston kirjeen 5.12.2012 johdosta, että Ähtärin kaupungin valmiussuunnitelma päivitetään. Kaupungin johtoryhmä on osallistunut tämän päivitystyön laadintaprosessiin jotta siinä tehtävät linjaukset, kuvatut ja suunnitellut toimintatavat olisivat kaikkien yhteisesti tuntemia ja hyväksymiä. Työhön on liittynyt eri sektorisuunnitelmien samanaikainen päivitys eri toimijoiden suunnitelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi.

8. YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

8.1 Kaavoitus, maankäytön suunnittelu ja rakentaminen

Maankäytön suunnittelun tuloksena syntyvät kaavat ovat suunnitelmia, joilla vaikutetaan ympäristön laatuun sekä yhdyskuntarakenteeseen ja sen taloudellisuuteen. Kaavoituksella edistetään kunnan asunto- ja elinkeinopolitiikkaa, tuetaan luonnon ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista sekä ohjataan luonnonvarojen hyödyntämistä. Yleiskaava on keskeinen kunnan kehittämisen väline, jossa alueiden käytön strategiat on esitetty kartalla yleispiirteisenä suunnitelmana. Sen tehtävänä on ohjata yhteiskunta-rakenteen kehittymistä toivottuun suuntaan asemakaavoituksen kautta. Ähtärissä on vireillä kolme osayleiskaavaa. Ne ovat Keskustan ja Ukonvuori- Halkoniemi osayleiskaava, Moksunniemen yleiskaava sekä Valtatie 18 osayleiskaava (Multian oikaisu).

Asemakaavoituksessa otetaan huomioon Ähtärin luonnon monimuotoisuus ja ulkoilu- ja virkistyskäyttöön varataan riittävästi alueita. Ähtärissä asemakaavoitetaan asuntoaluetta Halkoniemeen Ouluveden rannalle. Asuntoalueelta rakennetaan turvallinen kevyenliikenteen yhteys kaupungin keskustaan. Kaupunki suuntaa myös jatkossa aktiivisen maahankinnan Ouluveden ja Pihlajavedentien väliselle alueelle.

Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäytymättä voidaan välttää. Jokamiesoikeuden mukaan on jokaisella kansalaisella oikeus käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka omistaa alueen tai on sen haltija.

Ennen vuotta 2014 vireille pantuja kaavahankkeita on 11 kpl. Osa niistä on vanhentuneen asemakaavan ajantasaistamista toteutuneen tilanteen mukaiseksi ja siten jääneet kiireellisempien hankkeiden vuoksi keskeneräisiksi. Osa taas liittyy muihin suunnitteluhankkeisiin.

Mielikuva kaupungista muodostuu pääosin ydinkeskustan kautta. Keskusta saa elävyytensä eri ulottuvuuksien avulla kaupunkirakenteen perustekijöistä –fyysisten ja toiminnallisten

erikoistekijöiden sekä kaupallisten että sosiaalisten sisältöjen onnistuneen lomittumisen myötä. Kaupunkikuvan kehittämisen tavoite ei ole yksinomaan fyysinen muoto ja tila vaan myös ihmisen mielissä toiminnan ja kokemusten myötä rakennetun positiivisen mielikuvan synnyttäminen. On synnyttävä halu tulla asioimaan ja olla kanssakäymisessä keskustassa. Ähtärissä keskeisin kaupunkikuvan muodostamisen päätekijä on Ostolantie, joka kulkee kaupungin keskustan halki. Ely-keskus on esittänyt, että Ostolantie ja Karhunkierros muutetaan kaduiksi. Kaduiksi muuttaminen edellyttää kaupungilta kaavamuutoksia ja kadunpitopäätöksiä. Ostolantien aluetta pyritään kaupunkikuvan kehittämiseksi elävöittämään. Ostolantiella sijaitsee myös tori, jonka käyttöä vahvistetaan entisestään. Erityisesti kauppakeskushankkeen eteneminen on yksi kaupungin kärkihankkeista, koska se vaikuttaa kaupunkikuvan rakentumiseen ja vilkastumiseen paljon.

8.2 Liikennejärjestelyt ja tiet

Hyvät ja toimivat liikenneyhteydet ovat perusedellytys niin Ähtärin kuin koko Etelä-Pohjanmaan itäisen osan kehitykselle. Merkittävin tiehanke on Vaasa – Seinäjoki – Jyväskylä valtatie (vt 18), jolla on suuri maakunnallinen ja jopa valtakunnallinen merkitys, ja joka on Suomen ainoa keskeneräinen valtatie. Erityisen tärkeää on tiejakson Myllymäki – Multia pikainen toteuttaminen. Keuruu, Multia ja Ähtäri ovat laatineet alueelle oikeusvaikutteiset osayleiskaavat tarkoituksenmukaisella rajauksella. Rautatieliikenteen osalta pyritään vaikuttamaan siihen, että henkilöliikenneyhteyksiä kehitetään palvelemaan työmatka- ja koululaisliikennettä. Kaupunginhallitus on antanut 1.2.2014 pyynnön peruspalveluministeri Susanna Huoviselle olla mukana hankkeiden edesauttamisessa mahdollisuuksien mukaan. Ähtäri Masterplanin mukaan tärkeää Ähtärin matkailun saavutettavuudelle on maantie- sekä rautatieyhteyksien kehittyminen. Kevyenliikenteenväylien ja katuvalaistuksen rakentamista tulisi jatkaa niin, että asukkailla on turvallista liikkua. Rakennettujen kaavateiden ja kevyen liikenteen väylien kunnosta tulisi huolehtia.

8.3 Kiinteistöt ja asuminen

Kaupunkikonsernin kiinteistönpito on keskitetty kaikilta osin mahdollisimman kattavasti tilapalvelulle, joka keskittyy ydintehtäväänsä. Muut hallintokunnat ja tytäryhteisöt kääntyvät tilapalvelun puoleen tarvitessaan kiinteistöpalveluja. Kaupungilla on tällä hetkellä itsellään kiinteistönhoidon, siivouksen ja kunnossapidon perusresurssit. Ähtärin kaupungissa tulisi laatia

kiinteistöjen omistamisen suunnitelma osana omistajapoliittisia linjauksia. Lisäksi peruskorjaus-, ylläpito ja huoltosuunnitelmia tulisi päivittää sekä Ähtärin kaupunkiin tulisi laatia kiinteistöstrategia, joka ohjaa toimintaa yksityiskohtaisesti esimerkiksi vuokranmäärityksessä sekä kiinteistöjen arvossa.

8.4 Ympäristön suojelu ja vesistöt

Kunnan tehtävänä on valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen ja virikkeitä antava asuinympäristö. Ympäristönsuojelun ja -hoidon tarkoituksena on omalta osaltaan vastata edellä mainitun tehtävän toteuttamisesta. Ympäristönsuojelun tehtäviin kuuluvat ympäristölainsäädännön valvonnan lisäksi hankkia ympäristön suunnittelun ja hoidon kannalta tärkeää tietoa ympäristön tilasta. Lisäksi jo hankittua tietoa ylläpidetään ja huolehditaan ympäristötilan edellyttämästä seurannasta. Tietoa hankitaan siis kunnan omaan käyttöön ja välitettäväksi edelleen kuntalaisille ja muille ympäristöstä kiinnostuneille.

Vesiensuojelun valtakunnalliset suuntaviivat määrittellään valtioneuvoston periaatepäätöksessä vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 ja Suomen Itämeren suojeluohjelmassa. Vesiensuojelun tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä vuonna 2015 sekä myös sen jälkeen. Vesienhoidon järjestämistä varten on muodostettu vesienhoitoalueet. Kullakin vesienhoitoalueella laaditaan oma vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma tavoitetilan saavuttamiseksi. Vesialueiden tilan parantamiseen ei ole olemassa yhtä nopeaa, tehokasta ja kaikille vesialueille sopivaa kunnostustoimenpidettä. Monessa tapauksessa tarvittavien toimenpiteiden yhdistelmä voi olla hyvinkin yksinkertainen toteuttaa. Rehevöityneen järven kunnostus voi yksinkertaisimmillaan koostua valuma-alueelta tulevan kuormituksen vähentämisestä sekä särkikalojen poistokalastuksesta tai rantakasvillisuuden pienialaisesta niitosta.

Ähtärissä vahvuutena ovat puhdas luonto ja järvet. Erityisesti vesistöjen läheisyys on alueen valttikortti. Vesistöjä ja luonnon monimuotoisuutta pyritään suojelemaan, jotta ne pysyisivät puhtaina myös tulevaisuudessa. Puhdas ympäristö houkuttelee asukkaita, kesäasukkaita sekä

matkailijoita ympäri Suomen sekä muualta maailmasta. Ympäristön ja vesistöjen suojelussa kuntalaisten oma aktiivisuus on ensiarvoisen tärkeää.

9. YRITYSTEN JA YHDISTYSTEN HYVINVOINTI JA KILPAILUKYKY

Elinkeinopolitiikka on monitasoista toimintaa, jossa julkisen vallan ohella keskeisessä roolissa ovat yrittäjät ja yritykset, koulutus- ja innovaatiopalveluja tuottavat organisaatiot, rahoituslaitokset sekä muut yrityspalveluja tuottavat organisaatiot. Elinkeinopolitiikan tuloksellisuuden kannalta on olennaista, kuinka hyvin eri tasojen ja eri toimijoiden toimet tukevat ja täydentävät toisiaan ja valittua yhteistä kehittämisstrategiaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Kunnan näkökulmasta elinkeinopolitiikka ja kilpailukyvyn vahvistaminen tarkoittavat kaikkia niitä paikallisen tason toimenpiteitä, joilla paikallisista lähtökohdista parannetaan yritysten fyysistä ympäristöä, tuotantopanosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Suotuisat olosuhteet puolestaan luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle. (Kuntaliitto 2013)

Seutukunnan merkittävimpiä teollisuustoimialoja ovat rakennuspuusepäntuotteiden valmistus, metalliteollisuus ja alumiinin jatkojalostus (alumiiniveneet ja -profiilit). Vähittäiskaupalla (Tuurin kauppakylä) on merkittävä rooli sekä taloudellisesti että alueen vetovoiman ja imagon kannalta. Matkailu-, liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tarjonta on monipuolinen, mikä tarjoaa hyvät mahdollisuudet kehittää alueen houkuttelevuutta ympärivuotisena matkailukohteena. Myös maa- ja metsätaloudella on vahva merkitys alueella.

Ähtärin elinkeinopolitiikan painopisteiksi vuonna 2010 päivitetyn elinkeino-ohjelman mukaan on valittu matkailu ja yritysten toimintaedellytysten luominen ja turvaaminen, niin että yritykset pystyvät säilyttämään olemassa olevat työpaikat ja luomaan niitä lisää. Lisäksi edesautetaan uusien yritysten perustamista ja yritysten saamista kaupunkiin. Kaupunki on aloitteellinen ja aktiivinen yritysten ja kaupungin sekä yrittäjien välisen yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi sekä parantamiseksi. Lisäksi kaupunki pyrkii olemaan aktiivinen ja aloitteellinen kaikessa ulkopuolisessa elinkeinoja edistävässä sidosryhmäyhteistyössä. Ähtärin elinkeinorakenne on monipuolinen painottuen voimakkaasti alumiinin ja metallin jatkojalostukseen.

Ähtärin työpaikkarakenne vuonna 2011 ja 2009

Määrä	henkilöä		%	
	2011	2009	2011	2009
Alkutuotanto	224	236	9,1	9,8
Jalostus	679	659	27,7	27,4
Palvelut	1521	1475	62	61,4
Muut	29	32	1,2	1,4
Yhteensä	2453	2520	100,00	100,00

Työllinen työvoima toimialan mukaan:

Kehitys 1960 – 2008 ja ennuste 2015

	1960		1980		2000		2008		2015	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Alkutuotanto	1977	57	647	21	279	10	241	9	210	8
Jalostus	677	19	931	30	717	27	698	28	789	30
Palvelut	830	24	1561	49	1719	63	1602	63	1631	62
Työvoima	3482		3139		3202		3069		2880	
ATV %	41,4		42,4		45,1		46,4		45,0	
Väestö	8412		7548		7215		6620		6400	

Ähtärin kaupungin elinkeino-ohjelmassa 2010 kaupungin visio on olla yrittäjälle ja yritykselle luotettava kumppani yrityksen elämänkaaren kaikissa vaiheissa. Kaupungin keskeisenä tavoitteena on edistää yrittäjyyttä luomalla ja ylläpitämällä hyvät toimintaedellytykset yritystoiminnalle. Erityistavoitteena on Ähtärin säilyttäminen ja kehittäminen maan suosituimpana perhematkailukohteena. Uutena alueena panostetaan terveys- ja hyvinvointimatkailuun.

9.1. Kansainvälistyminen

Ähtärissä toimii useita yrityksiä, jotka toimivat kansainvälisellä tasolla. Tulevaisuudessa luultavasti kansainvälisesti toimivien yritysten määrä kasvaa koko Suomessa. Muun muassa matkailun kehittymisen myötä Ähtäri on kansainvälistynyt. Matkailijoiden suosio Ähtäriä kohtaan on kasvanut. Kansainvälistyminen asettaa vaatimuksia ja haasteita koulutuksen kehittämiseen.

Matkailun Masterplanissa Ähtäriin matkailun tavoitteeksi 2020 asetetaan, että Ähtäri on Suomen johtava ympärivuotinen perhematkailukeskus. Lisäksi Ähtäriin tavoitteena on olla kansainvälisyyteen suuntautunut valtakunnallisesti merkittävä hyvinvointi- ja terveysturmatkailun sekä luonto-, elämys- ja tapahtumamatkailun keskittymä.

9.2 Ähtäri-brändi

Lindberg-Revon (2005, 16) mukaan brändi on asiakkaan määrittelemä aineeton hyödyke, joka yhdistyy hänen mielikuvaansa, tietoonsa ja kokemuksiinsa tietystä tuotteesta tai palvelusta. Brändi muodostaa asiakkaalle lupauksen ja se välittää luottamusta, johdonmukaisuutta ja odotuksia, jotka asiakas määrittelee tuotteelle. Brändi tarkoittaa tavaran ympärille kehittyneitä positiivista mainetta. Markkinoimalla kaupungit pyrkivät saavuttamaan hyvän kaupunkimaineen. Se auttaa niitä elinvoiman kehittämisessä, sillä hyvämaineisen kaupungin on helpompaa houkutella alueelleen asukkaita, matkailijoita, yrityksiä ja sijoittajia. Kaupunkimaine koostuu monista osatekijöistä, kuten kaupungin palveluiden tasosta, talouden tilanteesta ja miljööstä. Markkinoinnissa kaupungit käyttävät apuna erilaisia menetelmiä, kuten brändäämistä ja asukkaiden osallistamista oman kaupunkinsa markkinointiin.

Brändääminen kaupunkimarkkinoinnissa tarkoittaa, että kaupungin nimeen yhdistyy mielikuva tai jopa lupaus siitä, miten asiat kaupungissa hoidetaan tai millaisia palveluja se tarjoaa. Oikein käytettynä brändi on tehokas tapa luoda kuvaa kaupungin paremmuudesta muihin verrattuna. Brändi syntyy ja muotoutuu vastaanottajan mielessä. Brändi on olemassa, kun asiakkaasta tuntuu, että tuotteella tai palvelulla on lisäarvoa verrattuna muihin vastaaviin kilpaileviin tuotteisiin tai palveluihin. Brändi toimii, kun riittävän moni kohderyhmään kuuluva henkilö ajattelee samalla

tavalla brändin olemuksesta. Haluttu brändi voidaan saattaa kirjalliseen muotoon luomalla slogan. Hyvä slogan herättää mielenkiintoa ja luo positiivista kuvaa kunnasta. Paikan markkinointi ei kuitenkaan voi koostua pelkästä sloganin käyttämisestä, vaan se on vain pieni osa kokonaisuudesta. Brändin muotoutumista asiakkaan mielessä voidaan verrata palapeliin. Kaikki viestit vaikuttavat mielikuvaan, joka kaupungista ihmisten mieliin muotoutuu. Viestit voidaan jaotella alla olevan jaottelun mukaisesti.

- Suunnitellut viestit (esim. mainokset, esitteet)
- Tuoteviestit (esim. aineelliset ympäristöt, ominaisuudet)
- Palveluviestit (esim. yhteydet palveluprosessissa)
- Suunnittelemattomat viestit (esim. puskaradio, sanomalehtiartikkelit)

Paikkojen markkinoimisessa tärkeää on luoda kaupungille hyvä imago. Kaupunkien imagoja ei rakenneta pelkästään markkinoinnilla tai mainoskampanjoilla. Kaupungin imago rakentuu laajemmasta kaupunkisuunnittelun ja –kehittämisen kentästä, jossa arkkitehtuuri, elinkeinopolitiikka, matkailu, markkinointi ja talous yhdistyvät. (Äikäs 2004). Imago on osa kaupungin kehittämistoimintaa kahdesta eri näkökulmasta. Se on kaupunkiseudun ominaisuuksiin perustuva ulospäin suunnattu tavoitteellinen viesti ja osa paikan markkinointia. Viestin tavoitteena on houkutella seudulle kehittymisen kannalta tärkeitä resursseja, kuten asukkaita, yrityksiä tai matkailijoita. Toisaalta kaupungin tavoitteena on vaikuttaa resursseja ohjaavien organisaatioiden, kuten kehittämissuunnitelmista ja rahoituksesta päättävien tahojen, päätöksiin kaupunkiseudun kehittämisen kannalta edullisesti.

Ähtärin brändi on rakentunut eläinpuiston ympärille ja kaupunki on profiloitunut matkailuun. Ähtärin brändi on positiivinen ja se tunnetaan ympäri Suomea. Ähtärin brändiä on syytä vahvistaa käyttämällä eri viestintäkanavia ja tuomalla julki yhtenäistä, positiivista ja linjassa olevaa viestiä Ähtärin kaupungista. Se edesauttaa hyvän mielikuvan syntyyn sekä houkuttelee kaupunkiin enemmän ihmisiä.

Sloganiksi ollaan rakentamassa lausetta Made in Ähtäri. Sitä voidaan hyödyntää laajasti eri käyttökohteissa, esimerkiksi ähtäriläisten yritysten tuotteissa ja palveluissa. Se voi toimia myös tapahtumissa ja muussa markkinoinnissa. Sloganin tarkoituksena on tuoda esille Ähtärin

aktiivisuutta ja laatua. Tarkoituksena on antaa mielikuva laadukkaista tuotteista ja palveluista, joita Ähtäri tarjoaa. Ähtärissä halutaan painottaa yhteistyön merkitystä, jossa kaupunki, yritykset ja yhdistykset ovat aidossa vuorovaikutuksessa keskenään. Ähtärissä toimii paljon vireitä yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka luovat toiminnallaan elinvoimaisuutta kaupunkiin. Se koetaan tärkeänä toimintana, jonka halutaan myös tulevaisuudessa jatkuvan. Toimijoiden yhteispelillä saadaan enemmän aikaan. Yhteistyöllä tehty onnistumisen riemu tuottaa hyvää mieltä toimijoille ja kantautuu kauas muualle positiivisena markkinointiviestinä. Toimiva yhteistyö ei ole keneltäkään pois, vaan se on monta kertaa enemmän kuin osiensa summa.

9.3 Viestintä

Viestintään velvoittaa lainsäädäntö. Perustuslaki, julkisuuslainsäädäntö, kuntalaki sekä hallintolaki säätelevät kunnan viestintävelvollisuutta. Huomioon on otettava myös maa- ja rakennuslaki sekä laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa. Viestinnän perustehtävä on tiedon välittäminen.

Kaupungin viestintä jaetaan eri osioihin seuraavasti:

- henkilöstöviestintä
- valmistelu- ja päätösviestintä
- kuntalaisviestintä (palveluviestintä)
- verkkoviestintä
- mediaviestintä
- kaupunkimarkkinointi ja maine
- häiriö- ja kriisiviestintä

Viestinnällä tuetaan kaupunkistrategiassa asetettujen päämäärien saavuttamista, vahvistetaan kaupungin mainetta ja kuntakuvaa haluttuun suuntaan, tarjotaan tietoa palveluista, kerrotaan kuntalaisille, henkilöstölle ja muille sidosryhmille tärkeistä ajankohtaisista asioista, edistetään kuntalaisten ja henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, lisätään kaupungin ja sen sidosryhmien välistä vuorovaikutusta sekä vahvistetaan henkilöstön sitoutumista ja yhteisöllisyyttä. Ähtärissä laaditaan kaupungin yhteinen viestintäsuunnitelma kaupunkistrategian linjausten mukaisesti.

10. MITTARIT

Organisaatiossa avainasemassa pitkän tähtäimen suunnitelmaa toteutettaessa ovat osaava henkilöstö ja johto, kannustava ja innostava työilmapiiri, organisaation uudistuminen ja pysyminen markkinoiden kehityksessä mukana, uudet tuotteet ja palvelut sekä maine ihmisten keskuudessa. Erityisesti yllä mainittujen johtaminen sekä mittaaminen ovat tärkeitä.

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus arvioivat strategian toteutumista vuosittain. Talousarvioon sekä tilinpäätökseen tullaan liittämään strategiset mittarit, joita kaikki hallintokunnat arvioivat omista lähtökohdistaan sekä asettavat tavoitteet niin, että kaupungin linjaukset pysyvät samansuuntaisina. Tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan suunnitelma ja aikataulutus, jonka toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu strategiset päämäärät, kriittiset menestystekijät niiden saavuttamiseksi, mittarit, tavoitteet sekä vastuutaho, joka huolehtii asian viemisestä eteenpäin.

TALOUS

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ

Hyvä kuntatalous

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Talouden hallinta

Tehokas omistajapolitiikka

TALOUS		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHOT
Puitelain tunnusluvut <ul style="list-style-type: none"> • Vuosikate/as. • Lainat €/as. • Kumulatiivinen alijäämä € • Tulovero % • Omavaraisuusaste • Suhteellinen velkaantuneisuus 	Puitelain tunnuslukumittareiden arvot paranevat. Paremmat kuin kunnilla keskimäärin.	Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat Johtoryhmä
Toimialojen tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> • Toimintatuottojen osuus käyttömenoista • palkkakulujen suhteellinen muutos • toimintakate • kustannusten vertailu verrokkikuntiin • talouden tasapainottamisohjelman tavoitteet 	Vuosittain talousarviossa asetettavat tavoitteet.	
Talusosaamisen ja talouden ennustettavuus	Talouden koulutuksen suunnitelma laadittu ja toteutettu koko henkilöstölle. Sisäinen valvontaprosessi kuvattu ja toteutettu prosessin mukaisesti. Sähköisen hyvinvointikertomuksen käyttäminen. Talousarvion tavoitteiden toteutuminen, paraneminen ja pitkäjänteinen suunnittelu. Budjetin joustavuus.	
Pääoman ja omaisuuden tehokas käyttöpääomien vapauttaminen ja uudelleen kohdistaminen paremmin tuottavasti –kehittävästi	Omistajapoliittisten linjausten tekeminen, seuraaminen ja raportointi vuosittain. Konserniohjausprosessi toteutuu ohjeiden mukaisesti.	
Omistajaohjauksen tuloksellisuus	Tavoitteet asetetaan vuosittain talousarviossa.	
Kiinteistöjen käyttöaste	Käyttöaste-% määritellään budjetissa.	
Konsernitase Kaupungin antamat takaukset -riskitaso	Konsernin tulot kattavat kulut, mukaan lukien lainanhoitokulut Riskitaso mahdollisimman matala.	

HENKILÖSTÖ

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ
Hyvä työnantaja

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Osaava, motivoitunut ja vastuullinen henkilöstö

Ammattimainen ja innostava esimiestyö
Positiivinen työilmapiiri

HENKILÖSTÖ		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHO T
Joka neljäs vuosi toteutettu henkilöstökysely	Henkilöstökysely toteutetaan joka neljäs vuosi. Sen tulosten pohjalta laaditaan suunnitelma henkilöstön ja työyhteisön kehittämiseksi.	Valtuusto Kaupungin- hallitus Lautakunnat
Henkilöstön osaamistason paraneminen ja paremmat mahdollisuudet vaikuttaa omaan työhön ja kehittymiseen	Kyselyn tulokset henkilöstön omasta osaamisesta, työssä kehittymisestä omaan työhön vaikuttamisesta sekä koulutuksesta osoittavat myönteistä suuntaa.	Johtoryhmä
Henkilöstösuunnitelma	Henkilöstösuunnitelmasta tehdään strateginen, osaamisen ja työyhteisön kehittämistä linjaava dokumentti.	
Sairaspoissaolojen seuraaminen	Sairaspoissaolojen määrän kehittyminen osoittaa myönteistä suuntaa.	
Tyky- ja tyhy-toiminnan vaikuttavuus	Henkilöstökyselyn henkilöstön työhyvinvointia koskevat tulokset osoittavat myönteistä suuntaa.	
Keskeisten johtamisen välineiden säännöllinen ja systemaattinen käyttö <ul style="list-style-type: none"> • Osaamiskartoitus • Kehityskeskustelut • Vuorovaikutus, viestintä, avoimuus • Esimiesvalmennus • Kannustinjärjestelmä 	<p>Kehityskeskustelut toteutetaan vuosittain työyksiköissä. Esimiestyön arviointi toteutetaan kehityskeskustelun yhteydessä.</p> <p>Henkilöstökyselyn osaamisen vahvistumista, viestintää ja vuorovaikutusta koskevat kysymykset osoittavat myönteistä suuntaa.</p> <p>Esimiesvalmennusta järjestetään lähiesimiesportaalle.</p> <p>Uusia kannustinjärjestelmiä koko henkilöstölle otettu käyttöön - kannustavat terveellisiin elämäntapoihin - lisäävät työmotivaatiota.</p> <p>Toiminnan seurantarjestelmän käyttöönotto.</p>	

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN JA TUOTANTOTAVAT

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ

Asiakaslähtöiset ja kustannustehokkaat peruspalvelut

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Innovatiivinen palvelujen järjestäminen

Tuottavuuden parantaminen

Hallintokuntien välinen yhteistyö

PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN JA TUOTANTOTAVAT		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHOT
Peruspalvelut järjestetään ja tuotetaan - Ähtärin kaupunki - Seudullinen - Maakunnallinen - Yksityinen	Laadukas ja kustannustehokas palvelujen järjestäminen - Ähtärin kaupunki - Seudullinen - Maakunnallinen - Yksityinen	Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat Johtoryhmä
Prosessien kuvaaminen ja kehittäminen	Hallintokuntien välisen yhteistyön lisääminen. Tarkastellaan olemassa olevaa palvelurakennetta, poistetaan päällekkäisyydet.	
Vertailu verrokkikuntiin; aiempiin vuosiin: sähköinen hyvinvointikertomus	Kustannustehokas ja laadukas palvelutaso.	
Sähköisten järjestelmien hyödyntäminen	Sähköisten järjestelmien ja palveluiden tehokas hyödyntäminen vuosittaisten tavoitteiden mukaisesti. Parhaiden käytäntöjen käyttöönotto.	
Asiakas palaute	Käyttäjäkyselyn tulokset osoittavat myönteistä suuntaa.	

ASUKKAIDEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ

Tyytyväinen asiakas ja käyttäjä
Hyvinvoiva kuntalainen ja yhteisö

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Käyttäjälähtöiset, laadukkaat palvelut
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
Ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen
Vuotuinen muuttovoitto
Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen

ASUKKAIDEN OSALLISUUS JA HYVINVOINTI		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHO
<p>Järjestetyt osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä foorumit.</p> <p>Asiakastyytyväisyysmittaukset</p> <p>Sähköisten palvelujen määrä ja niiden käyttökelpoisuus</p>	<p>Määrällinen tavoite asetetaan talousarviossa.</p> <p>Asiakastyytyväisyysmittauksien pääsuunta kehitty myönteiseen suuntaan.</p> <p>Sähköiset palvelukonseptit lisääntyvät ja käyttäjäystävällisyys parantuu.</p>	<p>Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat</p> <p>Johtoryhmä</p>
<p>Kulttuurin ja liikunnan harrastajien määrän arviointi, käytön vaikuttavuuden arviointi.</p> <p>Sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikutusten arviointi</p> <p>Koulutuksen ja opiskelijoiden määrä</p>	<p>Harrastajien määrä kasvaa, asukkaiden hyvinvointi lisääntyy.</p> <p>Aktiiviset järjestöt jatkavat toimintaa.</p> <p>Sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikutukset näkyvät asukkaissa ja kustannusten pienenemisenä.</p> <p>Koulutuksen ja opiskelijoiden määrä on nouseva.</p>	
<p>Varhaisen tuen määrän jatkuva arviointi</p> <p>Moniammatillisen työn määrän arviointi</p>	<p>Erikois- ja erityispalveluiden tarve vähenee.</p> <p>Hallintokuntien välinen yhteistyö lisääntyy.</p>	
<p>Kaupungin imago vetovoimaisena asuinpaikkana</p>	<p>Asukasmäärä lisääntyy.</p>	

YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ

Kestävä kehitys

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Ekologinen ja elävä kaupunki aidosti luonnon rauhassa

YMPÄRISTÖN HYVINVOINTI		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHOT
<p>Vesistöjen hyödyntäminen</p> <p>Keskustan ja matkailualueen kehittäminen</p> <p>Asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden viihtyminen puhtaassa ympäristössä</p> <p>Puhdas luonto ja vesistöt - vedenlaadun mittarit</p> <p>Ympäristöystävälliset energiamuodot</p> <p>Jäteaseman käyttö</p>	<p>Ympäristön ja vesistön kestävä virkistyskäyttö.</p> <p>Vetovoimaisten asuinalueiden kaavoittaminen Monipuolinen tonttitarjonta.</p> <p>Toimivat lähipalvelut.</p> <p>Asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden määrä kasvaa.</p> <p>Säilytetään puhdas luonto ja vesistöt.</p> <p>Uusiutuvan energian lisääminen.</p> <p>Jätteen määrän väheneminen.</p>	<p>Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat</p> <p>Johtoryhmä</p>

YRITYSTEN JA YHTEISÖJEN HYVINVOINTI JA KILPAILUKYKY

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ

Elinvoimainen kaupunki toimia

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Hyvä maine

Elinkeinoelämän vahvistuminen ja monipuolistuminen

Kansainvälistyminen

YRITYSTEN JA YHTEISÖJEN HYVINVOINTI JA KILPAILUKYKY		
MITTARIT	TAVOITETASO	VASTUUTAHOT
<p>Matkailutoimintojen monipuolistaminen ja syveneminen</p> <p>Kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden ja myynnin volyymin kasvu.</p> <p>Matkailua tukevat tuotteet ja palvelut kehittyvät</p> <p>Mainetutkimukset</p> <p>Monipuolinen kulttuuri- ja vapaa-aika palvelujen tarjonta.</p> <p>Viestinnän kehittäminen</p> <p>Metalliteollisuuskeskittymän kasvaminen ja yritystoimintaa tukevien alihankintaketjujen löytäminen ja rakentaminen.</p> <p>Maa- ja metsätalouden kehittyminen</p>	<p>Ähtäriin asema paranee valtakunnallisissa tutkimuksissa.</p> <p>Matkailijoiden määrä lisääntyy ja he käyttävät alueen palveluita, viipymä pitenee.</p> <p>Tarjotaan tuotteita ja palveluita, jotka houkuttelevat turisteja kotimaasta ja ulkomailta.</p> <p>Imago on hyvä. Made in Ähtäri- sloganin vahvistaminen ja laaja käyttöönotto.</p> <p>Tapahtumien ja kävijöiden määrä kasvaa, Ähtäri tunnetaan tasokkaasta kulttuuritarjonnasta.</p> <p>Ähtäri-brändin rakentamista tukevan viestintäohjelman toteuttaminen - ähtäriläisyys esille!</p> <p>Uusia yrityksiä syntyy. Maaseutu pysyy asuttuna, viljeltynä ja tuottajat toimivina.</p> <p>Raaka-aineiden jalostusaste on nouseva.</p>	<p>Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat</p> <p>Johtoryhmä</p>
<p>Kauppa- ja matkakeskus toteutuu.</p> <p>Ostolantien kehittäminen</p> <p>Työpaikkojen määrä</p> <p>Yhteistoiminnan määrän lisääminen kaupungin ulkopuolisten yhteisöjen kanssa.</p>	<p>Uusien toimijoiden lisääntyminen.</p> <p>Tori- hanke onnistuu.</p> <p>Työpaikkojen lisääntyminen ja olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen.</p> <p>Aktiiviinen ja molemminpuoleinen vuorovaikutus yrittäjien, yritysten, yhteisöjen ja kaupungin välille.</p>	

<p>Toimivat liikennejärjestelyt</p> <ul style="list-style-type: none">- Teiden kunto- Riittävä julkinen liikenne	<p>Valtatie 18 valmiiksi. Junaliikennöinnin lisääntyminen. Tiet hyvässä kunnossa. Riittävästi julkisia kulkuneuvoja.</p>	<p>Valtuusto Kaupunginhallitus Lautakunnat</p> <p>Johtoryhmä</p>
---	--	--

LÄHTEET:

Etelä-Pohjanmaan liitto: 2006. Etelä-Pohjanmaan peruspalveluohjelma 2030.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin strategia 2013-2020.

Hytönen Jukka 2012: Julkisen talouden alueellinen merkitys. Työ- ja elinkeinoministeriö.

Kauppalehti 10.7.2013. Infra ehdolla elvyttäjäksi.

Kunnat.net: Kuntien tulo- ja kiinteistöveroprosentit

Kunnat.net: Verotulojen ennustaminen

Kuntaliitto 2012. Kuntatyö ja tuottavuus. Henkilöstön merkitys osana tuloksellista palvelujärjestelmää.

Kuntaliitto. 2012. Kuntakonsernin strateginen ja poliittinen johtaminen.

Kuntaliitto. 2005. Kunnan omistajapoliittiset linjaukset.

Kunnallisalan kehittämissäätiö. 2013. Kuntarakenne ja alueiden elinvoima.

Kuntatalouden kehitysnäkymät vuosina 2014-2017 kehysriihen päätösten jälkeen.

Kuntatyönantaja. 2013.

Kuntatyö ja tuottavuus

Lindberg- Repo, K. 2005. Asiakkaan ja brändin vuorovaikutus- miten johtaa brändin arvoprosesseja? Helsinki: WSOYpro.

Opetusministeriön politiikka-analyyseja 2009:4

Rantahalme, Mikko. 2010. Sähköisten palveluprosessien kehittäminen julkishallinnossa : Case: EU-rakennerahastojen (Euroopan sosiaalirahasto ESR ja Euroopan aluekehitysrahasto EAKR) sähköisten palveluprosessien kehittämistarpeet ja mahdollisuudet ohjelmakaudelta 2007-2013 ohjelmakaudelle 2014-2020

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. Töiden uudelleenjärjestelyt ja työn epävarmuus stressaavat eniten.

Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelma (SADe).2009-2015.
Valtionvarainministeriö.

Tilastokeskus: Väestöennuste

Turvallisuussuunitelma: 2009-2012. Alavus, Kuortane, Töysä, Ähtäri

Työsuojeluhallinto 2013

Valtionvarainministeriö: Peruspalveluohjelma 2014–2017. Valtiovarainministeriön julkaisuja 12a/2012

Valtionvarainministeriö: Alustavia arvioita kehysriihen (21.3.2013) päätösten vaikutuksista kuntien tuloihin (päivitetty 15.4.2013)

Valkama Satu 2012 Brändi-identiteetin vahvistuminen Etelä-Pohjanmaan matkailun kärkituotteistossa

Valtionvarainministeriö 2012. Silja Hiironniemi. Kuntien tehtävien kartoitus:

Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus; kevät 2013

Yritystutkimusneuvottelukunta: Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi.

Ähtärin kaupunki. 2012. Henkilöstöraportti.

Ähtärin kaupunki. 2013. Henkilöstötilasto palkanlaskennasta

Ähtärin kaupunki. 2013, 2014. Kaavoituskatsaus

Ähtärin kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomukset.

Ähtärin kaupungin tilinpäätöstiedot vuosilta 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013.

Ähtäri Masterplan 2020: perhematkailun suosikki uudistuu.

Äikäs T. 2004. Imagoa etsimässä. Kaupunki- ja aluemarkkinoinnin haasteista mielikuvien mahdollisuuksiin. Suomen Kuntaliitto.

LIITTEET:

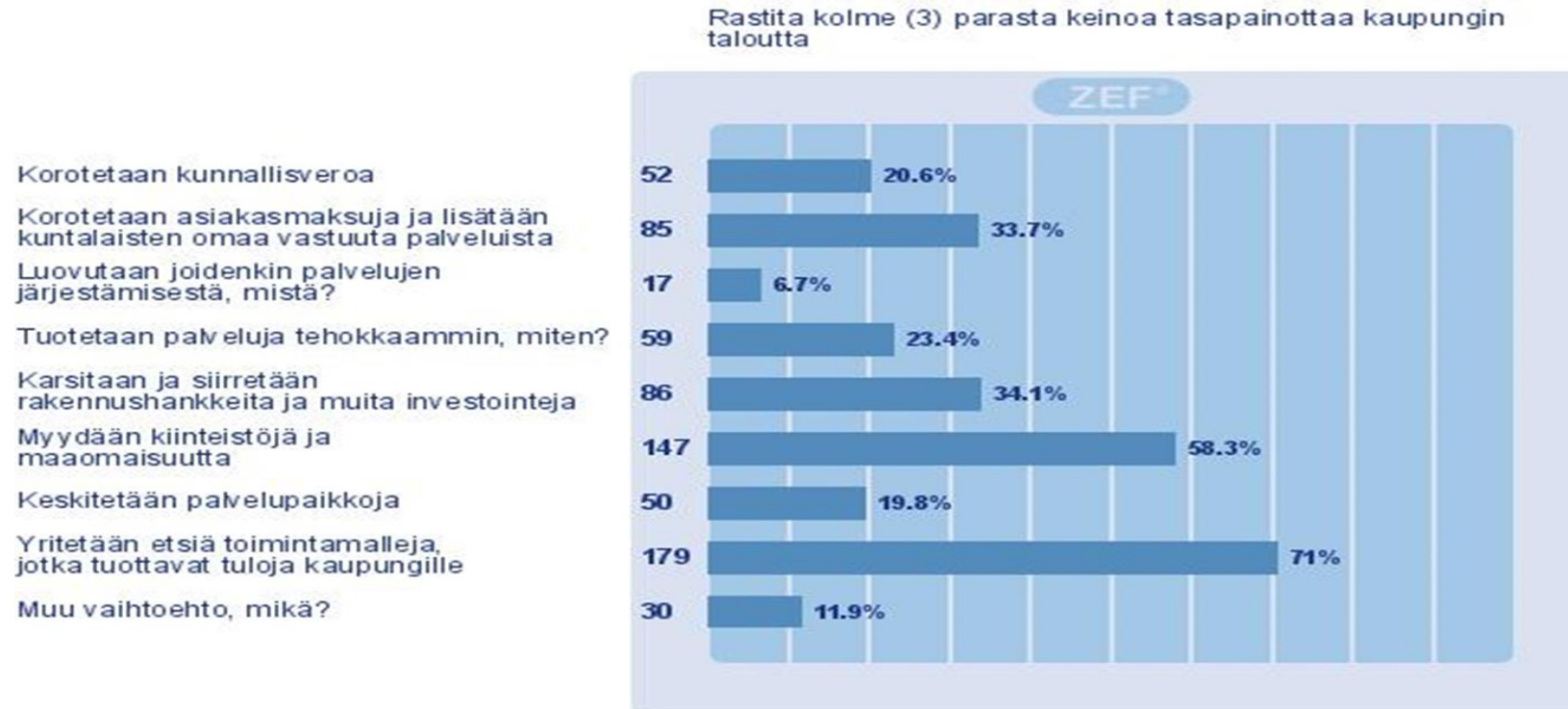
Liite 1: Kuntalaiskyselyn tulokset

Liite 2: Asiantuntijoiden esiin nostamat vahvuudet ja kehittämiskohteet

Liite 3. Johtoryhmän tulevaisuustaulukointia

Liite 4. Vaihtoehtoja palvelutuotantotavoiksi (Vaasan kaupunki)

Liite 1. Kuntalaiskyselyn tuloksia

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommenteissa kaupungin talouden tasapainottamisessa:

- Uusien yritysten houkutteleminen
- Henkilöstön lomautukset
- Palveluiden ulkoistaminen, mutta toisaalta myös ulkoistamisten purkaminen

Lasten ja nuorten kasvun tukeminen

Rastita kolme (3) tärkeintä painotusta. Huom!
Tavoite-ehdotukset ja muu lisäinformaatio ovat
suuntaa-antavia.

Perusopetuksen laatu säilytetään

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa
kehitetään

Päivähoitopalvelujen alueellinen
saatavuus turvataan

Koululaisten kerhotoimintaa kehitetään

Koululaisten aamu- ja
iltapäivätoimintaa kehitetään

Lasten ja nuorten
mielenterveyspalvelujen saatavuutta...

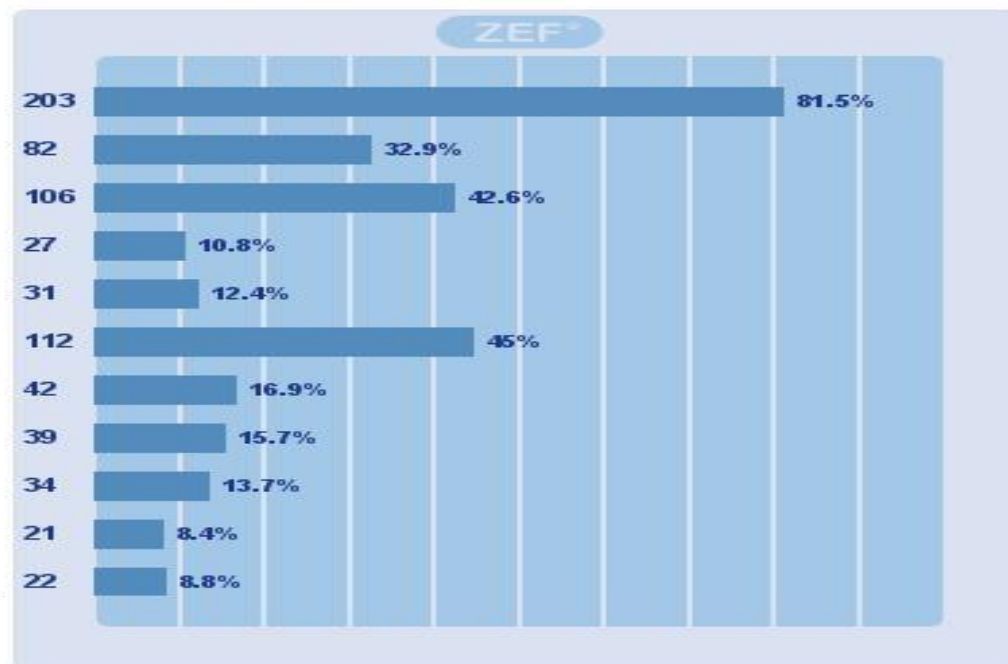
Nuorisotoimen palveluita kehitetään

Lasten kulttuuri- ja liikuntatarjontaa
lisätään

Kirjaston toimintaa kehitetään

Kansalaisopiston ja musiikkiopiston
palveluita kehitetään

Jokin muu sellainen lasten ja nuorten
kasvun tukemiseen liittyvä painotus tai...

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentteissa lasten ja nuorten kasvun tukemisessa

- Koulutuksen säilyttäminen
- Vanhempien tukeminen

Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen

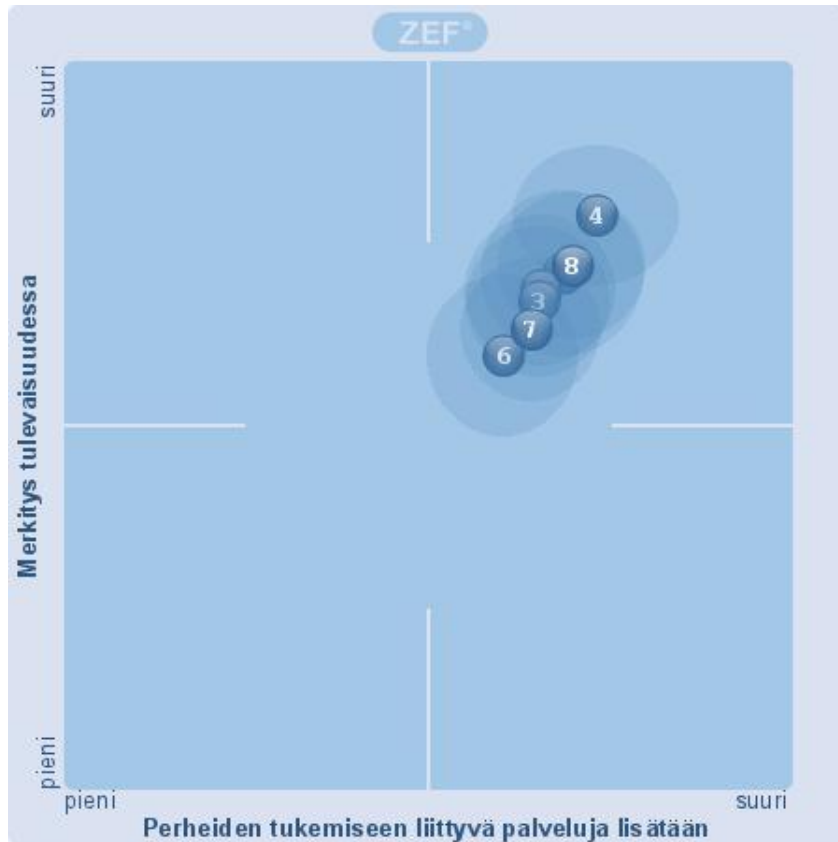
Rastita kolme (3) tärkeintä painotusta. Huom!
Tavoite-ehdotukset ja muu lisäinformaatio ovat
suuntaa-antavia.

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentteissa ikäihmisten hyvinvoinnin tukemisessa

- Virike- / päivätoiminnan kehittäminen
- Omaishoidon tukeminen

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen(kuvio on todellisten sijoitusten mukainen)

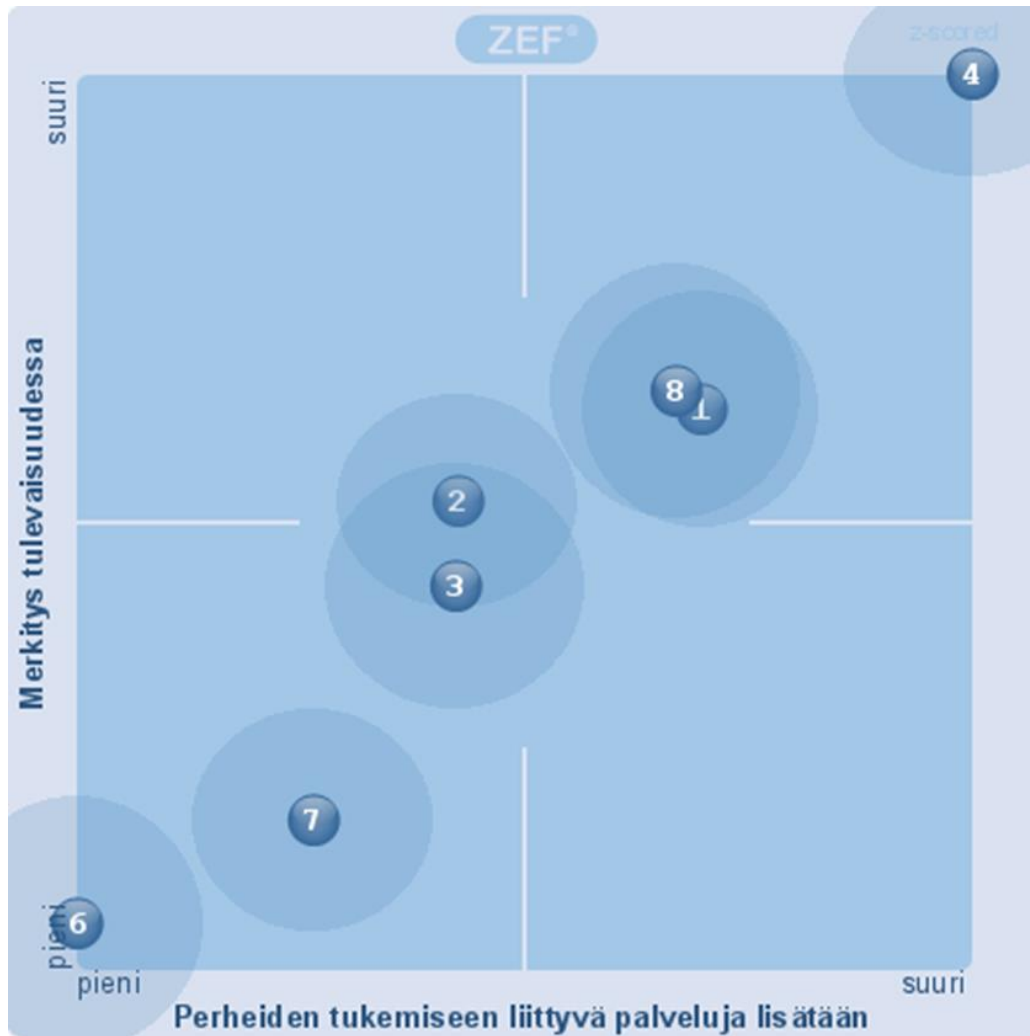

1. Terveyden edistäminen
2. Mielen terveyspalvelujen saatavuus
3. Hammashuollon palvelujen saatavuus
4. Lääkäripalvelujen saanti
6. Päihdehuollon saatavuus
7. Kehitysvammaisten palvelut
8. Perheiden tukemiseen liittyvät palvelut

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentteissa terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa

- Ähtärin sairaalan säilyttäminen
- Kouluterveydenhuollon kehittäminen
- Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto

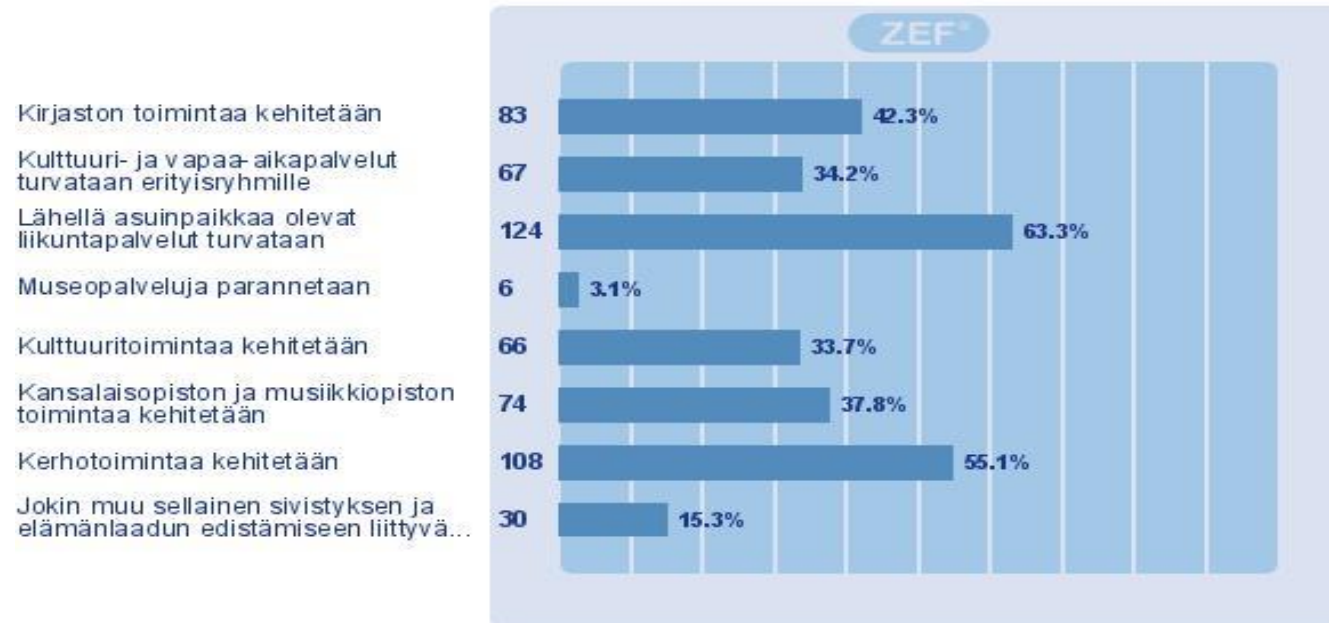
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen (kuvio on hajautettu, jotta arvot tulevat selville)

1. Terveyden edistäminen
2. Mielenterveyspalvelujen saatavuus
3. Hammashuollon palvelujen saatavuus
4. Lääkäripalvelujen saanti
6. Päihdehuollon saatavuus
7. Kehitysvammaisten palvelut
8. Perheiden tukemiseen liittyvät palvelut

Sivistyksen ja elämänlaadun edistäminen

Rastita kolme (3) tärkeintä painotusta. Huom!
Tavoite-ehdotukset ja muu lisäinformaatio ovat
suuntaa-antavia.

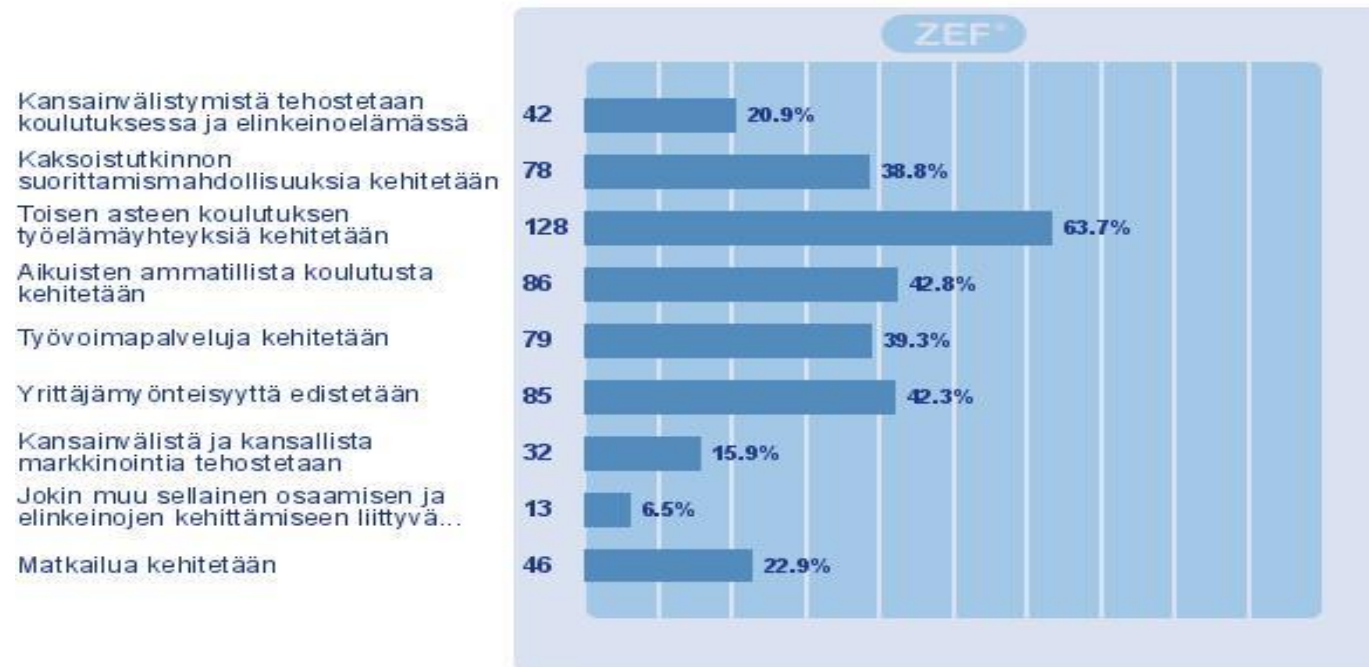

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentteissa sivistyksen ja elämänlaadun edistämässä

- Liikuntahalli keskustaan
- Nuorille toimintaa

Osaamisen ja elinkeinojen kehittäminen

Rastita kolme (3) tärkeintä painotusta. Huom!
Tavoite-ehdotukset ja muu lisäinformaatio ovat
suuntaa-antavia.

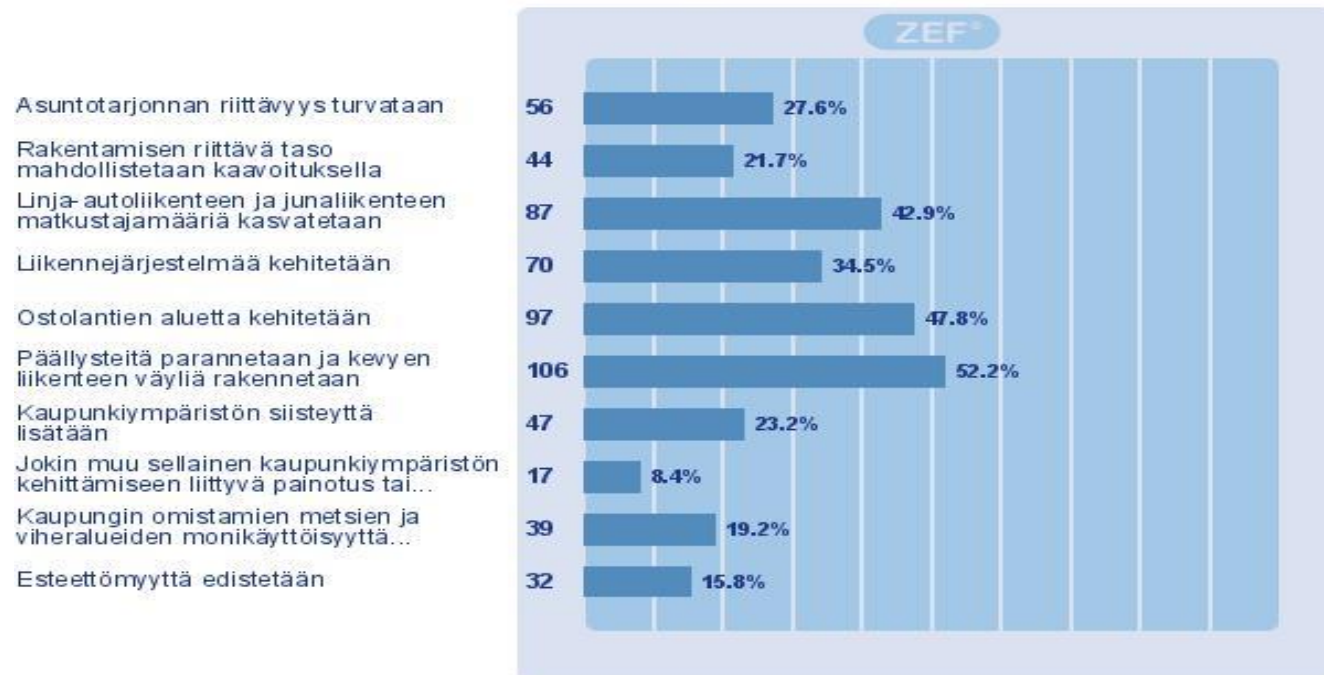

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentissa osaamisen ja elinkeinojen kehittämisessä

- Oppisopimuskoulutus
- Yritysten lisääminen

Kaupunkiympäristön kehittäminen

Rastita kolme (3) tärkeintä painotusta. Huom!
Tavoite-ehdotukset ja muu lisäinformaatio ovat
suuntaa-antavia.

Eniten esille nousseet mielipiteet vastaajien avoimissa kommentteissa kaupunkiympäristön kehittämisessä

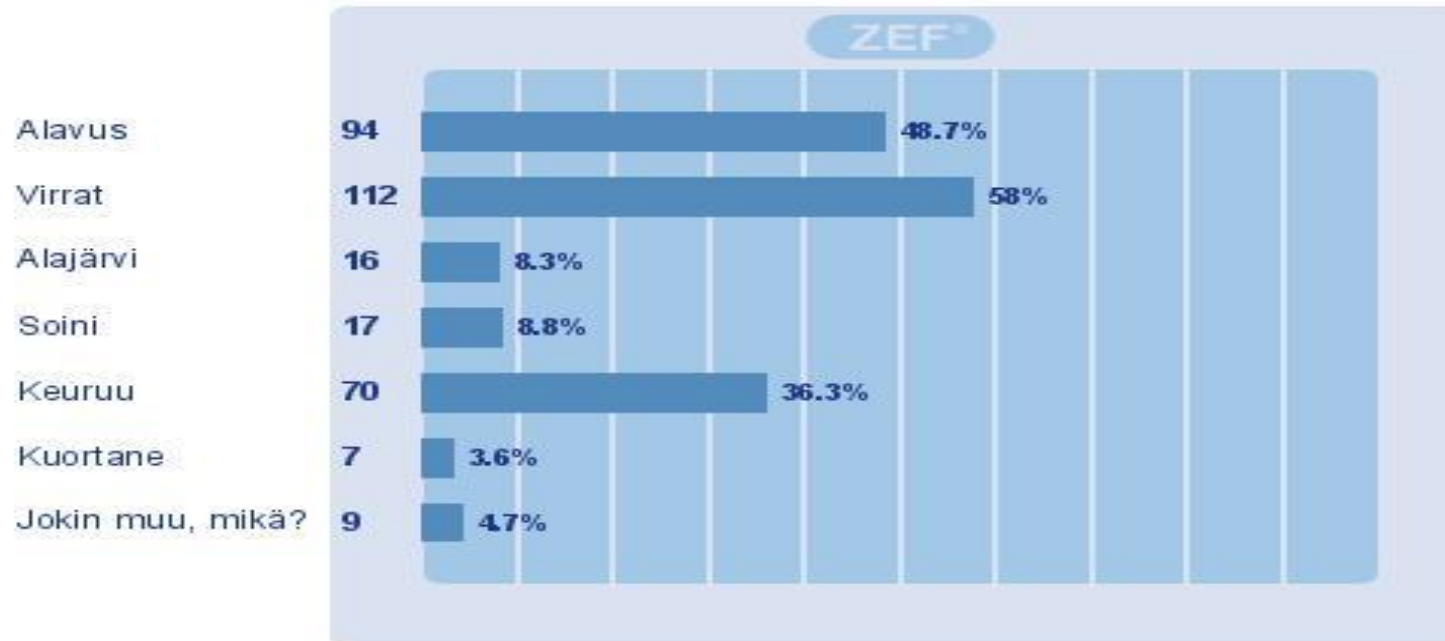
- Teiden hoitaminen
- Sivukylien huomioiminen

Ähtärin kaupunki

Haluaisin kaupungin pysyvän itsenäisenä

Kuntarakennelaki velvoittaa Ähtärin kaupunkia(kin) tekemään yhdistymiselvityksen. Kenen/keiden kanssa selvitys tulisi tehdä?

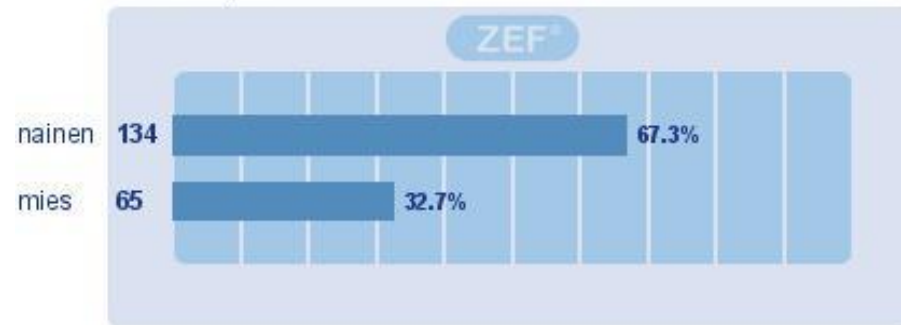

Vapaa kommentointi

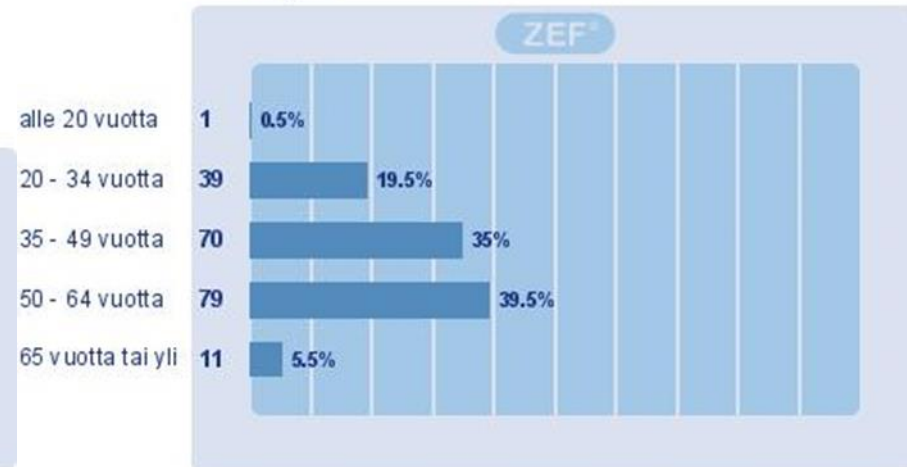
- Kommentteja tuli laidasta laitaan, ei selvää suuntaa mihinkään.
- Kolme eniten ääniä saanutta saivat myös eniten avoimia kommentteja sekä puolesta että vastaan.

Taustatiedot

Sukupuoli

Ikäryhmä

Koulutus

Asuinpaikka

Liite 2. Asiantuntijoiden esiin nostamat vahvuudet ja kehittämiskohteet

**ASiantuntijaryhmien mielipiteet ähtärin
vahvuuksista**

Vapaa-aikatoiminnat ja matkailu

Monipuolinen elinkeinorakenne

Aktiivinen kolmas sektori

Terveydenhoitopalveluiden monipuolisuus

Monipuoliset koulutusmahdollisuudet

Kaupungin imago ja tunnettuus

Tukialue 35%

Joustava kaavoituspolitiikka

Pieni koulukaupunki

Matkailu ja metalliteollisuus

Matkailu

Nykyaikaista maatilayrittäjyyttä

Ainutlaatuinen luonto ja vesialueet

Kaavoitus ja tonttitarjonta hyvää

Toimivat kyläyhteisöt

ASiantuntijaryhmien mielipiteet ähtärin kehittämiskohteista

Lähipalveluiden turvaaminen

Työllisyydestä huolehtiminen

Terveydenhuoltopalveluiden säilyttäminen

Teollisesta erityisosaamisesta huolehtiminen

Ympärivuotisen vapaa-aikaturismin kehittäminen

Elinkeinosivujen kehittäminen mm. tonttikaavat

- Viestintästrategia

Ostolantien elävöittäminen

Toimialakohtainen yhteistyön kehittäminen

Liikenneyhteydet

"Marinalistan kehittäminen!" Valituksista kehittämiskohteet

Kasvun ja kansainvälistymisen kehittäminen

Maapoliittisen strategian luominen

Kumppaneiden hankkiminen, rahoituksen järjestäminen ja vastuiden jakaminen

Liikenneväylien toimivuus ja kunto

Rakennuskannan ja ympäristön kestävä kehityksen turvaaminen

Yksilön vastuu ympäristöstä

Liite 3. Johtoryhmän tulevaisuustaulukointia

Asukkaiden hyvinvointi ja osallisuus

	NYKYISELLÄÄN PYSYVÄ TILANNE	POSITIIVISESTI KEHITTYVÄ TILANNE	PAHIN MAHDOLLINEN TILANNE	YLLÄTTÄVÄ TILANNE
Koulutus ja varhaiskasva- tus	Kustannustehokas Laadukas Vahva toinen aste Keskimääräistä paremmat palvelut kunnassa	Oppilasmäärän kasvu Kaksoistutkinto Toisella asteella aito mahdollisuus (oppilasmäärä) KV-matkailulukio+ Sedu -> koulukaupunkiaseman vahvistus Uusia yrityksiä ja työpaikkoja matkailuun	Toisen asteen poisottaminen X2 Alavus Koulukaupunkimaine kärsii	Koulutusjärjes-telmän totaalinen muutos
Työllisyys ja asukkaiden osallisuus	Monipuolinen elinkeinorakenne Koulutettu työvoima Viennin osuus BKT:sta Työttömyys noin 10% Toimeentulotuen saajia paljon	Kasvuyritykset KV-vienti Firumeda -> uusia työntekijöitä	Yritysten poismuutto Ähtäristä Luovuttamisen kierre Työttömyys lisääntyy-> aktiivisuus laskee-> terveydenhuoltomenot kasvat	Laaja-alainen kauppa- ja teollisuuskes-kittymä

Vanhus- ja vammaispalvelut	Useita tekijöitä -> palveluntuottajia	Vireät ja terveet vanhukset	Laitoshoitotarpeen räjähdysmäinen kasvu	Radikaalit valtionosuusmuutokset
Vapaa-ajan palvelut	Monimuotoinen luonto Liikunta- ja kulttuuritoimijoiden aktiivisuus Matkailun osalta pudotaan kelkasta 3. sektorin palvelut ->nykytila hyvä	Matkailun kasvun ja kehittymisen myötä myös paikalliset asukkaat pääsevät nauttimaan monipuolistuvista laadukkaista vapaa-ajan palveluista	Talkoohengen kuolema	Palveluiden järjestäjinä 3. sektori
Lapsi- ja nuorisotyö	Määrällisesti kunnalliset nuorisopalvelut ovat kunnossa	Nuorille löytyy opiskelupaikkojen lisäksi myös työpaikkoja kotipaikkakunnalta.	Lasten ja nuorten syrjäytyminen johtaa laajenevaan rikollisuuteen sekä mellakointiin	Maahanmuuton hallitsematon kasvu
Terveysten ja sairaanhoito	Ähtärissä tarjotaan terveyskeskus- ja sairaalapalvelut paikkakunnalla Ähtärin sairaalaan alueellinen merkitys Terveyspalvelut ovat hyvät	Tarjonnan monipuolistuminen lainsäädännön antamien mahdollisuuksien myötä Kysynnän kasvu lisää työllisyyttä ja yrittäjyysmahdollisuuksia	Ähtärin sairaalan ja terveyskeskuksen alasajo	Yksityisen sairaalapalveluiden tarjonnan ja kysynnän runsaskasvu Ähtärissä Terveysmatkailun kasvu Sairaala loppuu Sote Kuntaliitos -> Palvelut huononee/vähenee

Yritysten ja yhdistysten hyvinvointi ja kilpailukyky

	NYKYISELLÄÄN PYSYVÄ TILANNE	POSITIIVISESTI KEHITTYVÄ TILANNE	PAHIN MAHDOLLINEN TILANNE	YLLÄTTÄVÄ TILANNE
Yritysten perustamin en	<p>Korkean tuen alue 35% hyvä yrityksille, jos säilyy X2</p> <p>Tonttimaan ja liiketilojen tarjonta</p> <p>Hiljainen taantuma lähtee käyntiin</p> <p>Elinkeinorakenne säilyy monipuolisena</p> <p>Kaupungin imago on hyvä maanlaajuisesti</p>	<p>Koulutus ohjaa ja mahdollistaa yrittäjyyden</p> <p>Pankkien yritysmyönteisempi toimintapolitiikka</p> <p>Avoin seutuverkko luo mahdollisuuksia tietoyhteyksiä edellyttävälle elinkeinotoiminnalle</p> <p>Firumeda tuo uutta toimintaa esim. sairaalaan</p> <p>Teollisuuden alihankintaketjujen vahvistaminen</p>	<p>Kansainväliseen kriisiin seurauksena vientiteollisuuden perustuva toiminta loppuu</p> <p>Veneteollisuus Puolaan</p> <p>Lama</p>	<p>Ikean tai vastaavaan rantautuminen Ähtäriin -> kauppakeskus ostolantielle</p>
Kilpailuky	Ähtäri-brändi	<p>Matkailun monipuolistuminen ja vahvistuminen</p> <p>Metalliklusterin kasvu, pitäen sisällään mm. työvoiman lisääntymisen, viennin kasvun ja alihankinnan kasvun sekä monipuolistumisen</p>	<p>Ähtäri-brändin tahriintuminen</p> <p>Eläinpuistossa tapahtuu eläinten kaltoinkohtelua</p> <p>Kuntaliitos</p>	<p>Tieyhteyksien parantuminen</p> <p>Tukipolitiikan radikaalit muutokset</p> <p>Öljykriisi nostaa bensa hintaa-> kotimaan matkailu laskee</p>

		Valtatie 18 -> tuo uutta yrittäjyyttä		
Kasvu ja kansainvälistyminen	Nykyiset yritykset KV-viennin kärkenä	Lisää vientiin ja kasvuun tähtääviä yrityksiä Uusi innovatio teollisen toiminnan mahdollistamiseksi Matkailun jatkuva kehityssyke Charter-lennot Japanista Kiina/Japani PowerPark -yhteistyö Leikkausmatkailu Eläinpuiston asema vahvistuu	Laaja-alainen ja pitkäaikainen maailman talouskriisi	Raideliikenteen kansainvälistyminen Venäjän viisumivapaus Lentoliikenne loppii -> automatkailu lisääntyy Yllättävä päänavaus Aasiaan Polttoaineen hinta nousee, ei raaskita ajaa moottoriveneillä Eläinpuiston konkurssi Eläintarhat kielletään/tautivaara
Kehittämis- ja tukipalvelut sekä yhteistyöverkostot	Ähtäriläinen koulutus tukee yritysten kehityspotentiaalia	Maakunnan kärkiyritykset esim. matkailussa löytävät aidosti yhteistyön mahdollisuudet	Ähtärin toisen asteen koulutuksen poistuminen Yritystuet laskevat 35 % :sta	Vähittäiskauppa mukaan matkailun markkinointiin Ähtärissä
Kaupungin infrastruktuuri	Vesi- ja viemäriverkoston kunto ei tuo uhkia Rautatieyhteyksien hyödyntäminen henkilö- ja tavarakujietuksissa Tieyhteydet vain osin	Toimivat tieyhteydet Keski-Suomeen Kansallisen ja KV-rautatieliikenteen vahvistaminen	Infran heikkeneminen rahanpuutteesta johtuen	Satsaukset poikittaisliikenteeseen niin rautateiden kuin maanteiden osalta Sota

	kelvolliset Torin kehittäminen, viihtyisyys, uusia torimyyjiä, patsas+vesiallas, ylioppilaiden patsaan lakitus, vapputori			Sähköverkon kaatuminen
Yritysten ja yhdistysten yhteistyö kaupungin kanssa	Yritysten ja yhdistysten yhteistyö kaupungin kanssa kaupunkijohtoista	Yritykset, yhdistykset ja kaupunki aidossa ja yhteiseen hyvään pyrkivässä vuoropuhelussa keskenänsä 3. sektorin vahvempi rooli kaupungin palveluiden järjestämisessä	Ei olemassa olevaa rakentavaa vuoropuhelua	Yhteisöllisyyden uusi nousu

Ympäristön hyvinvointi

	NYKYISELLÄN PYSYVÄ TILANNE	POSITIIVISESTI KEHITTYVÄ TILANNE	PAHIN MAHDOLLINEN TILANNE	YLLÄTTÄVÄ TILANNE
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu	Suunnitelmallinen maanhankinta Tarvetta vastaava ajantasainen kaavoitus Kaavoituspolitiikka hyvä	Tarjolla useampia kaavoitettuja tontteja/alueita teollisuuden, kaupan, rivitalo/kerrostalorakentamisen, omakotiasumisen ja vapaa-aikarakentamisen tarpeisiin Halkoniemi parantaa tilannetta	Kaupunki ei omista kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun soveltuvia maa-alueita, eikä sillä myöskään ole varallisuutta tällaisten alueiden hankkimiseksi	Ulkolaisten, erityisesti venäläisten aktiivinen maanhankinta Ähtäristä

		Tonttivaihtoehdot lisääntyvät Hevostontteja VR paranee VT 18 suoristuu		
Liikennejärjestely ja teiden kunto	Tiestössä peruskorjausvelkaa Liikennejärjestelyissä ei oleellisia muutoksia. Taantuma alkaa jos tiet ja rautatiet nykyiset	Valtionvalta ottaa suuremman vastuun myös maaseutumaisten kuntien liikennejärjestelyistä ja teiden kunnosta	Määrärahojen totaalinen loppuminen Raideliikenne loppuu Julkinen liikenne loppuu	Runsaat ja vuotuiset rahalisäykset
Kiinteistöt ja asuminen	Tonttitarjonta määrällisesti riittävä Luonto ja vesistöt keskeinen vetovoimatekijä Asuntotontit huono tilanne	Kasvavaan kysyntään pystytään vastaamaan Käytettävissä olevat neliöt ovat lisääntyneet	Vuokra-asuntojen runsas ylitarjonta Kiinteistöt rapistuneita	Pakolaisten paikkakunnaalle muuton myötä asuntojen kysyntä kasvaa uusiin kantokyvyn ylittäviin mittoihin Asuntotonttien kaavoitus käytännössä loppuu Teollisuustonttien kaavoitus vähenee, asuinkiinteistöjen hinta laskee
Rakentaminen ja alueen kehittäminen	Pientalojen, rivitalojen, teollisuus- ja kauppakiinteistöjen sekä vapaa-ajan rakentaminen jatkuu kohtalaisella tasolla	Rakentaminen vilkastuu kaikilla rakentamisen osa-alueilla ja tonttitarjonnalla pystytään vastaamaan kasvavaan kysyntään	Rakentaminen ja alueen kehittäminen loppuu kokonaan	Erikoisliikkeiden ja investorien vyöry Ähtäriin
Maa- ja	Nykyiset olemassa	Ei synny kesantotiloja vaan	EU ja kansallisen tason	Maatilojen sivuelinkeinojen

metsätalou s	olevat maa- ja metsätaloustoimijat laajentavat toimitilojaan	tiloille löytyy jatkajia sekä halukkuus uudistukselle ja kasvulle	tukipolitiikan heikkenemisen/ loppumisen myötä maa- ja metsätilojen toiminta loppuu	elpyminen
Ympärist önsuojelu ja vesistöt	Ympäristön- ja vesistönsuojelu on ennakoivaa ja reagoivaa Hyvät ja puhtaat pohjavedet Vesistöjen tila kohtalaisen hyvä Ähtärinjärvi rehevöityy	Sinilevä poistunut vesistöistämme Kuntalaisten aktivoituminen oma-aloitteiseen ja reagoivaan ympäristönsuojeluun	Katastrofaalinen ympäristötuho esim. lähialueen ydinvoimaonnettomuuden myötä	Kansalaisaktivismi estää perinteisten elinkeinojen harjoittamisen Ydinsota Luonnonkatastrofi Tulivuorenpurkaus > lentoliikenne lamaantuu, aurinko pimene

Liite 4. Vaihtoehtoja palvelutuotantotavoiksi

Kunnan oma palvelutuotanto

Kunnan oma palvelutuotanto on perinteinen tapa organisoida palvelujen järjestämien kuntalaisille. Kunta tuottaa palvelut omaa henkilöstöään käyttäen. Palvelutuotannon kehittäminen perustuu ensisijaisesti oman toiminnan järjestämiseen niin tehokkaasti kuin mahdollista. Kunnan jo olemassa olevat resurssit on kartoitettava ja hyödynnettävä tehokkaasti, ja mikäli oma tuotanto ei pysty kattamaan tarvetta, harkitaan palvelun tuottamista muilla keinoilla.

Palvelutuotanto yhteistyössä muiden kuntien kanssa

Kunnat voivat huolehtia sopimuksen nojalla yleiseen toimialaansa kuuluvista tehtävistä yhdessä. Kuntien yhteistoiminnalla on mahdollista hoitaa tehtäviä, jotka vaativat suuria taloudellisia resursseja ja erikoistunutta organisaatiota. Kunnat voivat hoitaa tehtävät yhdessä tai antaa tehtävät toisen kunnan hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta. Isäntäkuntamallissa tehtävien hoitamista varten perustetaan alueen kuntien yhteinen toimielin, joka voi olla lautakunta, johtokunta tai toimikunta. Isäntäkuntamallissa muiden sopijakuntien tehtäviä hoitava henkilöstö siirretään isäntäkunnan palvelukseen. Edellä mainittujen lisäksi tehtävän voi hoitaa myös kuntayhtymä.

Ostopalvelut

Mikäli kunnan omalla ja kuntayhteistyöllä tuotetulla palvelutuotannolla ei pystytä tai olla halukkaita kattamaan kaikkia palvelutarpeita, kunta voi hankkia tarvitsemansa palvelut ulkopuolisilta tuottajilta. Ostopalvelu voi olla lähes mikä tahansa kunnan tarjoama palvelu erilaisista toimistopalveluista erikoissairaanhoidon palveluihin. Ostopalveluina ei voida kuitenkaan toteuttaa viranomaistoimintoja, joihin liittyy julkisen vallan käyttämistä. Julkisen vallan käyttö on toimivaltaa päättää yksityisen kuntalaisen tai muun asianosaisen oikeuksista, eduista tai velvollisuuksista, kuten viranomaisen tekemät lupia tai sosiaalietuja koskevat päätökset. Ostopalveluja koskevat hankinnat toteutetaan noudattaen julkisista hankinnoista annettua lakia, joka edellyttää palveluyritysten kilpailuttamista. Kunnan tai kuntien kokonaan omistamalta yhtiöltä voi suorittaa hankintoja ilman kilpailutusta niin sanottuna in house -hankintana.

Yhtiöittäminen

Kunnallinen toiminta voidaan organisoida osakeyhtiömuotoon siten, että osakeyhtiö on kunnan määräysvallan alainen. Osakeyhtiöiden toimintaa ja hallintoa säätelee osakeyhtiölaki. Kuntalaki säätelee

yhtiön toimintaa valittaessa kunnan edustajia yhtiön hallintoon, osittain edustajien vastuukysymyksissä sekä yhtiön toimialaa määriteltäessä. Kuntien perustamat osakeyhtiöt eivät ole puhtaasti liikevoiton tavoitteluun perustettuja yhtiöitä. Osakeyhtiössä voi osakkaina olla myös elinkeinoelämän toimijoita. Rahoituksellisesti yhtiöt ovat itsenäisiä ja toiminnalle on mahdollista hankkia rahoitusta normaaleilta rahoitusmarkkinoilta.

Yrittäjämalli

Yrittäjämallin perusidea on se, että kunnan palvelulaitoksessa työskentelee yrittäjiä, jotka tuottavat palveluja kuntalaisille. Siltä osin, miten yrittäjien toiminta järjestetään ja millaiset toimintaolosuhteet heille tarjotaan, yrittäjämallia voidaan räätälöidä paikallisten tarpeiden mukaisesti. Yrittäjät voivat korvata kokonaan kunnallisen henkilöstön tai yrittäjät voivat työskennellä laitoksessa yhtä aikaa kunnan työntekijöiden kanssa. Yrittäjämallin perusversiossa lähtökohta on se, että kunta tarjoaa palveluyrittäjälle toimitilat. Yrittäjä työskentelee kunnan palvelulaitoksessa yrittäjämäisesti eli hän pyrkii saamaan itselleen asiakkaiksi kuntalaisia.

Yksityistäminen

Yksityistäminen on toiminnan myymistä kokonaan yksityiselle sektorille. Julkinen sektori myy yksityistämisessä omistusoikeutensa organisaationsa osaan ja siirtää samalla kyseisen palvelutuotannon yksityisen sektorin tehtäväksi. Samalla myös yksikön rahoitus, vastuu tehtävän hoitamisesta, palvelun laadusta, valvonnasta ja muista aiemmista tehtävistä siirtyy yksityiselle sektorille. Kunnan omasta toiminnasta voidaan luopua vaiheittain tai yhdellä kertaa. Kunta ei voi yksityistää sille lailla määritettyjä tehtäviä. Yksityistämisen jälkeen kunnalla ei ole enää vastuuta kyseessä olevasta toiminnasta. Yksityistäminen voi tapahtua esimerkiksi myymällä toimintaa hoitavan yhtiön koko osakekanta halukkaille yksityisen sektorin toimijoille.

Henkilöstövuokraus

Henkilöstövuokrauksessa työntekijä tekee työtä toisen yrityksen tai kunnan hyväksi ja tämän työnjohto-oikeuden alaisena, mutta työnantajuus säilyy henkilöstöpalveluyrityksellä. Henkilöstövuokrausta käytetään pääasiassa tilanteissa, joissa tarvitaan tilapäistä työvoimaa kuten esimerkiksi erilaiset projektit ja sijaisuudet (sairauslomat, perhevapaat ja lomat) sekä erilaiset ruuhkahuiput tai sesongit. Työntekijöitä vuokrataan kaikkiin ammatteihin käytännön töistä aina asiantuntija- ja johtotasolle saakka. Kuntasektorilla henkilöstövuokrausta käytetään muun muassa sosiaali- ja terveystalouksissa, toimistopalveluissa sekä ruokapalveluissa.

Palvelusetelit

Palveluseteli on yksi palvelujen järjestämistapa muiden vaihtoehtojen rinnalla. Palvelusetelillä kunta myöntää asukkaalleen sitoumuksen maksaa tietyn kunnan päättämän osan yksityisen palveluntuottajan antamasta palvelusta. Kunta antaa asiakkaalle palvelusetelin ja palveluntuottaja laskuttaa kuntaa palvelusetelin arvosta. Palvelusetelin saanut asiakas maksaa palveluntuottajalle palvelusetelin arvon ja palveluntuottajan perimän palvelujen hinnan välisen erotuksen. Palveluseteli voi käytännössä olla esimerkiksi sähköinen kortti.

Elinkaarimalli

Elinkaarimalli on suomalainen sovellus PPP-mallista (Public Private Partnership). Elinkaarimalli on rakennusinvestoinnin ja siihen liittyvän palvelun hankintatapa, jossa yksityinen palveluntuottaja tai -tuottajat vastaavat yhdellä sopimuksella hankkeen suunnittelusta, rakentamisesta sekä palveluista tietyn ennalta sovitun ajan. Mallissa riskit kohdistetaan sille sopimuskumppanille, joka voi parhaiten estää tai minimoida niiden toteutumisen. Sopimukseen voi kuulua myös käyttäjäpalveluja, julkisia palveluja ja rahoituksen hankkimista.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksilla tarkoitetaan julkisviranomaisten ja taloudellisten toimijoiden yhteistyömuotoa. Yhteistyön tavoitteena on erityisesti jonkin infrastruktuurin tai palvelutoiminnan rahoitus, urakointi, uudistaminen tai käyttö. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksia käytetään liikenteen, kansanterveyden, koulutuksen, turvallisuuden, jätehuollon sekä veden- ja energianjakelun aloilla.

Julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Kolmas sektori tarkoittaa niitä yhteisöjä ja toimintoja, jotka eivät ole julkisyhteisöjä tai yrityksiä. Kolmannen sektorin toiminta on kaikille avointa ja se on ainakin osittain vapaaehtoista. Toiminnalla ei tavoitella voittoa ja siitä saatava hyöty kohdistuu laajasti koko ympäröivään yhteiskuntaan. Kolmannen sektorin toiminta on järjestäytyntä ja voimassa olevien lakien ja asetusten mukaista. Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi yhteiset organisaatiot, ostopalvelut, maksusitoumukset, yhteistoiminta, avustuksiin sekä muu järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen. Yhteistyö voi olla vapaamuotoista tai perustua yhteistyösopimukseen.